

Vuoden 2022 toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohdat

Kaupunginhallitus 26.4.2021

SISÄLTÖ

- Toiminnan ja talouden suunnittelun vuosikello
- Strategian toteumatilanne
- Lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun
  - Toimintaympäristö
  - Talous
  - Henkilöstö
- Vuoden 2022 suunnittelua ohjaava painotukset
- Lautakuntien lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun

Vuoden 2022 toiminnan ja talouden suunnittelun vuosikello

Palvelu- ja vuosisuunnitelmien hyväksyminen

Ylimmän johdon tavoite- ja kehityskeskustelut

[Lautakunnat] Palvelu- ja
vuosisuunnitelmakatsaukset

15.11.21 Talousarvion hyväksyminen

15.11.21 [KV] Strategian hyväksyminen

25.10.21 Pormestarin talousarvioesitys

vk 38-39 Talousarvion
kokoaminen ja viimeistely

[Lautakunnat] strategiavalmistelu

27.9.21 [KHkeko] Uuden strategian valmistelu

21.9.21 [Kaupungin laajennettu jory]
Talous- ja strategiaseminaari

17.9.21 mennessä talousarvioesitykset
käsiteltyinä lautakunnissa ja toimielimissä

30.8.21 [KHkeko] Uuden strategian valmistelu

[KH] Talousarviolaadinnan tilannekatsaus

25.8.21 [KV] Valtuuston strategiaseminaari

**VAIHE 4:
Talousarvion
hyväksyminen.
Palvelu- ja
vuosisuunnitelmien
valmistelu ja
hyväksyminen**

**VAIHE 3:
Talousarvioesitys,
toiminnan ja
palveluiden muutos-
ja kehitystarpeet
(toimenpidetaso)**

**VAIHE 1:
Toimintaympäristön
ja toiminnan
analyysi**

**VAIHE 2:
Toiminnan ja
palveluiden muutos-
ja kehitystarpeet
(kehystaso)**

1.2.21 [KHkeko] Talous- ja strategiaprosessin aikataulu

10.3.21 [KV] Valtuuston strategiawebinaari

29.3.21 [KHkeko] Lähetekeskustelu vuosien 2022-
2025 investointitasosta sekä PALM-raportista

12.4.21 [KH] Vuosien 2022-2025 tavoiteltava
investointitaso sekä PALM 2022-2036

26.4.21 [KHkeko] Toiminnan ja talouden
suunnittelun lähtökohdat

Vk 17-20 Lautakuntien toiminnan ja talouden lähtökohdat

17.5.21 [KV] Toiminnan ja talouden suunnittelun
lähetekeskustelu

Vk 19-21 Kehysneuvottelut

8.6.21 [Kaupungin laajennettu jory] Talous- ja strategiaseminaari

14.6.21 [KH] Vuoden 2022 kehys ja investointitaso 2022-2025

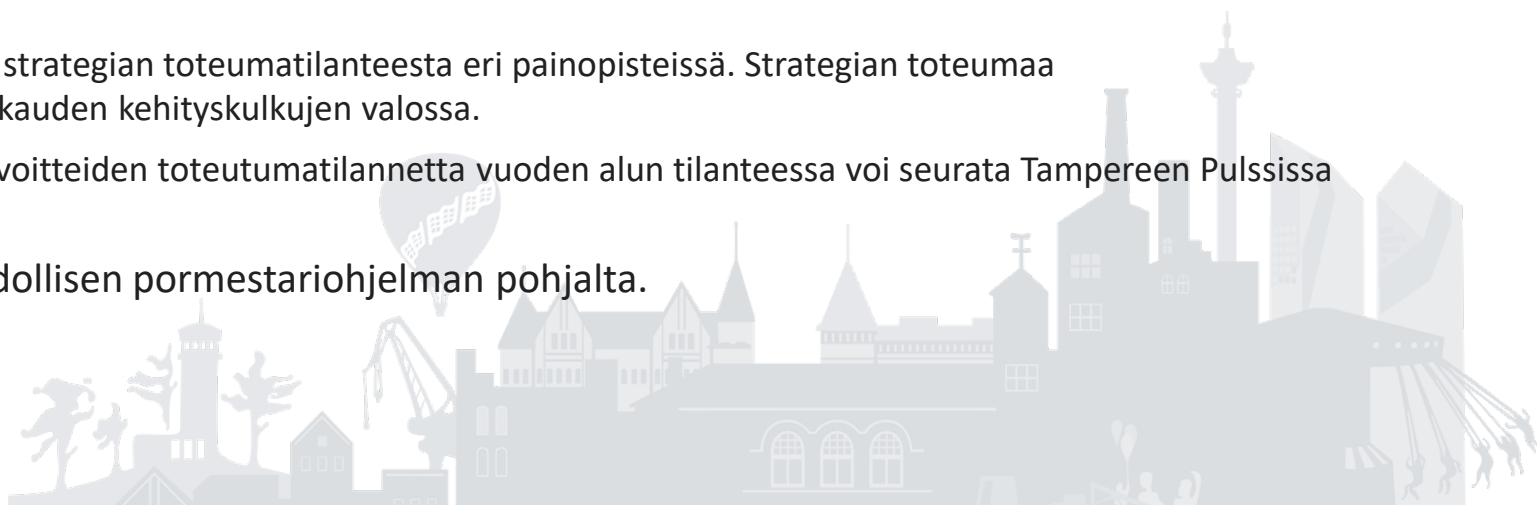
23.6.21 [KV] Valtuuston strategiaseminaari

Strategian toteumatilanne

Strategiakauden vaihtumisen kynnyksellä

- Tampereen strategia *Tampere – Sinulle paras* hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa syksyllä 2017. Vuosi 2021 on strategiakauden viimeinen toteutusvuosi.
  - Strategiakaudella korostuneita isoja muutosajureita ovat olleet erityisesti kaupungistuminen, ilmastonmuutos, väestörakenteen muutokset ja eriarvoistuminen. Koronapandemialla on myös vaikutuksensa strategian lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteiden toteutumiseen.
    - Erityisesti matkailuun pohjautuvan vetovoimaisen elämiskaupungin, osaamisen liikkuvuuteen nojautuvan kansainvälisen osaamiskaupungin sekä tasaisesti jakautuvan hyvinvoinnin tavoitteiden toteutuminen on vaikeutunut.
    - Toisaalta pandemian voidaan nähdä vauhdittaneen digitaalisten palvelujen, opintojen ja työn joustavuuden sekä luovuuden ja innovaatioiden kehittymistä strategiakauden aikana.
  - Strategian sisällöt jakaantuvat neljään strategiseen painopisteeseen: yhdessä tekevä ja inhimillinen, koulutuksen ja osaamisen kärjessä, luova ja innovatiivinen sekä urbaani ja kestävästi kasvava. Kaupunkiorganisaation uudistumiskyky mahdollistaa strategian toteuttamisen.
    - Kaupunki on strategiakaudella vahvistanut uudistumiskykyä. Strategiassa tavoitteeksi asetettu talouden tasapainottaminen valtuustokaudella toteutui, ja tiedolla johtamisessa on otettu isoja edistysaskeleita. Ymmärrys työntekijäkokemuksesta on lisääntynyt ja kaupunki on ollut aktiivinen omistaja. Yhteistyö pirkanmaalaisten kuntatoimijoiden kesken on ollut tiivistä.
    - Seuraavilla vuosilla tehdään keskeisiä nostoja strategian toteumatilanteesta eri painopisteissä. Strategian toteumaa tarkastellaan strategiamittareiden valtuustokauden kehityskulkujen valossa.
  - Kokonaisuudessaan strategian valtuustokauden tavoitteiden toteutumatilannetta vuoden alun tilanteessa voi seurata Tampereen Pulssissa (www.tampereenpulssi.fi).
- Vuoden 2021 aikana laaditaan uusi strategia mahdollisen pormestariohjelman pohjalta.

Yhdessä tekevä ja inhimillinen

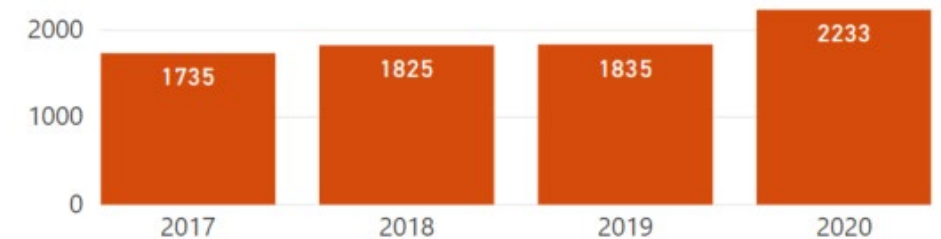
- Hyvinvointierot eivät ole strategiakaudella kaventuneet.
  - Tampereen alueelliset sosioekonomiset erot ovat hyvinvointi-indeksillä tarkasteltuna edelleen maltillisia, mutta ne eivät ole kaventuneet strategian tavoitteen mukaisesti.
  - Pitkäaikaisasunnottomuus ja lastensuojelun asiakkaiden määrä ovat kääntyneet hienoiseen nousuun.
  - Tamperelaisten aikuisten liikkuminen on lisääntynyt, mutta koululaisten ja opiskelijoiden puolestaan vähentynyt.
- Korona-ajan poikkeustoimet ovat vaurioittaneet eniten ihmisiä, jotka olivat jo valmiiksi heikossa asemassa, kuten lapsia, ikääntyneitä ja taloudellisesti heikossa asemassa olevia henkilöitä.
  - Yksinäisyys ja korona-ajan eristäytyminen ovat aiheuttaneet mielenterveys- ja päihdeongelmien pahenemista strategiakauden loppupuolella.
- Turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat olleet strategiakauden hyvällä tasolla.
  - Katuturvallisuus on parantunut, kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla ja väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus ei ole kasvanut.
  - Huumerikosten määrä ja huumeiden käyttö on lisääntynyt etenkin strategiakauden lopussa.
- Asiakastyytyväisyys on hyvällä tasolla ja sähköinen asiointi on lisääntynyt etenkin strategiakauden loppupuolella tietyissä kaupungin palveluissa.

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla yli tunnin viikossa, %

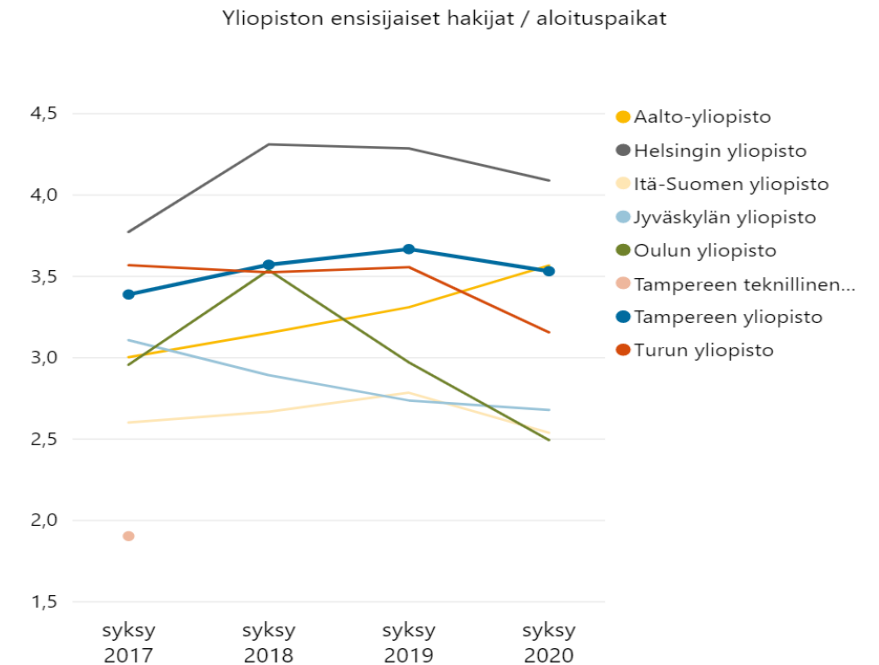
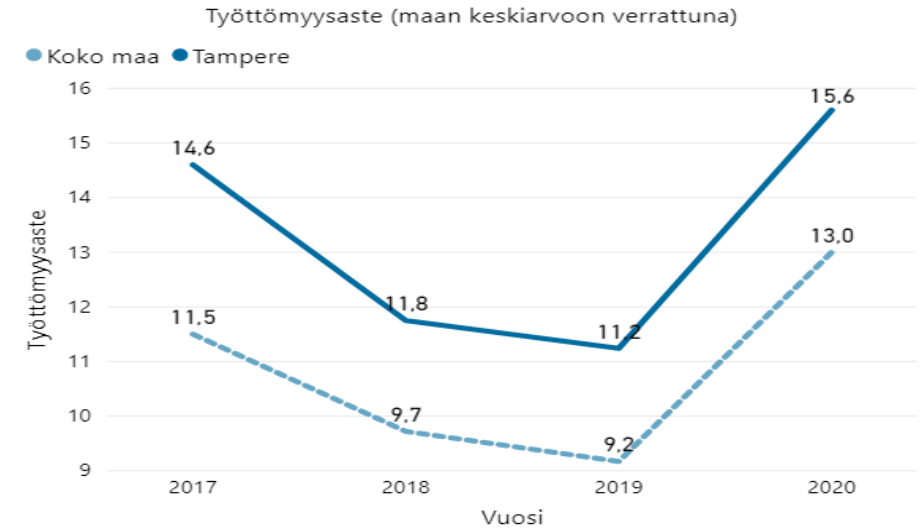
498
enemmän kuin
vuonna 2017

Huumausainerikosten määrä

Koulutuksen ja osaamisen kärjessä

- Strategiakauden aikana työttömyys ei laskenut koko maan tasolle.
  - Tampereen työttömyysaste laski ennen koronapandemian alkua merkittävästi. Myös nuorisotyöttömien ja vaikeasti työllistyvien määrät laskivat huomattavasti ennen pandemiaa. Tätä selitti erityisesti vaikeasti työllistyvien osalta se, että työttömät siirtyivät työllistymistä edistäviin palveluihin.
- Peruskoulun päättäneet nuoret ovat saaneet hyvin jatko-opiskelupaikan.
  - 15-34-vuotiaista alemman sekä ylemmän korkea-asteen suorittaneiden määrä on kasvanut koko strategiakauden aikana. Ei-sijoittuneiden määrä on pysynyt maltillisena koko strategiakauden ajan.
- Tampere on ollut koko strategiakauden vetovoimainen opiskelupaikkakuntana.
  - Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut maltillisesti.
- Puolet yliopistosta valmistuneista muuttaa kuitenkin pois Pirkanmaalta – pitovoimaan ei ole kyetty vaikuttamaan.
  - Ammattikorkeakoulusta valmistuneista noin 70 prosenttia jää Pirkanmaalle.

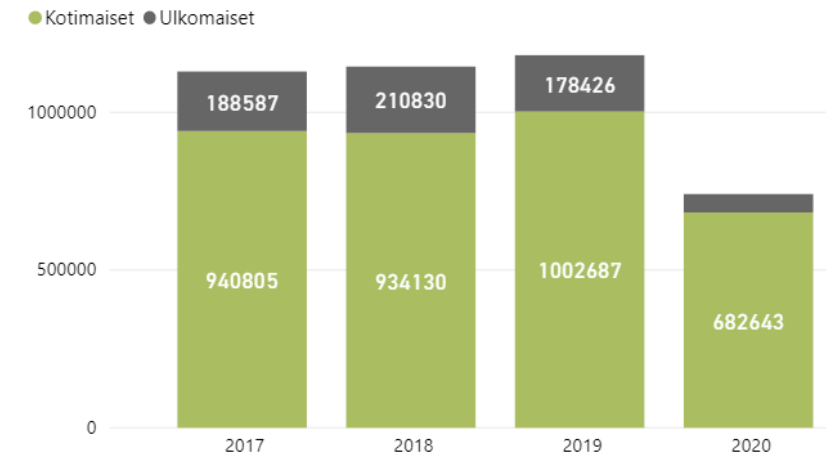
Luova ja innovatiivinen

- Liikevaihto kasvoi lähes kaikilla suurimmilla toimialoilla ennen koronapandemiaa.
  - Koronan puhkeamista edeltänyt aika oli elinkeinokentälle monelta osin myönteinen, mikä osaltaan puskuroi pandemian vaikutuksia. Vaikutukset kuitenkin vaihtelevat suuresti aloittain.
- Matkailun ja tapahtumien vetovoimaisuus kehittyivät myönteisesti ennen pandemiaa.
  - Korona vähensi erityisesti kansainvälistä liikkumista. Ulkomaisten matkailijoiden majoitusyöpymiset kasvoivat kuitenkin jo ennen pandemiaa selvästi kotimaisten matkailijoiden yöpymisiä maltillisemmin.
- Tampere on merkittävä työpaikkakeskittymä, ja uusien yritysten ja kasvuyritysten määrä on ollut kasvusuunnassa.
  - Aloittaneiden yritysten nettolisäys kasvoi poikkeusoloista huolimatta vuonna 2020.
- Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan käytetyt menot kääntyivät kasvuun vuosina 2018 ja 2019 pitkään jatkuneen supistumisen päätyttyä.
  - Myös uusien ideoiden tuotteistaminen ja riskirahoituksen pääomat kasvoivat strategiakauden loppua kohti.

Liikevaihdon kehitys päätoimialoilla

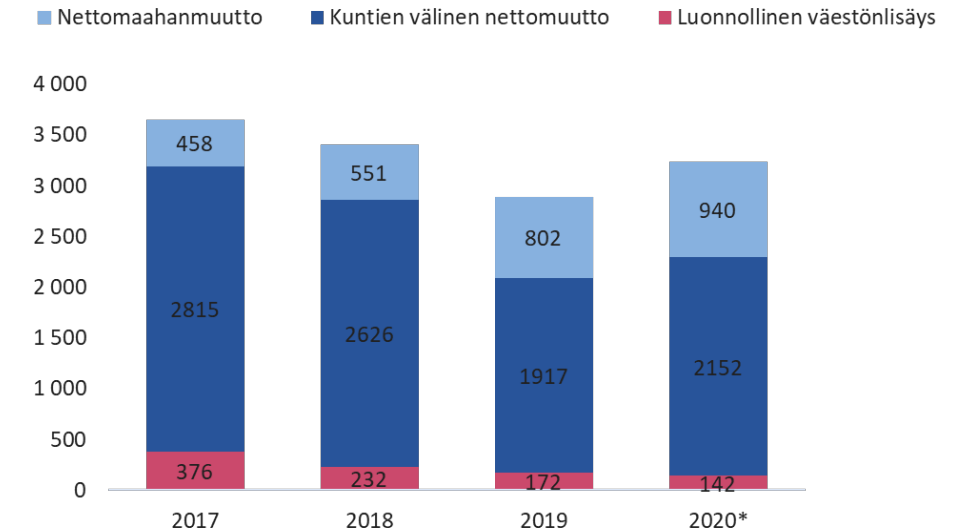
Kotimaiset ja ulkomaiset majoitusyöpymiset

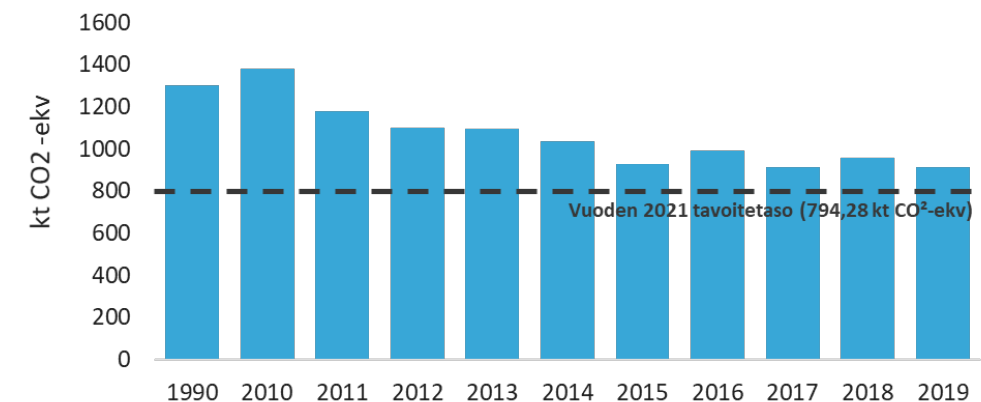
Urbaani ja kestävästi kasvava

- Tampereen väestönkasvu on ollut keskimäärin 3 000 asukasta vuodessa strategiakauden aikana.
  - Nettomaahanmuutto on kasvanut selvästi, mutta väestönkasvu perustuu edelleen vahvasti kuntien väliseen muuttovoittoon. Luonnollinen väestönlisäys on ollut laskusuunnassa jo usean vuoden ajan.
- Viimeisimmän CO2-raportin perusteella hiilidioksidipäästöjen määrä vähentyi hieman vuonna 2019, mutta päästöjen lasku on hidastunut viime vuosina.
  - Strategiakauden päästövähennystavoitetta ei tulla saavuttamaan valtuustokauden loppuun mennessä.
- Asuntotuotanto on pysynyt strategiakaudella korkealla tasolla.
  - Tuotanto on keskittynyt voimakkaasti pieniin asuntoihin (1-2h), jotka muodostavat 78 % kaikista strategiakauden aikana valmistuneista asunnoista.
- Strategiakauden aikana ainoastaan vuonna 2020 saavutettiin kohtuuhintaisen vuokra-asuntotuotannon osalta MAL3-sopimuksen mukainen vuositavoite (570 asuntoa/vuosi).

Väestönkasvun rakenne

Hiilidioksidipäästöjen kehitys 1990-2019

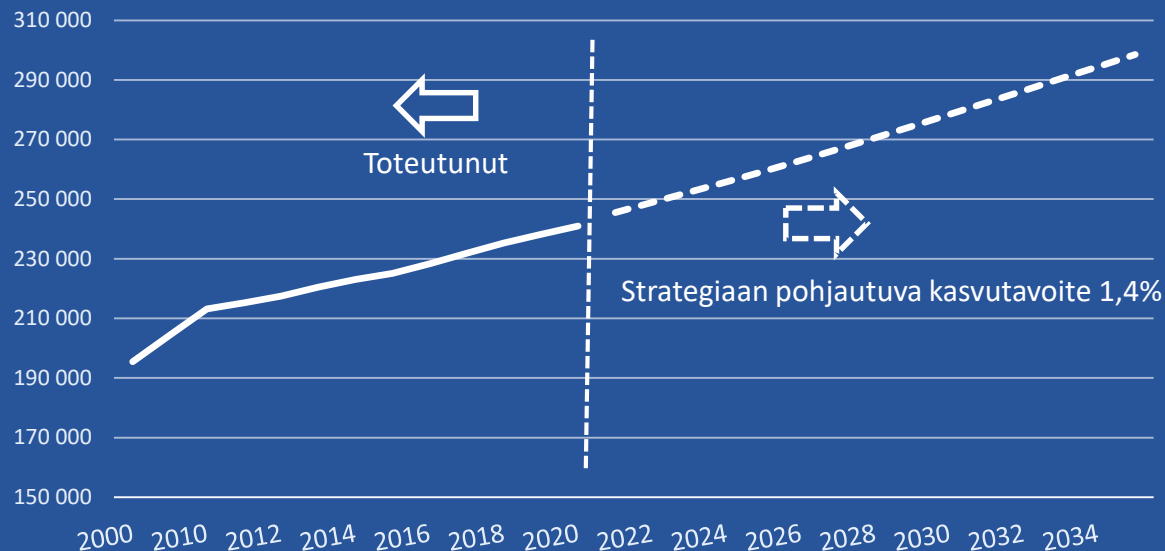
Lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun

Toimintaympäristö

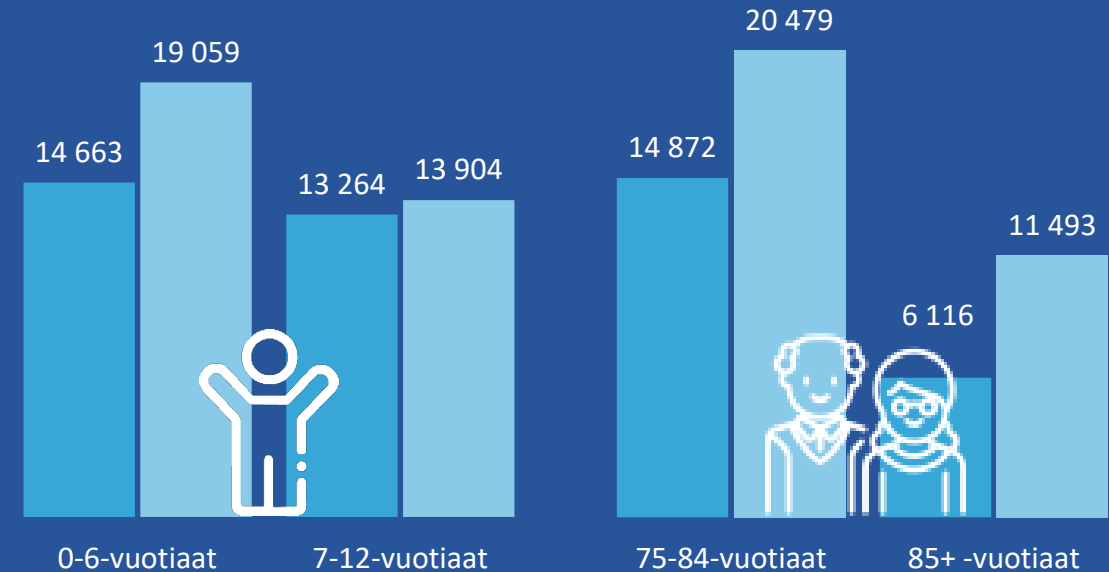
Strategiaan pohjautuva väestönkasvutavoite

- Tampereen kaupungin strateginen väestönkasvutavoite on noin 1,4 prosenttia vuodessa. Tavoitteen mukaista kasvua mallinnetaan väestösuunnitteessa. Suunnite ei ole yksiselitteinen ennuste, vaan asetettuihin tavoitteisiin tiiviisti sidoksissa oleva suuntaa antava apuväline mm. palveluverkkosuunnitteluun.
- Kasvun jatkuminen halutun kaltaisena edellyttää VTT Timo Aron keväällä 2018 tekemän selvityksen mukaan mm. nuorten aikuisten muuttotappion alenemista sekä kasvavaa nettomaahanmuuttoa.
- Koronaepidemiasta huolimatta Tampereen väestömäärä kasvoi 1,2 prosentilla vuoden 2020 aikana.

Väkiluvun kehitys 2000-2035

Valitut ikäryhmät vuosina 2020 ja 2035

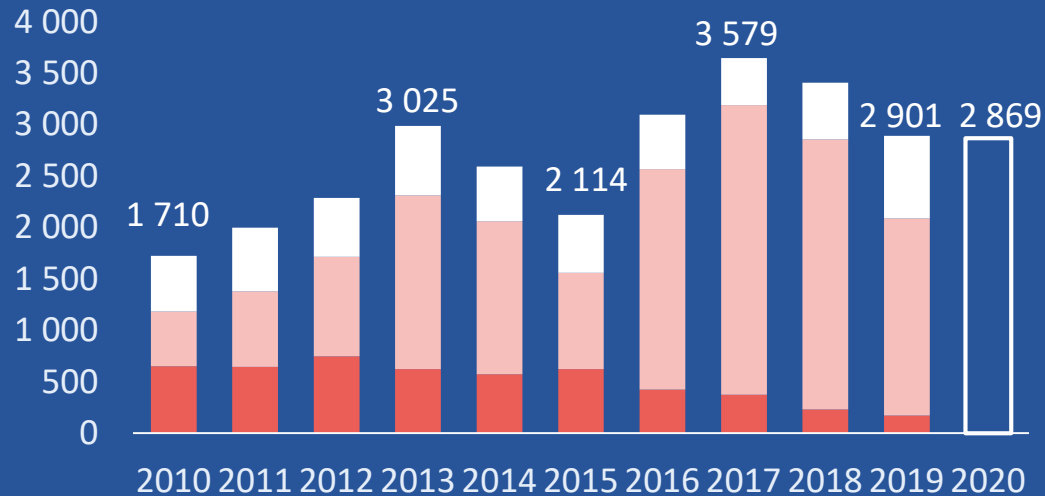

- Kasvutavoitteen toteutuessa lähes jokainen ikäryhmä, myös palveluverkkosuunnittelun kannalta olennaisimmat segmentit eli alaikäiset sekä ikääntyneet, kasvavat läpi suunnitekauden.
- Syntyvyyden ei oleteta prosentuaalisesti nousevan merkittävästi, mutta aikuisväestön suuri määrä suunnitekauden loppupuoliskolla kasvattaa myös 0-6-vuotiaiden ikäryhmää.
- Nykyiset alhaisen syntyvyyden vuodet hidastavat 7-12-vuotiaiden ryhmän kasvua suunnitekauden edetessä

Toteutunut väestönkasvu 2009-2020*

- Tilastokeskuksen tiedon mukaan Tampereella oli vuoden 2020 lopussa 241 009 asukasta.
- Ennakkotiedoista poiketen vuoden 2020 väestönkasvu oli lähivuosia maltillisempaa, 2 869 asukasta.
- *Dialla esitetyt väestönkasvun osatekijät 2020 ovat ennakkotietoja ja eivät siksi vastaa vahvistettua väestönkasvun lukua. Tilastokeskus julkaisee väestönmuutostiedot loppukevään aikana.*

Väestönkasvu ja sen osatekijät 2009-2020*

■ Nettomaahanmuutto ■ Kuntien välinen nettomuutto ■ Luonnollinen väestönlisäys

Väestönkasvun rakenne 2020*

Kuntien välinen
nettomuutto
2 152

Netto-
maahanmuutto
940

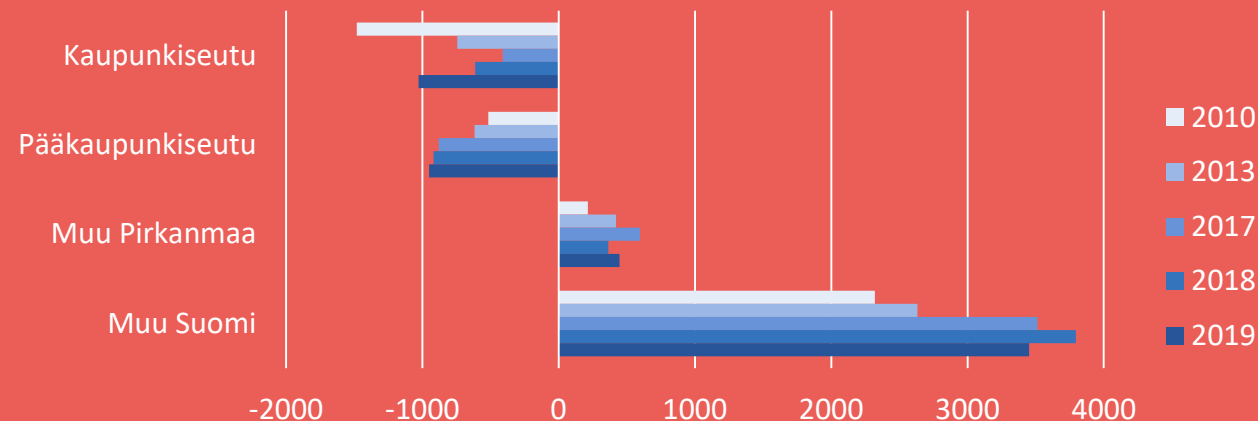
Syntyneiden
enemmyys
142

- Luonnollinen väestönlisäys laski edelleen vuonna 2020 ja ennakkotiedon mukaan se jäisi alle 150 asukkaaseen. Määrä ei ole ollut näin alhainen kertaakaan vuoden 1990 jälkeen.
- Vieraskielisten osuus syntyneistä oli noin 14 % ja heidän osuutensa väestöstä 8 % (2019).
- Nettomaahanmuutto 940 henkilöä on enemmän kuin kertaakaan 2000-luvulla.

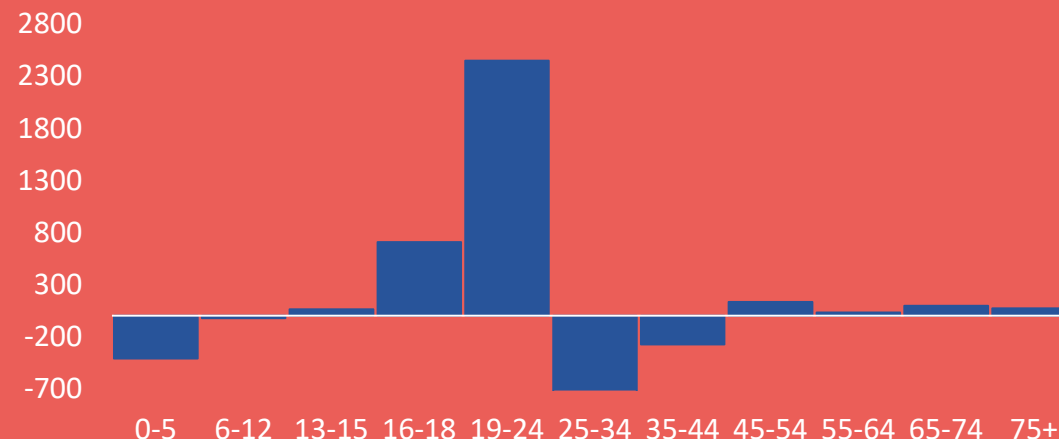
Kuntien välinen nettomuutto kasvun osatekijänä

- Tampere on saanut pitkään muuttovoittoa Pirkanmaan sekä muun Suomen (pl. Tampereen kaupunkiseutu sekä pääkaupunkiseutu) osalta. Vuosittaisesta vaihtelusta huolimatta määrät ovat kasvaneet selvästi vuoteen 2010 verrattuna.
- Muuttovoittoa syntyy alemman koulutustaustan muuttajista sekä pienten tuloluokkien muuttajista. Myös työttömiä muuttaa kaupunkiin enemmän kuin täältä muuttaa pois. Vastaavasti muuttotappiota syntyy korkea-asteen koulutuksen käyneistä sekä suurempien tuloluokkien muuttajista.
- Vuonna 2019 muuttotappio Tampereen kaupunkiseudun kuntiin kasvoi edellisvuosiin verrattuna, määrä ei kuitenkaan saavuttanut vuoden 2010 tasoa. Pääkaupunkiseudun osalta tappiot ovat olleet kasvusuunnassa vuodesta 2010 alkaen.
- Tampereen ja kaupunkiseudun nettomuuton osalta Tampere kärsii muuttotappiota erityisesti 25-39 –vuotiasta muuttajista sekä 22 000 €/v ja sitä suurempien tuloluokkien työllisistä muuttajista. Pääkaupunkiseudun osalta Tampere kärsii muuttotappiota työllisistä muuttajista kaikissa tuloluokissa.
- Tampereen nettomuuton määrälle on tavanomaista elo-syyskuun piikki, kun uudet korkeakouluopiskelijat saapuvat. Ennakkotietojen perusteella tämä oli havaittavissa myös vuonna 2020.
- Koronaepidemian kokonaisvaikutuksia ja niiden kauaskantoisuutta nettomuuton sekä ihmisten muuttoalttiuden näkökulmista on vaikea arvioida pitkällä aikavälillä.

Nettomuutto alueittain

Nettomuutto ikäryhmittäin 2019

Väestön määrän muutos palvelualueittain vuosina 2010-2020

Keskustan palvelualueella kasvu on jakautunut tasaisesti koko alueelle.

Kasvua on tapahtunut erityisesti Ranta-Tampellan ja Kalevan alueilla.

Muutos: 11 % / 7029

Läntisen palvelualueen kasvu on keskittynyt Niemenrannan alueelle.

Muutos: 12,9 % / 5306

Koillinen palvelualue on kasvanut palvelualueista vähiten.

Matalaa kasvua selittää mm. alueen asuntokannan pien- ja omakotitalovoittoisuus.

Isoimpana kasvukeskittymänä on Risso.

Muutos: 5 % / 1942 asukasta

Väestön määrän muutos 2010-2020

250m x 250m ruudukko

- Vähentynyt enemmän kuin 30
- Vähentynyt 5 - 30
- Ei muutosta (+/- 5)
- Kasvanut 5 - 50
- Kasvanut 50 - 150
- Kasvanut enemmän kuin 150

Toteutus: TRE/STRAKE/TJ/PV
Väestötiedot: Facta-kuntarekisteri © Tampereen kaupunki 2021
Taustakartta-aineistot © Maanmittauslaitos 2020

Eteläisellä palvelualueella suurin kasvu on keskittynyt Härmälänrannan alueelle.

Muutos: 12,3 % / 3835

Kaakkoinen palvelualue on kasvanut eniten.

Alueen voimakasta kasvua selittää erityisesti Vuoreksen asuinalueen rakentuminen.

Muutos: 24 % / 10128 asukasta

Asuntotuotanto

Asuntotuotanto on pysynyt viime vuosina korkealla tasolla. Vuonna 2020 valmistui yhteensä **3867** kappaletta, joka on 255 asuntoa vähemmän kuin edellisellä vuonna.

Asuntotuotanto keskittyy voimakkaasti kerrostaloasuntoihin (85 % vuonna 2020 valmistuneista asunnoista) sekä yksioihin ja kaksioihin, jotka muodostavat 76 % kaikista valmistuneista asunnoista vuonna 2020.

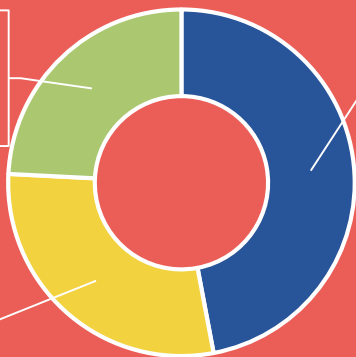
Huoneistotyyppijakauma muutti vuonna 2020 edellisiin vuosiin verrattuna. Vuosiin 2016-2019 verrattuna vuonna 2020 yksioiden osuus kasvoi, kaksioiden osuus laski ja perheasuntojen (3 h tai enemmän) osuus kasvoi. Vuonna 2020 sekä vuoden 2021 alussa myönnettyjen rakennuslupien perusteella voidaan kuitenkin havaita, että yksioiden osuus tulevasta asuntotuotannosta tulee laskemaan.

Asuntotuotanto vuonna 2020

+ 3867

(valmistuneet asunnot 2020)

Perheasunnot (3 h +)
24 %

1h
47 %

2h
29 %

Kerrostaloasuntoja

85 %

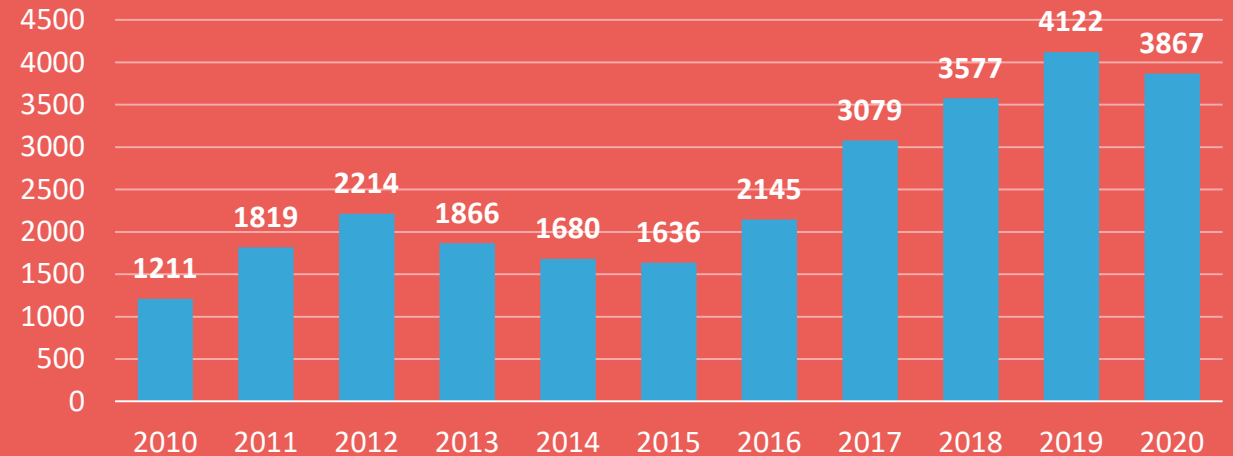
Pientaloasuntoja

4,5 %

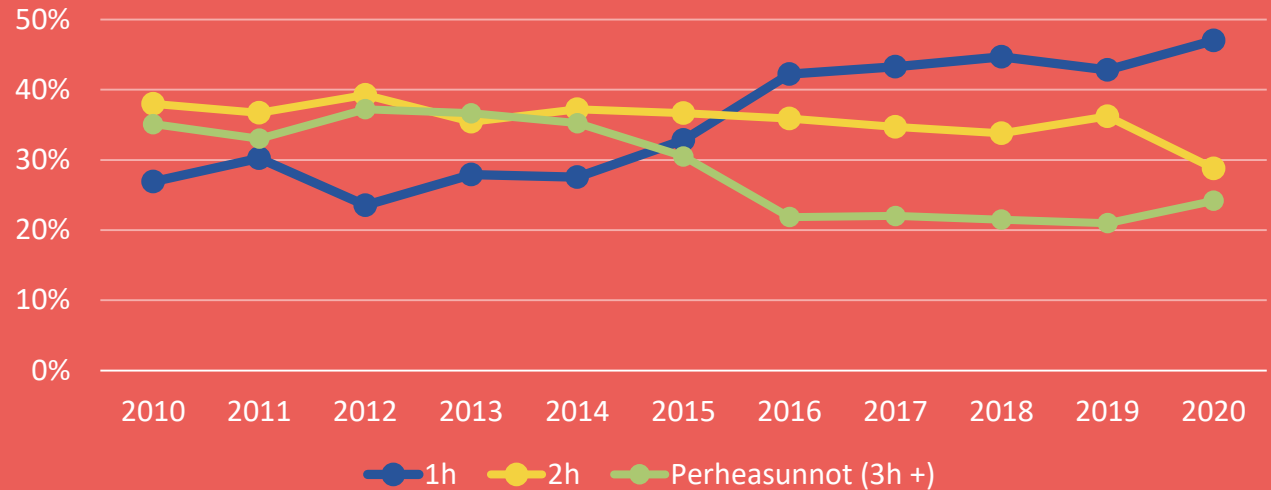
Ketju- ja rivitaloasuntoja

5 %

Valmistuneet asunnot 2010-2020

Huoneistotyyppijakauma 2010-2020, %

Asuntotuotanto alueittain vuosina 2018-2020

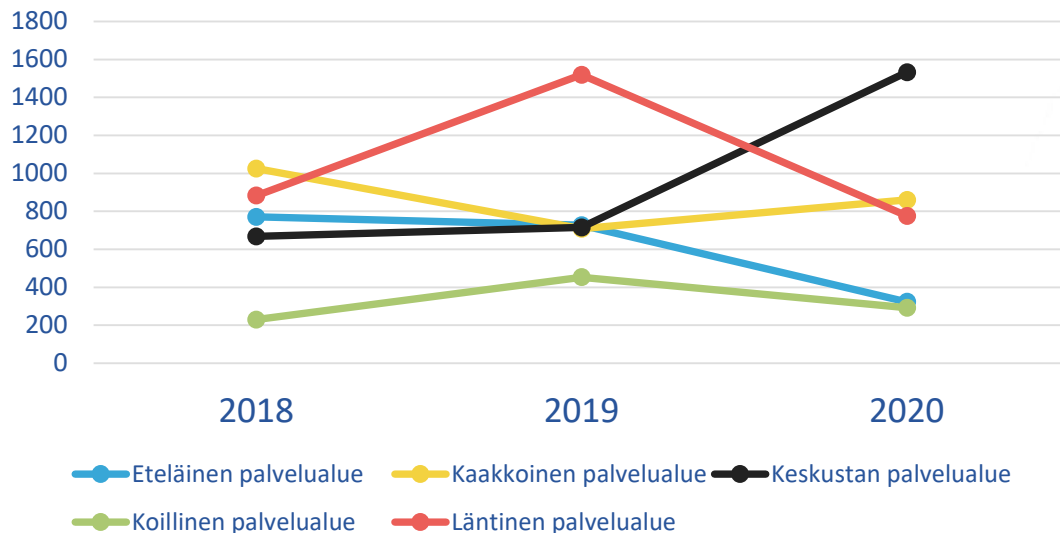
Asuntotuotanto on ollut poikkeuksellisen voimakasta viimeisinä vuosina. Vuosina 2018-2020 Tampereella on valmistunut lähes 11 500 asuntoa.

Asuntotuotanto on jakautunut suhteellisen tasaisesti eri palvelualueille, vain koilliselle palvelualueelle on rakennettu selvästi vähemmän uudiskohteita.

Vuosina 2018-2020 valmistuneista asunnoista 28 % sijoittuu läntiselle palvelualueelle, 25 % keskustan palvelualueelle, 23 % kaakkoiselle palvelualueelle, 16 % eteläiselle palvelualueelle ja 8 % koilliselle palvelualueelle.

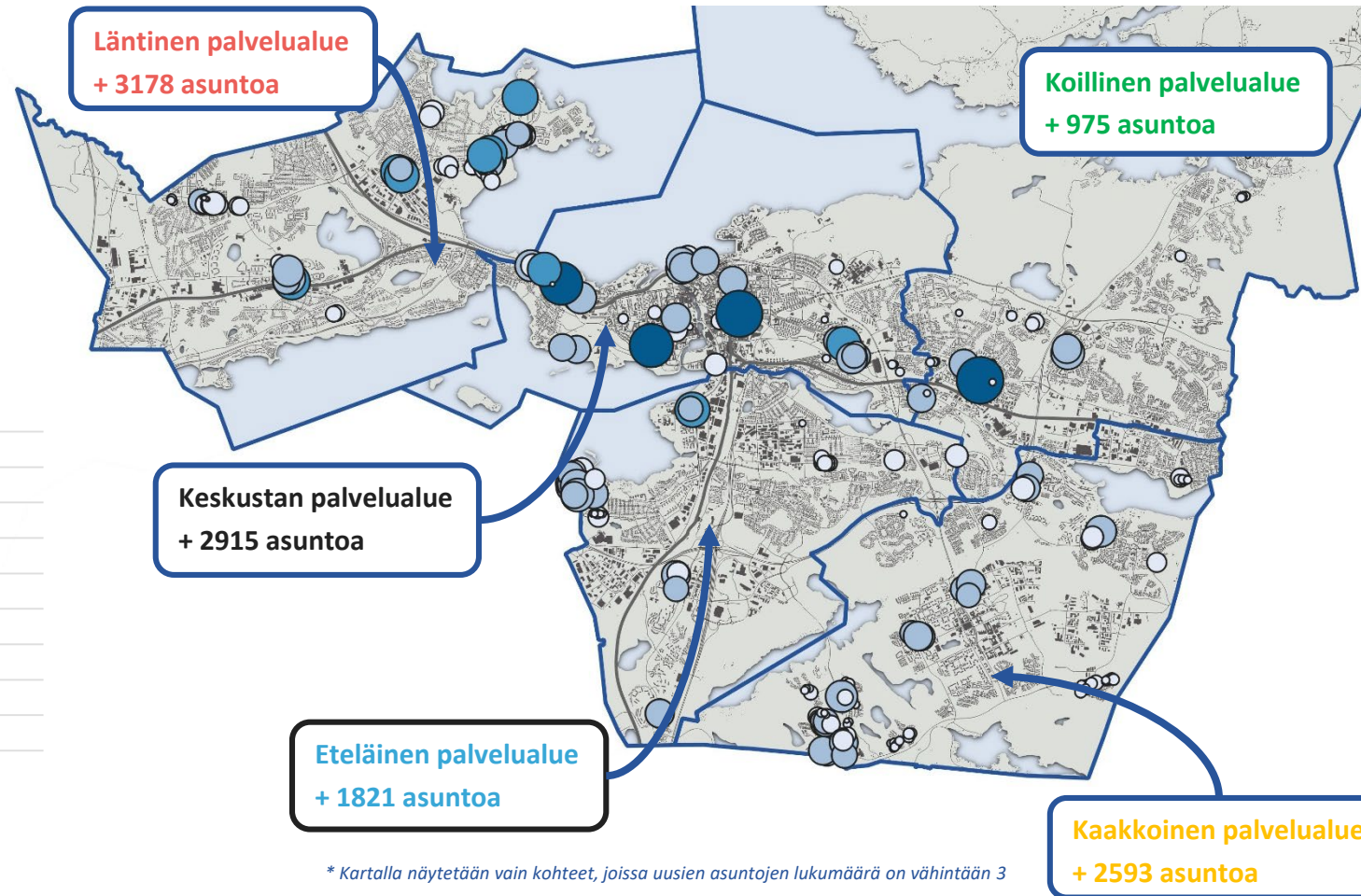
Vuonna 2020 keskustan palvelualueelle valmistui poikkeuksellisen paljon uusia asuntoa eli 1532 asuntoa, joka on noin 40 % koko Tampereen asuntotuotannosta. Myönnettyistä rakennusluvista voidaan nähdä, että asuntotuotannon keskittyminen erityisesti keskustan palvelualueelle tulee jatkumaan myös tulevana vuosina.

Vuosina 2018-2020 valmistuneet asunnot palvelualueittain

Vuosina 2018-2020 valmistuneet asuinrakennukset* palvelualueittain kartalla

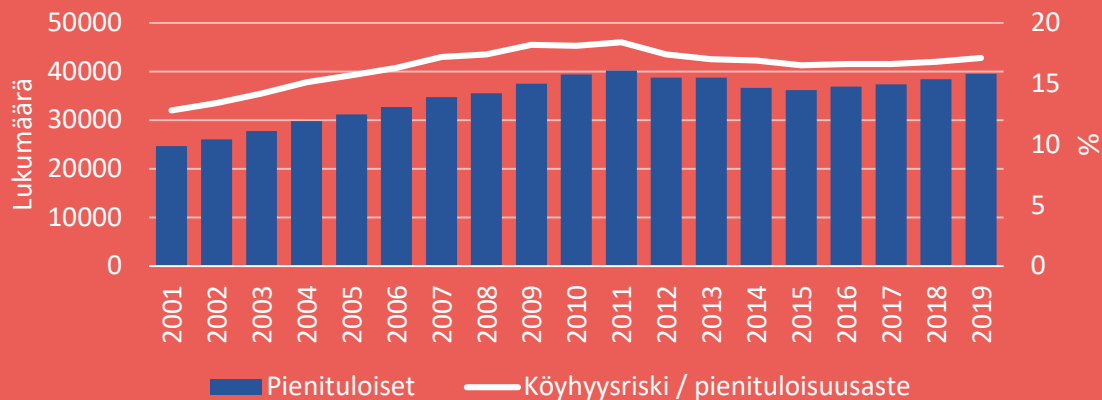
Pallon koko kuvaa valmistuneiden asuntojen määrää (vaihteluväli 3 – 188)

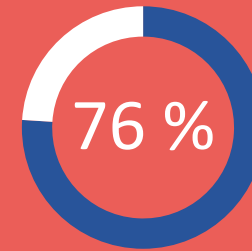
Hyvinvointi ja hyvinvointierot

- Väestöryhmien välillä on hyvinvointieroja elinoloissa, terveydessä ja koetussa hyvinvoinnissa, jotka vaihtelevat mm. sosioekonomisen aseman, pääasiallisen toiminnan ja sukupuolen mukaan. Korona-aikana keskeisimpiä haasteita ovat olleet työllisyyteen, toimeentuloon ja yleiseen hyvinvointiin liittyvät ongelmat, jotka ovat koskettaneet eniten jo valmiiksi heikossa asemassa olevia ihmisiä.
- Köyhien eli pienituloisten osuus kotitalouksista on Tampereella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin (2019: 17,1 %) ja osuus on ollut viime vuodet kasvussa. Taloudellisesti heikossa asemassa olevien toimeentulo-ongelmat ovat kärjistyneet koronatilanteen vuoksi ja toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on kasvanut.
- Noin 76 % tamperelaisista kokee elämänlaatunsa hyväksi. Tyytyväisimpiä ovat 30-45 ja 65-74 –vuotiaat sekä työssäkäyvät ja perheelliset. Kokemus omasta elämänlaadusta heijastuu mm. sosiaalisiin suhteisiin, yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja arjessa pärjäämiseen.

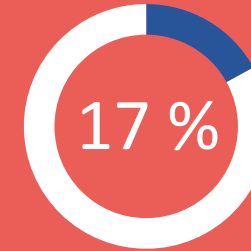
Pienituloisten lukumäärä ja osuus

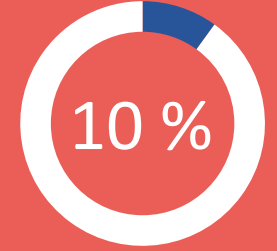
Elämänlaatunsa
erittäin hyväksi tai
hyväksi tuntevat, %
(2021)

Itsensä yksinäiseksi
jatkuvasti tai usein
tuntevat, % (2021)

Depressiolääkkeistä
korvausta saaneet 25-
64 –vuotiaat (2019)

- Tamperelaisista 62 % (2021) kokee terveytensä hyväksi. Vähemmän koulutetut ja työttömät kokevat terveytensä heikommaksi kuin korkeammin koulutetut ja työssäkäyvät. Huonoksi koettu terveys on usein yhteydessä kaupunkilaisten osallisuusaktiivisuuteen ja yksinäisyyteen.
- Depressiolääkkeistä korvausta saaneita on kaikissa ikäryhmissä enemmän kuin koko maassa keskimäärin ja saajien määrä on lisääntynyt. Koronan aiheuttama eristäytyminen on lisännyt yksinäisyyttä sekä aiheuttanut mielenterveys- ja päihdeongelmien pahenemista.
- Tamperelaisista 43 % harrastaa hengästyttävää liikuntaa korkeintaan yhden tunnin viikossa. Noin 13 % ei liiku hengästyttävästi ollenkaan. Liikkuminen on vähäisempää vähemmän koulutettujen, pienituloisten ja työttömien keskuudessa.
- Väestön hyvinvointierot vaikuttavat palveluiden tarpeeseen ja kysyntään. Tutkimusten mukaan eriarvoisuus ei ratkea ilman, että puututaan sen juurisyyhin, kuten työttömyyteen, köyhyyteen, yksinäisyyteen ja sairauteen.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

- Suurin osa tamperelaisista lapsista ja nuorista voi hyvin. Hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet kuitenkin kasautuvat tietyille lapsille ja nuorille. Korona-aika on vaikuttanut etenkin jo entuudestaan heikossa asemassa olevien lasten ja nuorten hyvinvointiin.
- Lapsiköyhyys on Tampereella yleisempää kuin koko maassa keskimäärin. Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvia alle 18-vuotiaita on Tampereella noin 5 500 eli 14,8 % (2019) kaikista saman ikäisistä lapsista ja nuorista. Perheiden taloudelliset vaikeudet ovat kasvaneet korona-aikana ja vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti yhden huoltajan perheisiin, matalatuloisiin perheisiin sekä perheisiin, joilla on ollut tuen tarvetta jo ennen pandemiaa.
- Koulutuksen ulkopuolelle on jäänyt viime vuosina aiempaa vähemmän 17-24-vuotiaita tamperelaisia nuoria (2019: 6 %). Koronatilanne on hankaloittanut opintojen aloittamista (etäopetus) ja toisaalta vaikeuttanut vastavalmistuneiden työnsaantia.

Itsensä yksinäiseksi tuntevat, % vastaajista

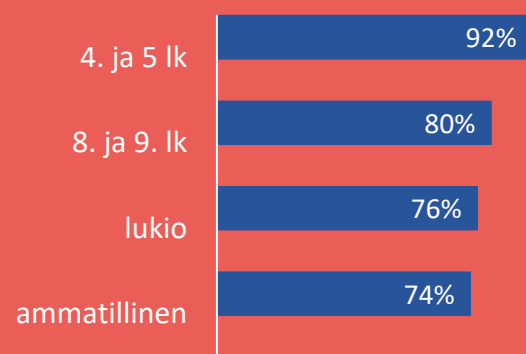
Yläkoululaiset (2019)

10 %

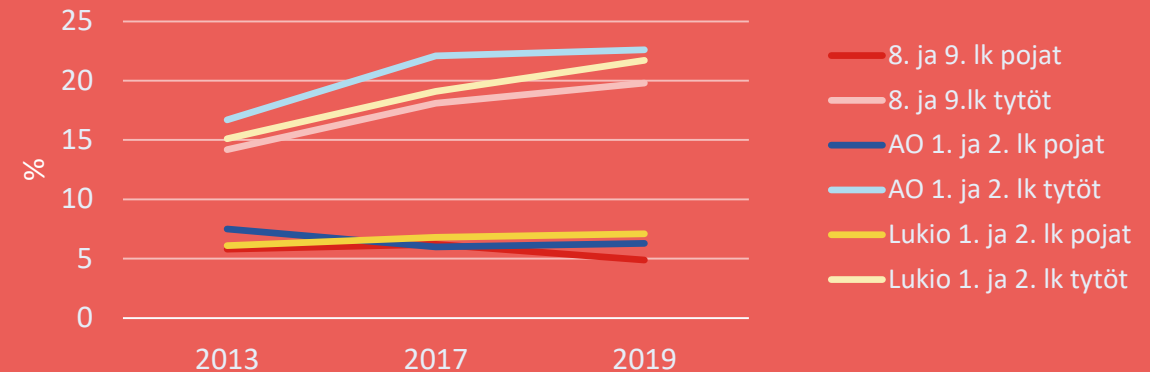
Toisen asteen koulutuksen opiskelijat (2019)

13 %

Kokee terveytensä erittäin tai melko hyväksi, % vastaajista 2019

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % vastaajista

- Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokee Tampereella n. 15 % yläkoululaisista ja toisen asteen koulutuksen opiskelijoista. Tytöt oirehtivat huomattavasti useammin kuin pojat. Tutkimusten mukaan nuorten sosiaalisten tilanteiden pelko ja huono itsetunto ovat lisääntyneet. Tunne-elämän häiriöiden kasvun arvellaan johtuvan mm. suorituspaineen kasvusta. Korona-ajan sosiaalinen eristäytyminen on lisännyt nuorten ahdistuneisuutta ja masennusoireita.
- Nuorten humalahakuinen juominen on viime vuosina vähentynyt, mutta huumekekeilut ovat Tampereella yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Etenkin tyttöjen huumekekeilut ovat lisääntyneet.
- Lasten ja nuorten ylipainoisuus on yleistynyt. 2-16 –vuotiaista pojista 25 % ja tytöistä 16 % on ylipainoisia (2019). Lasten ja nuorten liikkuminen vähenee selvästi iän myötä ja hengästyttävää liikuntaa harrastetaan aiempaa vähemmän.

- Tamperelaisten turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat hyvällä tasolla. Asukkaista 83 % kokee oman asuinalueensa turvalliseksi (2021). Kuitenkin 14 % asukkaista on joutunut väkivallan tai uhkailun kohteeksi ja 7 % kertoo kokeneensa fyysistä uhkaa (2021).
- Huumerikosten määrä ja huumeiden käyttö on kasvanut. Ammatillisen oppilaitoksen oppilaista 70 %, lukiolaisista 60 % ja yläkoulun oppilaista 55 % mielestä huumeiden hankkiminen on Tampereella helppoa.
- Koronatilanne on näkynyt poliisien tehtävien ja rikostilastojen osalta lisääntyneinä kotihälytyksinä (häiritsevä meteli), omaisuusrikoksina ja huumausainerikoksina sekä törkeinä liikenneturvallisuuden vaarantamisina ja rattijuopumusten voimakkaana kasvuna.

Väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus, % vastaajista (2021)

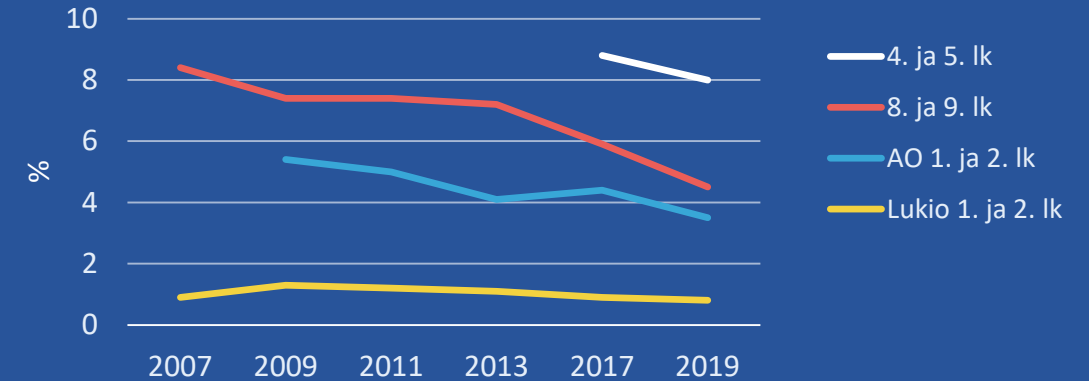
20-54 -vuotiaat

17 %

55-74 -vuotiaat

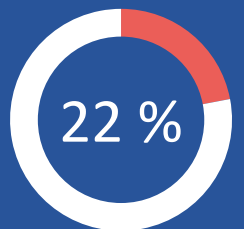
7 %

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % vastaajista

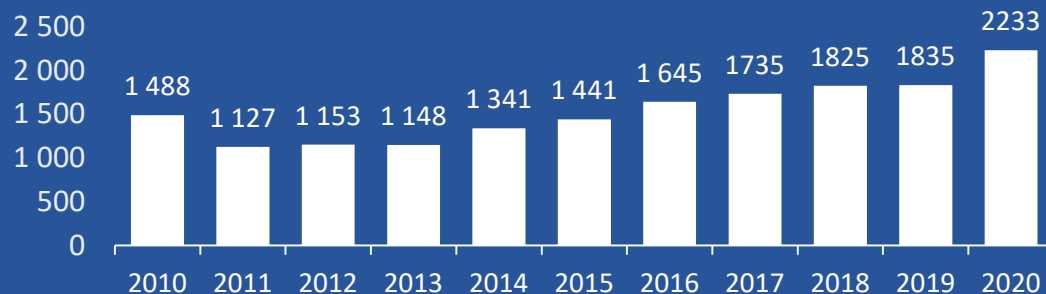

- Kiusaaminen on vähentynyt kaikilla kouluasteilla viime vuosina. Tampereen kouluissa kehitys on ollut myönteisempää kuin koko maassa keskimäärin.
- Katuturvallisuus on pysynyt hyvällä tasolla. Kuusikkokuntiin verrattuna Tampereen katuturvallisuus on keskitasoa. Tamperetta parempi katuturvallisuus on Espoossa ja Oulussa.
- Noin joka viides aikuinen käyttää liikaa alkoholia. Erilaisten päihteiden liikkakäyttö aiheuttaa sekä yksilöön että yhteiskuntaan vaikuttavia ongelmia ja kuormittaa kaupungin palveluja.

Alkoholia liikaa käyttävien osuus, % (2021)

Huumausainerikosten määrä Tampereella

106 264 työllistä (31.12.2019; +0,9 %/v.)
127 750 työpaikkaa (31.12.2018; +4,2 %/v.)
Työpaikkaomavaraisuus 121,3 (2018; -0,1 %-yks.)

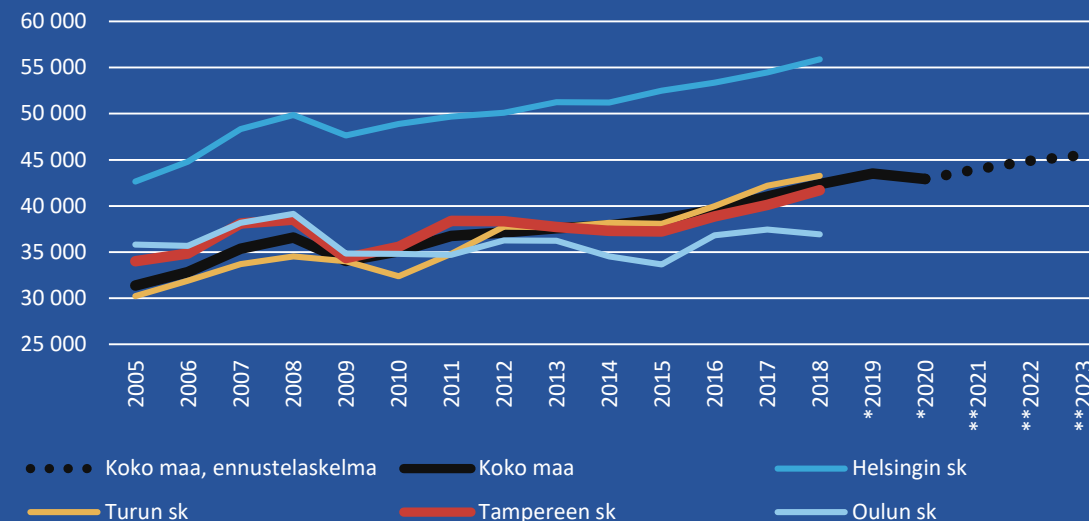
BKT 16 068 M€ (Tre seutukunta, 2018; +5,0 %/v.)
Liikevaihto yrityksissä 22 791 M€ (2019; +5,9 %/v.)

14 415 aktiivista yritystoimipaikkaa (31.12.2019; +1,3 %/v.)
~23 000 yritystä kaupparekisterissä (04/2021)

- Tampere on merkittävä talousalue ja työpaikka- ja yrityskeskittymä maassa. Koronan puhkeamista edelsi monelta osin positiivisen kehityksen ajanjakso: mm. työpaikkojen ja työllisen väestön määrä kasvoi vuosittain 0,9–5,4 % vuosina 2016–2019.
- Työllisyys ja ansainta heikentyivät vuonna 2020 erityisesti nuorimpien ja matalimmin ansaitsevien palkansaajien parissa tulorekisteritietojen perusteella. Tampereella palkkasumma on kuitenkin säilyttänyt tasonsa useimpia muita suurkaupunkeja paremmin. Helmikuussa 2021 palkkasumma oli 7,0 % suurempi kuin vuonna 2019 vastaavaan aikaan.
- Yritysten liikevaihto kasvoi 5,9 % vuonna 2019, mikä oli kuusikkokunnista toiseksi eniten. Samalla Tampereen osuus koko maan liikevaihdosta hieman kohosi. Kasvun veturina oli suurin liikevaihdon tuottaja, teollisuus. Lähes kaikkien suurimpien alojen liikevaihto kasvoi ennen pandemiaa.
- Ennakkotiedoissa liikevaihto supistui Pirkanmaalla 1,7 % tammi-kesäkuussa 2020. Poikkeusajasta huolimatta kasvu säilyi muun muassa tietojenkäsittelypalveluissa, teknologiateollisuudessa, rakentamisessa ja vähittäiskaupassa. Suurimpia ongelmia koettiin ravintola-, majoitus- ja elämyspalveluissa sekä liikenne- ja logistiikka-aloilla.

- Uusia yrityksiä perustettiin vuoden 2020 aikana edellisvuotta runsaammin, yritysten lopettaminen puolestaan vähentyi. Seurauksena nettolisäys nousi 367 yritykseen (2019: 160). Tammi-maaliskuussa 2021 nettolisäys on jatkunut positiivisena.
- Elinkeinorakenteessa valtakunnallista keskimäärää painottuneempia päätoimialoja ovat mm. yksityiset terveys- ja sosiaalipalvelut, informaatio- ja viestintäalat sekä majoitus- ja ravitsemisala. Uusissa aloittaneissa yrityksissä nousevia aloja ovat mm. terveyspalvelut, konsultointi, kiinteistöala ja luokka muut henkilökohtaiset palvelut.
- Viime vuosien hyvästä kehityksestä huolimatta työpaikkamäärän kasvu ei ole pysytellyt väestönkasvun tasolla pitkässä tarkastelussa. Myös työpaikkaomavaraisuus on hieman laskenut. Korkeaa osaamista ja TKI-toimintaa haastaviksi seikoiksi on tunnistettu mm. korkeakouluista valmistuneiden poismuutto ja kasvualojen erityisosaajien saatavuus.

BKT €/asukas, kehitys suurimmissa seutukunnissa

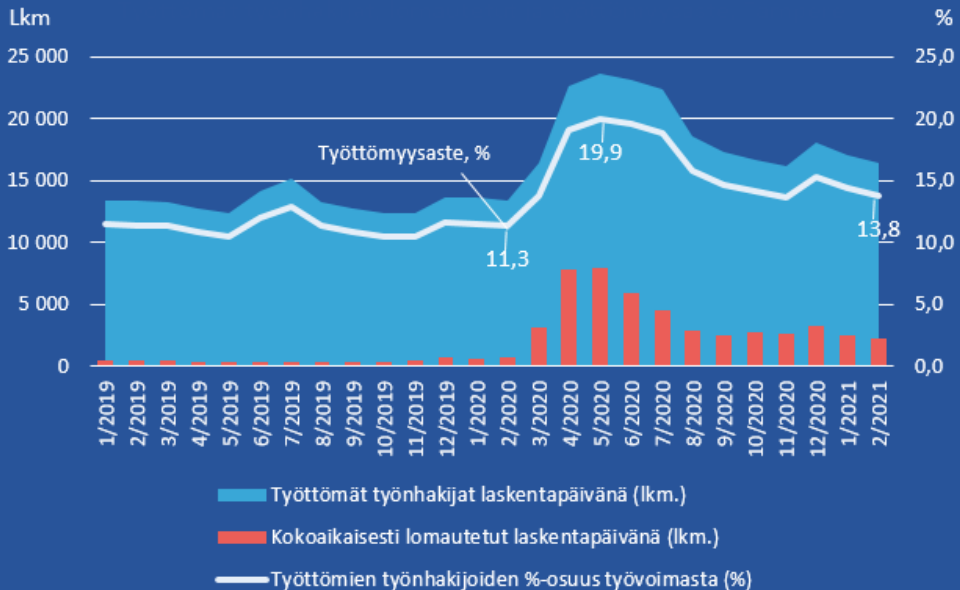

2005–2018: Seutukunnittainen BKT €/as, käyppiin hintoihin. 2019–2020*: Kansantalouden tilinpito, ennakkotieto. (Tilastokeskus.)
 2021–2023**: laskelma perustuen VM:n ennusteeseen.

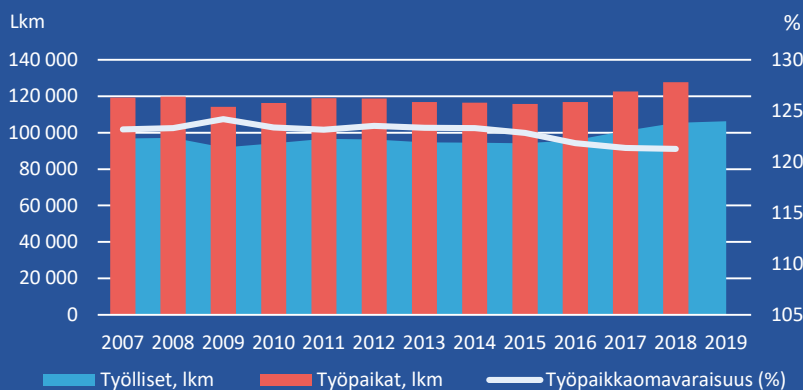

Työmarkkinat ja aluetalous 2/2

Työttömät työnhakijat, lomautetut ja työttömyysaste, Tampere

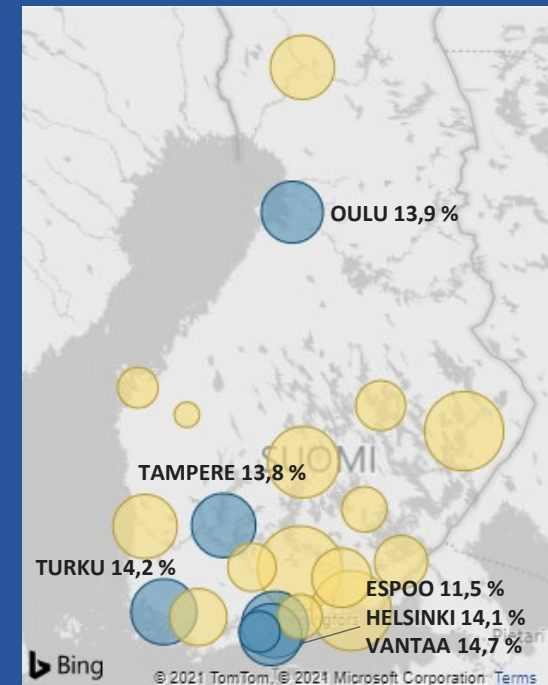

Työpaikkojen, työllisten ja työpaikkaomavaraisuuden pitkä kehitys, Tampere

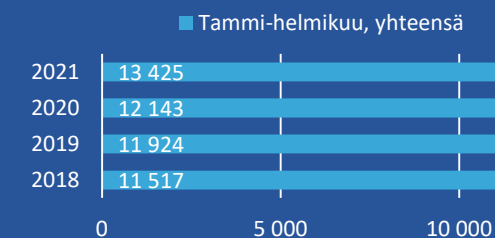

- Työttömyys kääntyi jyrkkään kasvuun koronan seurauksena loppukeväästä 2020. Tampereella työttömien määrä oli korkeimmillaan toukokuussa 2020 (23 580 henkilöä, työttömyysaste 19,9 %). Kesän jälkeen työllisyystilanne alkoi toipua. Positiivinen suuntaus jatkui aina joulukuuhun, jolloin työttömyys ja kokoaikaisien lomautusten määrä jälleen nousivat.
- Alkuvuonna 2021 työttömyys on kääntynyt takaisin laskuun. Helmikuun lopussa työttömänä työnhakijana oli 16 409 ja kokoaikaisesti lomautettuna 2261 tamperelaista (työttömyys-% 13,8).
- Työttömyysaste kasvoi vuoden 2020 aikana 3,7 %-yksikköä (koko maassa 4,0 %-yks.). Koko vuoden 2020 työttömyysasteeksi muodostui Tampereella 15,6 %. Työttömyys koetteli Tamperetta kuusikkokunnista eniten vuosikeskiarvolla 2020 tarkasteltuna.
- Alkuvuonna Tampereen asema sekä kuutoskaupunkien että C21-kaupunkien vertailussa kohentuivat. Työttömyysaste oli helmikuussa kuutoskaupungeista toiseksi matalin.
- Työttömyys kääntyi laskuun alkuvuodesta 2021 nuorten (alle 25-v.) ja yli 50-vuotiaiden osalta, ja myös kokoaikaiset lomautukset ovat vähentyneet. Erot vuodentakaiseen tilanteeseen ovat kuitenkin edelleen selviä: työttömiä nuoria on edelleen 17 %, yli 50-vuotiaita 25 % ja lomautettuja 3,5-kertainen määrä helmikuuhun 2020 verrattuna. Pitkäaikaistyöttömänä on 51 % vuodentakaisista useampi henkilö. Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu jatkui edelleen helmikuussa 2021.

Työllisyysaste C21-kaupungeissa, tilanne helmikuussa 2021
Kuutoskaupungit sinisellä.

Uudet avoimet työpaikkailmoitukset, Tampere

Ilmasto ja ympäristö

- Tampereen kaupungin merkittävimmät päästölähteet ovat rakennuslämmitys, liikenne ja sähkönkulutus.
- Tampere tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä, mikä tarkoittaa, että kokonaispäästöjä vähennetään siihen mennessä 80 % vuoden 1990 tasosta ja 20 % päästöistä kompensoidaan.
- Tampereen tavoite hiilineutraalista kaupungista vaatii edelleen toimenpiteitä koronakriisistä riippumatta. Kriisi voi myös parhaimmassa tapauksessa edistää siirtymää hiilineutraalisuuteen ja lisätä tietoisuutta.

Vuoden
2022 tavoitetaso

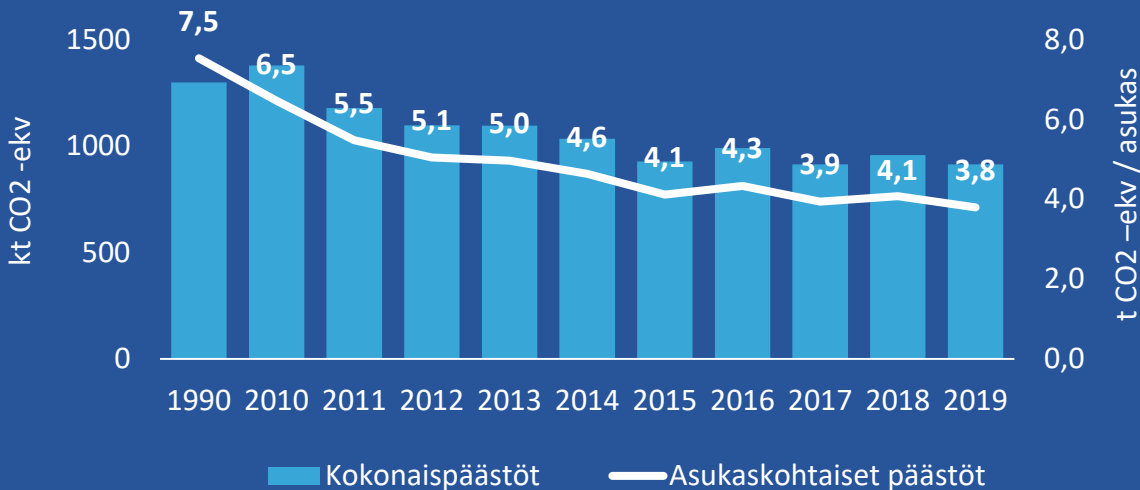
804
kt CO²-ekv

Päästövähennys
1990-2019:

Kokonaispäästöt
-30 %

Asukaskohtaiset
päästöt
-49 %

Hiilidioksidipäästöjen kehitys 1990-2019

- Ilmanlaatu on pysynyt ennallaan kaupungin kasvusta huolimatta ja uimavedenlaatu on hyvä suuressa osassa järviä. Luonnonsuojelualueita on lisätty ohjelman mukaisesti.
- Katupöly: Hengitettävien hiukkasten (PM10) raja-arvotasojen ylitykset ovat pysyneet tavoitteissa.
- Tampereen pinta-alasta 24 % on vettä. Järvien ekologinen tila on pääosin hyvä tai erinomainen. Lohikalat ja hauet kärsivät kuitenkin lisääntymisalueiden vähäisyydestä ja saavuttamattomuudesta.

- Virkistys- ja suojelualueiden osuus asemakaavoitetusta alueesta on pysynyt viime vuodet noin 27 prosentissa.
- Metsät, erityisesti vanhat metsät ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Tampereella vanhojen metsien osuus on 14 %.
- Tampereen kaupunki valmistelee luonnon monimuotoisuusohjelmaa (LUMO-ohjelma) vuosille 2021-2030.

Kintulammen retkeily- ja luonnonsuojelualue valittiin vuoden 2020 retkeilykohteeksi.

Lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun

Talous

Talousarviovalmistelun periaatteita

- 1. Talousarviovalmistelun keskeisin tavoite on pitää kaupungin talous tasapainossa, jolloin**
  - Uusia käyttömenoja lisääviä toimintoja ja/tai toimintojen laajentamisia ei hyväksytä.
  - Sosiaali- ja terveystalouden sekä Pirkanmaan pelastustoimen vuoden 2022 toimintamenojen kasvu tulee pitää kireänä ja investoinnit aivan minimissä, jotta voidaan pienentää sote-uudistuksessa kaupungilta vähennettävää verorahoitusta.
  - Lisätarpeista ja odotuksista on helpoin pidättäytyä. Jos tämä ei riitä, on supistettava nykyistä palvelutasoa. Tai kerättävä lisää tuloja.
- 2. Tuloarviot laaditaan tavoitteellisesti, mutta realistisesti.** Erityisesti maanmyyntitulojen ja –korvausten arviointi on tehtävä realistisesti.
- 3. Strategisesti tärkeitä investointeja ei supisteta.** Kaupungin kasvuun vastaaminen ja tulopohjan vahvistaminen edellyttää kasvua tukevia ja tulopohjaa vahvistavia investointeja. Investointien toteuttamiseksi lainamäärä kasvaa aiempia arvioitua enemmän. Talouden palatessa takaisin kasvurallalle hillitään investointeja hallitusti, mutta tulopohjaa vahvistavia investointeja on perusteltua jatkaa.
- 4. Toimintatapoja uudistetaan rohkeasti.** Poikkeusolojen aikaisista toimintatavoista saatuja hyviä kokemuksia tulee mahdollisimman paljon hyödyntää pysyvästi toimintojen ja investointien suunnittelussa.

Tasapainoisen talouden tavoitteet

Nettomenojen kasvu-%

<

Verorahoituksen kasvu-%

- Menojen kasvu on verorahoituksen kasvua pienempi.
- Uusista palveluista pidättäytyminen, tiukka menokuri, nykyisten palvelujen kriittinen arviointi.
- Tuottavuuden ja tuloksellisuuden edistäminen useilla eri toimenpiteillä.

Tilikauden tulos

> 0

- Kaupungin talous tulee pitää tasapainossa.
- Talouden sopeuttamistarve on arviolta noin 50 M€. Talouden pitäminen tasapainossa edellyttää sekä menojen kasvun hillintää että tulopohjan vahvistamista.

Investointien tulorahoitus

> 60 %

- Investointien tulorahoitustasoa tulee nostaa.
- Vuosille 2022-2025 suunniteltu vuotuinen keskimääräinen 240 M€:n investointitaso edellyttäisi noin 145 M€ vuosikatetta. Pandemiakriisin jälkihoidon ajan vuosikatetavoitteesta voidaan tinkiä.

Lainamäärän kasvu

< 100 M€ / vuosi

- Korkeasta investointitaso lisää velkaantumista vuosina 2021 – 2025.
- Sitä voidaan kuitenkin pitää perusteltuna pandemiakriisin jälkihoidon ajan.
- Lainamäärän kasvua hillitään myymällä strategisesti vähemmän tärkeää omaisuutta.

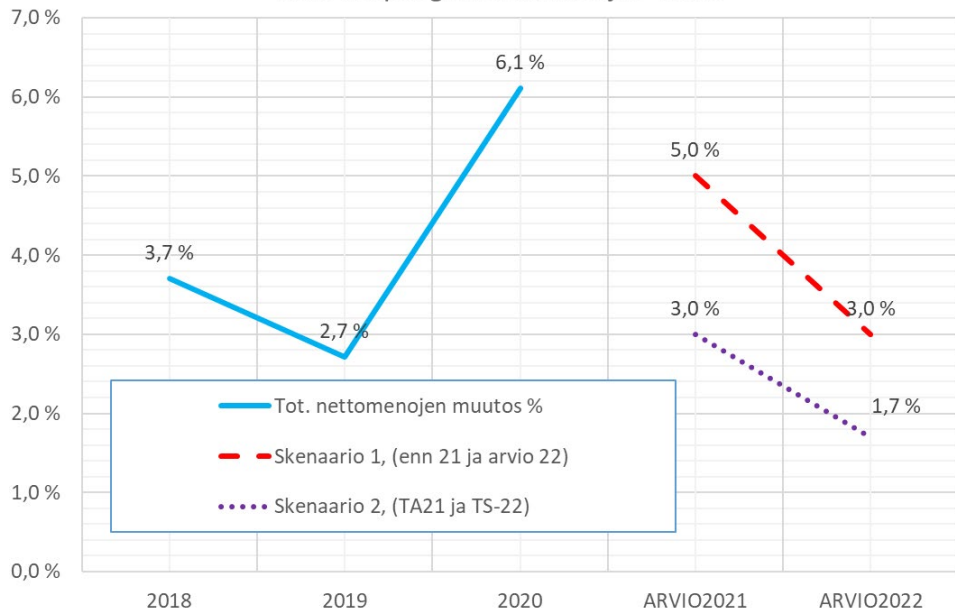
Tuloslaskelmakehitys 2019 – 2024

Tuloslaskelma (milj. e)	TP 2019	TP 2020	Alkup.TA 2021	ENN 2021	KE 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintakate	-1 211,9	-1 285,9	-1 324,2	-1 350,1	-1 390,0	-1 427,1	-1 474,8
Verotulot	974,6	1 035,3	1 053,7	1 058,7	1 090,0	1 118,0	1 163,0
<i>Kunnallisvero</i>	<i>808,9</i>	<i>866,9</i>	<i>869,7</i>	<i>874,7</i>	<i>910,0</i>	<i>940,0</i>	<i>980,0</i>
<i>Yhteisövero</i>	<i>77,3</i>	<i>85,3</i>	<i>92,0</i>	<i>92,0</i>	<i>88,0</i>	<i>85,0</i>	<i>89,0</i>
<i>Kiinteistövero</i>	<i>88,4</i>	<i>83,1</i>	<i>92,0</i>	<i>92,0</i>	<i>92,0</i>	<i>93,0</i>	<i>94,0</i>
Valtionosuudet	302,0	394,6	351,9	354,6	345,0	351,9	358,9
Rahoitustulot ja -menot	25,7	25,5	16,4	16,4	16,0	17,0	18,0
Vuosikate	90,4	169,4	97,8	79,6	61,0	59,8	65,2
Poistot ja arvonalentumiset	-111,5	-105,9	-114,7	-110,9	-121,5	-124,5	-124,6
Satunnaiset erät	1,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	-20,1	63,8	-16,9	-31,3	-60,5	-64,7	-59,4

- Koronapandemia vaikuttaa vielä vuonna 2021 paljon toimintatuloihin ja toimintamenoihin. Erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksissa vaikutukset näkyvät myös vielä ainakin vuonna 2022.
- Vuonna 2021 taloustilannetta helpottaa valtion lupaamat kompensatiot ja sote-kiinteistöjen myyntivoitto.
- Verorahoituksen vuosien 2021 ja 2022 arvioihin sisältyy erityisen paljon epävarmuustekijöitä.
- Syksyllä 2020 hyväksytyn taloussuunnitelman tulo- ja menoarvioiden kehitystä joudutaan olennaisesti tarkentamaan vuoden 2022 talousarviovalmistelussa.

Toimintamenojen ja tuloksen skenaarioita 2021 - 2022

Koko kaupungin nettomenojen kasvu

Tulos 2022 skenaariot*

-60 M€

-17 M€

* Tulos 2022 -skenaariot eri nettomenojen kasvuvaihtoehdoissa, verorahoitus vakioitu alla olevan mukaiseksi

Verorahoituksen kehitys ja arvio

Verorahoitus (M€)	TP 2020	ENN 2021	ARVIO 2022
Kunnallisvero	866,9	874,7	910,0
Yhteisövero	85,3	92,0	88,0
Kiinteistövero	83,1	92,0	92,0
Valtionosuudet	394,6	354,6	345,0
Yhteensä	1 429,9	1413,3	1435,0

TALouden LIKKUMAVARA

- Vuonna 2020 nettomenot kasvoivat 6,1 % (bruttomenojen kasvu +3,4 %). Vuosina 2018-2020 nettomenot kasvoivat vuosittain keskimäärin 4,2 %.
- Skenaarioissa 1 ja 2 on tarkasteltu toimintakatteen kehityksen vaikutusta tulokseen 2022. Molemmissa skenaarioissa on käytetty vierellä esitettyä verorahoitusarviota.
- Skenaario 1: Maaliskuun talouskatsauksen tilinpäätösennusteessa 2021 nettomenojen kasvuarvio on 5,0 % (64 M€). Jos nettomenojen kasvu 2022 jatkuisi noin 3 % tasolla, niin vuoden 2022 tuloksen alijäämäksi muodostuisi noin -60 M€.
- Skenaario 2: Talousarviossa 2021 nettomenojen kasvu on 3,0 % (38 M€). Taloussuunnitelman 2022 kasvu on +1,7 %. Jos huomioidaan talousarvion ja taloussuunnitelman mukainen toimintakatteen kehitys, niin päädytään noin 17 M€:n alijäämään.
- Kaupungin kasvu, koronan aiheuttama hoitovelka ja kuntien uudet velvoitteet lisäävät paineita menojen kasvuun viime vuosia enemmän.
- Talousarviovalmistelussa tulee pidättäytyä uusista menoista lisäävistä palveluista eikä nykyisiä toimintoja tule laajentaa, sillä siihen ei ole taloudellisia mahdollisuuksia.
- Verotulojen alustava kasvuarvio on 2,3 % vuonna 2021 ja 3,0 % vuonna 2022, mutta arvio on tässä vaiheessa vasta hyvin alustava. Valtionosuuksien ja verotulojen osalta tarkempia arvioita saadaan touko-/kesäkuussa.

Taloussuunnitelmakauden 2021-2024 investointitaso

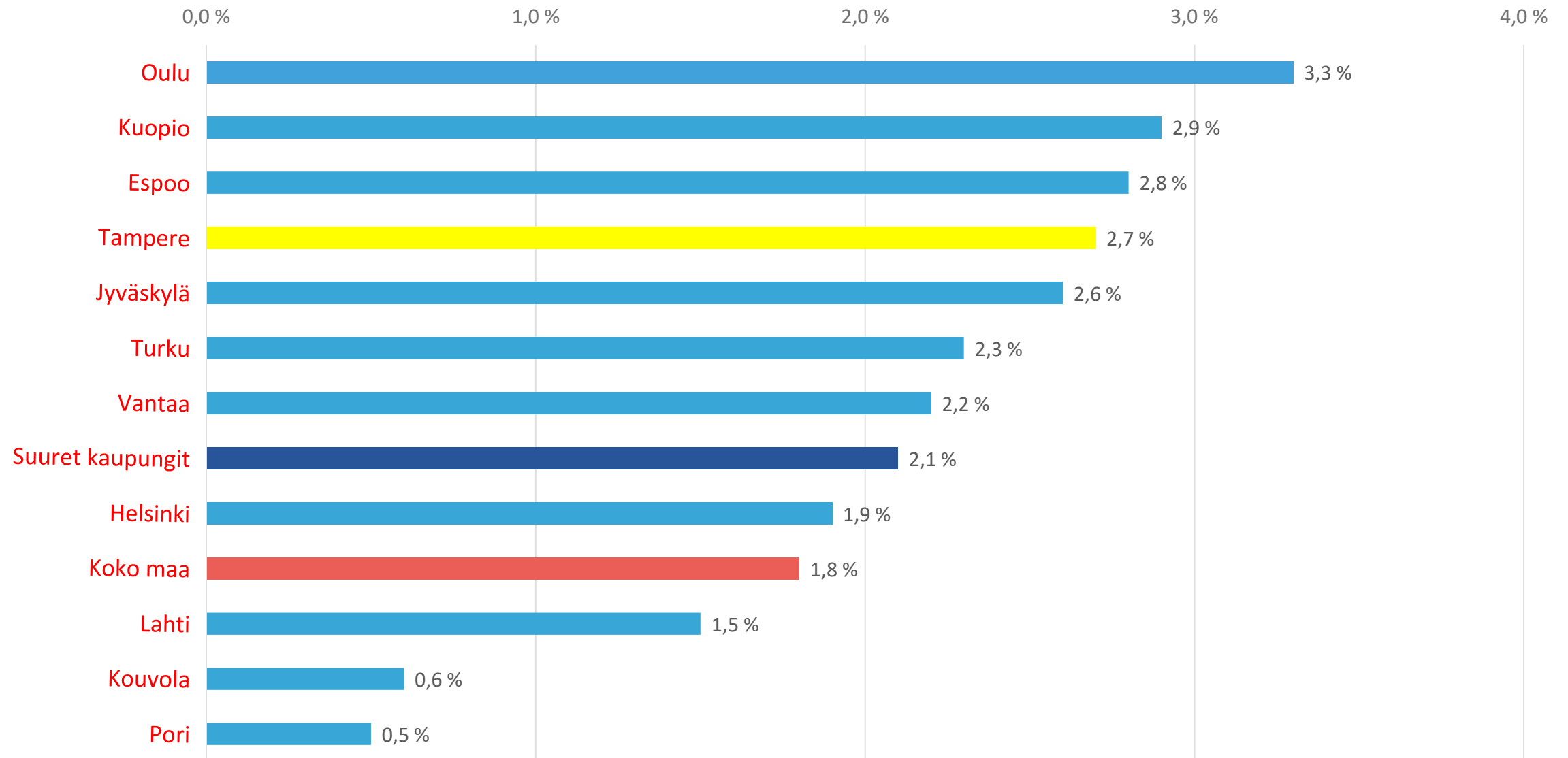
NETTOINVESTOINNIT (1 000 euroa)	TP 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Sivistys- ja kulttuurilautakunta	8 483	9 100	7 900	8 100	8 100
Sosiaali- ja terveystalautakunta	1 436	1 623	777	2 205	849
Elinvoima- ja osaamislautakunta					
Ammatillinen koulutus	1 348	2 204	1 500	1 000	1 000
Asunto- ja kiinteistölahtakunta					
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	66 342	106 450	114 705	116 940	95 010
Maa- ja vesialueet	14 871	16 020	10 300	10 400	6 500
Viiden tähden keskusta	2 635	3 600	1 500	4 500	2 300
Hiedanranta	3 282	15 660	7 300	10 000	9 700
Yhdyskuntalautakunta					
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	50 492	56 160	57 880	55 650	47 200
Viiden tähden keskusta	10 505	12 700	10 050	13 050	16 950
Hiedanranta	869				
Joukkoliikennelautakunta	-429	500	500	500	500
Konsernihallinto					
Yhteiset erät	36 491	15 200	3 800	3 800	2 850
ICT-kehittäminen	1 832	6 500	3 250	3 250	4 250
Pirkanmaan pelastuslaitos	2 183	2 263	2 638	2 638	2 638
Tampereen Vesi Liikelaitos	22 276	21 000	21 000	21 000	21 000
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	0	2 000	2 500	3 000	3 000
YHTEENSÄ	222 616	270 980	245 600	256 033	221 847

1 000 euroa	TP 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Bruttoinvestoinnit (investointimenot)	229 872	271 617	245 662	256 095	221 909
Nettoinvestoinnit (investoinnit - rahoitusosuudet)	222 608	270 980	245 600	256 033	221 847
Investointien rahavirta (nettoinvestoinnit - om.myynti)	177 227	194 022	227 100	242 433	211 247
Vuosikate	169 442	97 846	82 617	105 587	124 594
Investointien tulorahoitusprosentti	76 %	36 %	34 %	41 %	56 %

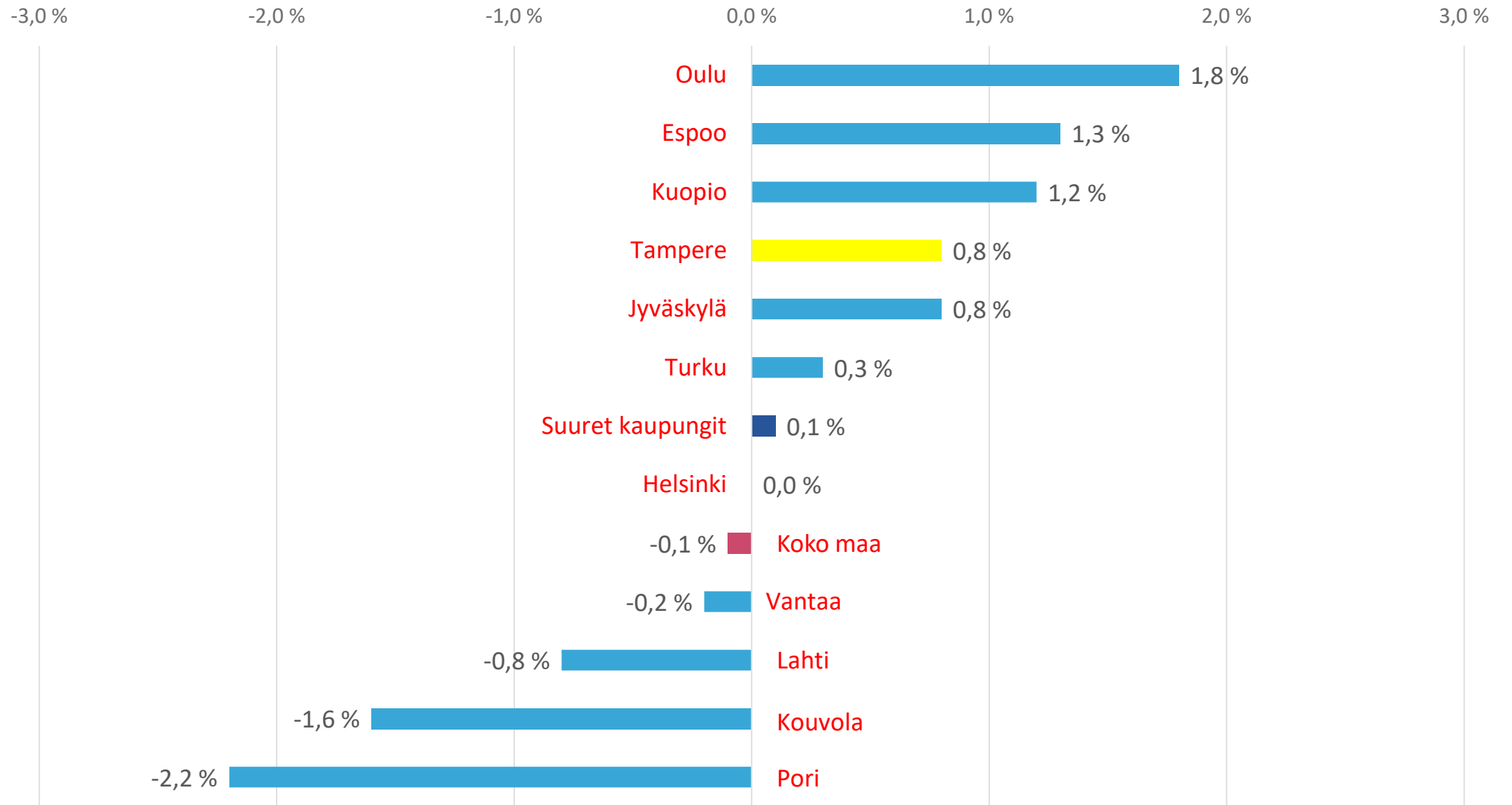
INVESTOINNIT

- Valtuuston hyväksymä taloussuunnitelmakauden investointitaso on korkea erityisesti suhteessa vuosikatteeseen.
- Kaupungin ja palvelutarpeen kasvun, kaupunkikehityksen ja sisäilmakohteiden vuoksi investointitason alentaminen ei ole yksinkertaista.
- Taloussuunnitelmissa tulee arvioida ja valmistella toimenpiteitä, joilla kyetään pienentämään suunniteltua investointitasoa lainamäärän kasvun hidastamiseksi.
- Suurille liikenne- ja muille infrahankkeille tehdään kokonaisvaltaiset vaikutusarviointit kannattavuuslaskelmien ennen niiden toteuttamispäätöksiä.
- Investointien vuotuisiksi keskimääräiseksi tavoitetasoksi vuosien 2022-2025 taloussuunnitelman jatkovalmistelussa asetetaan 240 milj. euroa.**
- Kaupunginhallituksen kokous 30.8.2021 järjestetään investointeihin keskittyvänä kehittämiskokouksena, jossa käydään läpi investointien kohdentamista vuoden 2022 taloussuunnitelmaan.
- Tulevien vuosien investointien aiheuttamaa suurta lisärahoitustarvetta voidaan osittain kattaa omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja omaisuuden myynnillä. Omaisuuden myynnistä saatavia tuloja tulee ensisijaisesti kohdistaa suunniteltujen investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseen ja velanottotarpeen vähentämiseen.
- Taloussuunnitelmakauden suurimmat investoinnit kohdistuvat talonrakennushankkeisiin ja Yhdyskuntalautakunnan investointeihin, jotka ovat noin 2/3 kaikista investoinneista. Näiden ryhmien investointitaso on ratkaiseva investointien kokonaismäärässä.

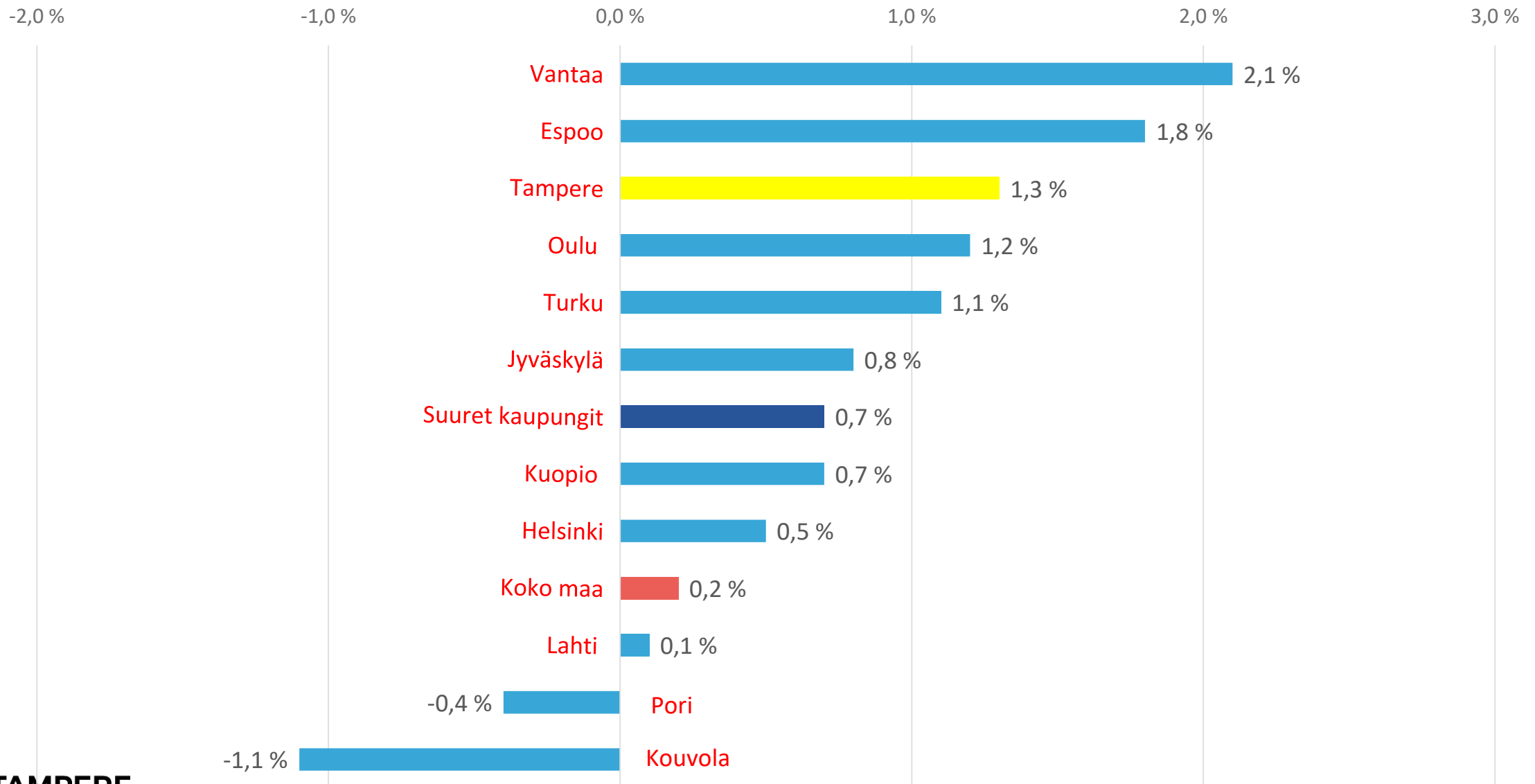
Ennakonpidätysten alaisten ansiotulojen kehitys (€) yhteensä 2020

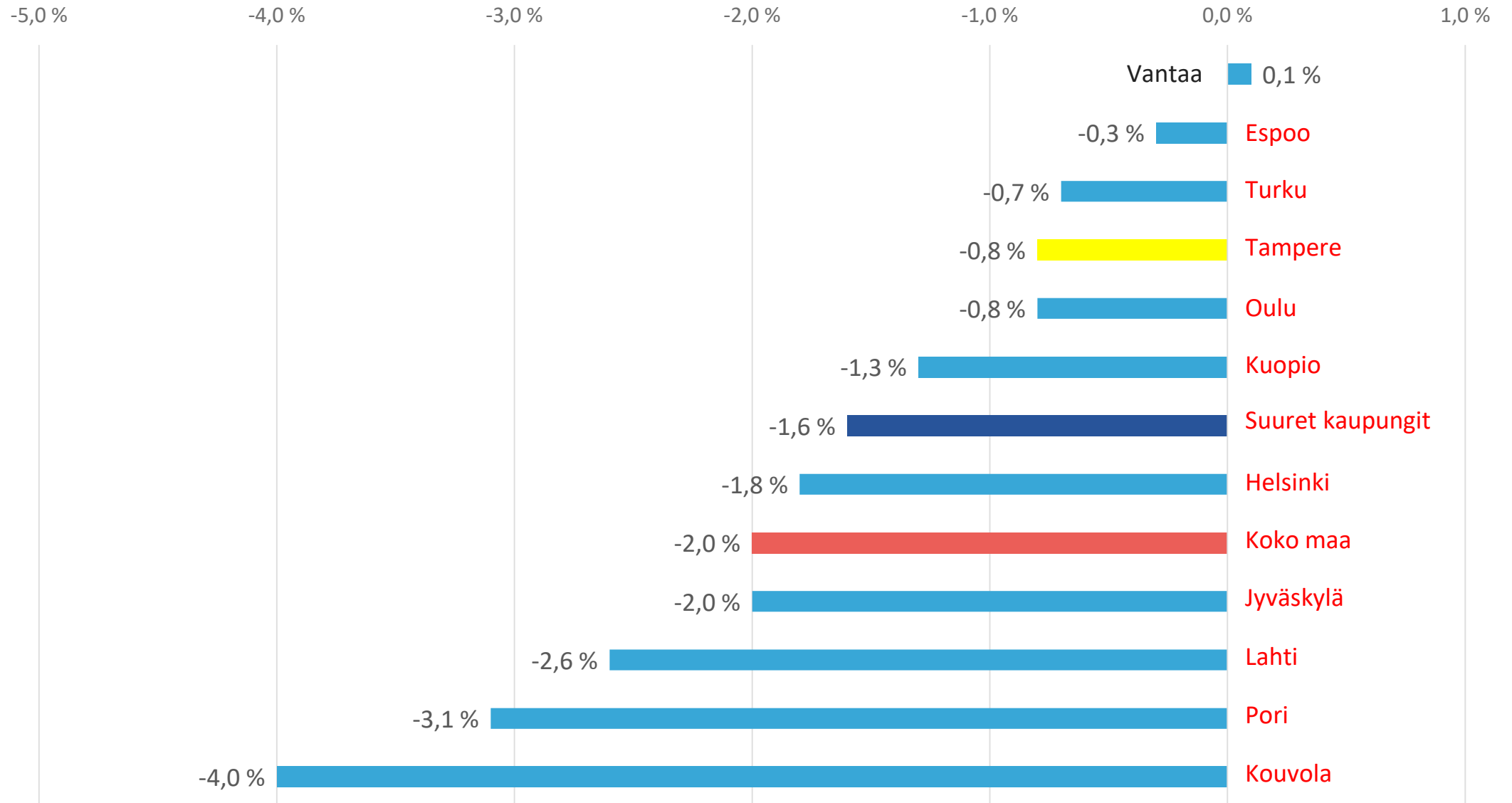
Palkkatulojen muutos 2020, (€)

Ennakonpidätysten alaisten tulojen muutos 2020, Ikm (henkilö)

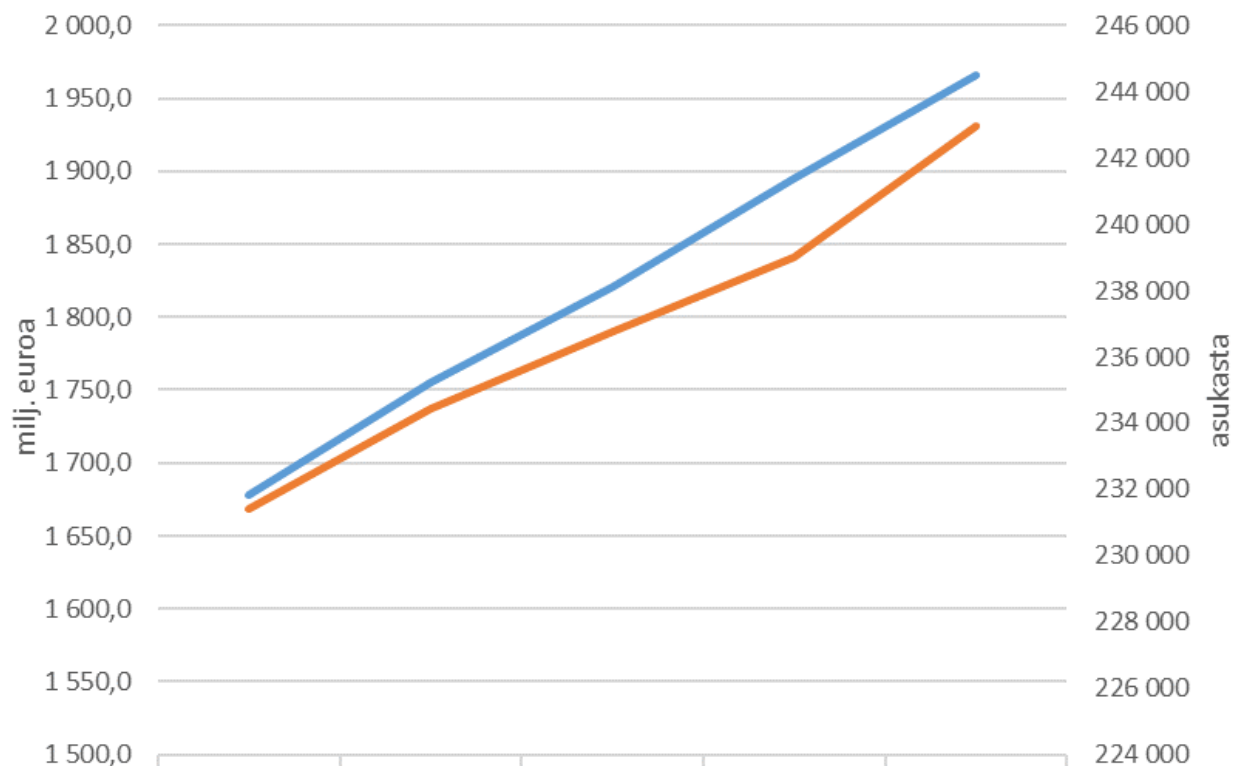

Palkkatulojen muutos 2020, lkm (henkilö)

Käyttökustannusten ja asukasmäärän kehitys

Käyttökustannukset ja asukasmäärä 2017-2021

— Käyttökustannukset, milj. €	1 668,0	1 737,0	1 790,0	1 841,3	1 931,1
— Asukasmäärä	231 853	235 239	238 140	241 391	244 500

- Käyttökustannusten kasvu on onnistuttu pitämään asukasmäärän kehityksen tahdissa.
- Käyttökustannukset ovat kasvaneet v. 2018-2020 keskimäärin 3,4 % per vuosi. Asukasmäärä on noussut vastaavana aikana keskimäärin 1,4 % per vuosi.
- Käyttökustannuksiin lasketaan kaupungin toimintamenot ja suunnitelman mukaiset poistot.

Tuottavuuden tila 2020

- Tuottavuuden arviointimallin perustaksi on valittu kasvavan kaupungin näkökulma. Sen mukaan asukasmäärän kasvaessa tuottavuutta voidaan parantaa vähentämällä kustannuksia, pitämällä kustannukset nykytasolla tai hillitsemällä kustannusten kasvua niin, että se jää asukasmäärän kasvua alhaisemmaksi.
- Tampere on onnistunut hillitsemään menojen kasvua, tuottavuuden tila on kohtuullisen hyvä. Tuottavuus ei valitun arviointimallin mukaan kuitenkaan parantunut vuonna 2020, sillä tuottavuuden pisteluvun muutos jäi hieman alle yhden. Pisteluku saadaan jakamalla asukasmäärä käyttökustannuksilla (tuotos/panos). Vuoden 2019 kustannukset on saatettu vastamaan 2020 arvoa deflatoimalla ne. Tuottavuuskehitys on positiivinen, jos pisteluvun muutos saa suuremman arvon kuin yksi.

Tuottavuusmuutos	31.12.2019	31.12.2020	Muutos	Muutos%
Asukasmäärä (asukasta)	238 140	241 391	3 251	1,4 %
Käyttökustannukset, milj. euroa (deflatoitu)	1 807,8	1 841,3	33,5	1,9 %
Tuottavuus, pisteluku	131,7	131,1	0,995	

Deflaattorina on käytetty tilastokeskuksen julkisten menojen kuntatalouden hintaindeksiä, joka nousi v. 2020 1 %. Nousuun vaikuttivat pääasiassa palkkojen ja palkkioiden kasvu.

Lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun

Henkilöstö

Keskeisiä huomioita henkilöstönäkökulmasta

- Panostukset työhyvinvoinnin ja esimiestyön kehittämiseen ja työntekijäkokemuksen parantamiseen tuottavat tulosta.
  - Kunta10 kokonaistulokset ovat mittaushistorian parhaat.
  - Esimiesarvioinnin tulokset ovat nousseet ja kehitystä tapahtunut kaikilla osa alueilla.
  - Työntekijäkokemuskyselyn tulokset parantuneet.
- Pitkittänyt koronatilanne on vaikuttanut henkilöstön hyvinvointiin.
  - Etätyö on lisännyt työn imua ja tyytyväisyyttä työhön sekä vähentänyt sairastavuutta.
  - Asiakastyössä korostuvat jaksamiseen liittyvät ongelmat aikaisempaa enemmän. Sairastavuus on lisääntynyt hoito- ja hoivatyössä.
- Huomiota tulee kiinnittää:
  - Työn ja työmäärän hallintaan; riittävät resurssit, työprosessien toimivuus ja tehokkuus, työn suunnittelu ja oman työn hallinta
  - Työssä jaksamiseen ja palautumiseen; yhteisöllisyys ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtiminen
  - Esimiestyön tukemiseen
  - Työpaikan ongelmiin puuttumiseen

Hyvä työntekijäkokemus näkyy ja tuottaa tulosta

Yhteinen suunta ja oman työn arvostus ovat ehtona onnistumiselle.

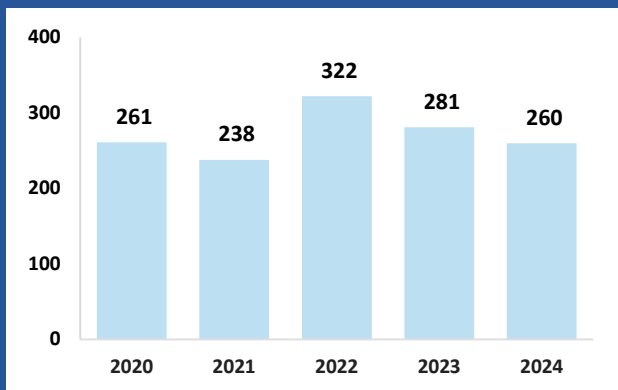

Vetovoimainen työnantaja saa parhaat tekijät.

Hyvä työntekijäkokemus heijastuu suoraan hyvään asiakaskokemukseen ja työn tuottavuuteen.

Arvio eläkkeelle siirtävistä nimikkeittäin 2020–2024

Lastenhoitaja	97
Lehtori	87
Lähihoitaja	83
Lastentarhanopettaja	68
Tuntiopettaja	53
Sairaanhoitaja	51
Linja-autonkuljettaja	39
Perushoitaja	36
Terveystenhoitaja	30
Luokanopettaja	29

HENKILÖSTÖ JA

UUDISTUMISKYKYINEN KAUPUNKI

- Työn murros ei ole vain teknologian murros. Se muuttuu ennen kaikkea organisaation toimintatapoja ja työn sisältöjä. Kehitys edellyttää henkilöstöltä jatkuvaa oman osaamisen kehittämistä ja itseohjautuvuutta.
- Monipuolinen ammatillisen osaamisen kehittäminen korostuu. Väestön ikääntyminen, palvelutarpeiden muutos ja työvoiman saatavuus tulevat vaikuttamaan erityisesti opetus- ja hoitoalan henkilöstötarpeeseen, joissa työskentelee suuri osa kaupungin henkilöstöstä.
- Työn kuormittavuuden hallinta vaikuttaa henkilöstön hyvinvointiin kaikissa työuran vaiheissa. Eri alojen psyykkisen ja fyysisen kuormituksen tunnistaminen ja vähentäminen sekä työkyvyn tukeminen työuran eri vaiheissa ovat keskeisiä haasteita kuormituksen hallinnan kannalta.
- Hyvän työntekijäkokemuksen merkitys kasvaa entisestään. Työntekijäkokemus heijastuu suoraan asiakaskokemukseen ja työn tuottavuuteen.

Vuoden 2022 suunnittelua ohjaavat painotukset

Sosiaali- ja terveystalvelut toiminnan painotukset vuodelle 2022

- Ikääntyvän väestön toimintakyvyn ylläpitäminen ja kotona asumisen tukeminen sekä asumistalvelujen henkilöstömäärän vahvistaminen
- Perusterveydenhuollon talvelujen turvaaminen koronapandemian aikana ja sen jälkeen
- Lapsiperheiden oikea-aikainen tuki ja perustalvelujen kattavuus
- Päihde- ja mielenterveystalvelujen ja sosiaalityön talvelujen kasvavaan tarpeeseen vastaaminen
- Talvelurakenteen muutoksen jatkaminen erikoissairaanhoidon painotteisuudesta kevyempiin talveluihin ja koronapandemiasta aiheutuneen hoitovelan purkamiseen varautuminen sairaalatalveluissa
- Talvelujen järjestämisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen tietoa ja teknologiaa hyödyntämällä
- Henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen ja saatavuuden turvaaminen

Sivistyspalvelut

toiminnan painotukset vuodelle 2022

- Yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten hyvinvointierojen kaventaminen
- Yhteisöllisen ja yksilöllisen tuen vahvistaminen
- Kulttuurihyvinvoinnin vahvistaminen ja 3. sektorin toimintamahdollisuuksien edistäminen
- Toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen
- Työntekijäkokemuksen parantaminen

Elinvoima ja kilpailukyky

toiminnan painotukset vuodelle 2022

- Kaupungin kasvu jatkuu ja kasvuun on vastattava niin kaupunkirakenteessa, palveluissa kuin pitovoiman kysymyksissä, kuten elävässä kaupunkikulttuurissa. Asuntotuotannon monipuolisuus on varmistettava.
- Vahvan koulutuskaupungin asema on nostettava strategiseksi vetovoimakysymykseksi sekä hyödynnettävä kaupunkikehityksessä.
- Hybridimaailman korostuminen lähes kaikessa kaupungin toiminnassa. Esimerkiksi niin tapahtumatoiminnassa kuin opetuksessa toiminta ja palvelut järjestetään myös digitaalisiin ympäristöihin. Osallistumisesta tulee kuntarajat ja valtioiden rajat ylittävää, osallistuminen tasavertaistuu. Kilpailu kasvaa ja aikaikkuna markkinassa on osattava hyödyntää.
- Kimurantit ilmiöt vaativat uudenlaista organisoitumista ja yhdessä tekemistä niin paikallisesti kuin valtion toimijoiden kanssa. Esimerkiksi työllisyyden kuntakokeilu ja oppivelvollisuuden laajentuminen.
- Kohtaanto -haasteisiin vastataan työnantajien ja yritysten työvoimatarpeita ennakoimalla ja jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palveluilla. Työnhakijoille tarjotaan palvelutarpeiden mukaisesti työtä, koulutusta ja työllistymistä edistäviä palveluja.
- Työelämä pirstaloituu ja työmarkkinoilla tarvitaan monipuolista ja joustavaa osaamista. Tutkinnoista riippumattomat oppimispalvelut tulevat korostumaan jatkossa.

Kaupunkiympäristön toiminnan painotukset vuodelle 2022

- Kaupungin kasvu jatkuu vahvana. Fokuksessa jatkossa kasvun suuntaaminen sekä kaupunkiympäristön laadun parantaminen. Laadukkailla asuin- ja elinympäristöillä sekä viihtyisällä ja urbaanilla kaupunkiympäristöllä vahvistetaan kaupungin veto- ja pitovoimaa.
- Kestävän liikkumisen edistäminen edellyttää joukkoliikennejärjestelmän kehittämistä kokonaisuutena.
- Kokonaispäästöjen vähentyminen on viime vuosina pysähtynyt ja vähennystavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan nykyistä vaikuttavampia toimenpiteitä.
- Ilmastonmuutoksen ohella huomiota tulee kiinnittää jatkossa vahvasti myös luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Konsernihallinto

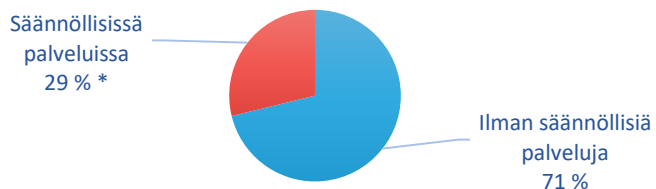
toiminnan painotukset vuodelle 2022

- *Tampere 2023 valmistelu:* aktiivinen osallistuminen Pirkanmaan hyvinvointialueen perustamiseen, toimintojen siirron valmistelu ja toteuttaminen, yhteistyömallien luominen hyvinvointialueen kanssa, ”uuden Tampereen” toimintamallien valmistelu ja konserninäkökulman ja omistajaroolin terävöittäminen.
- *Asiakaslähtöisyyden kehittäminen:* Digitaalisen asiakaspalvelun kehittäminen, Tampere.fi –uudistuksen toteuttaminen ja asiakas- ja palvelutiedon hyödyntämisen kehittäminen
- *Toiminnan ja palveluprosessien uudistaminen:* mm. hankintojen, raportoinnin ja hallinnon prosessien kehittäminen ja digitalisointi.
- *Työntekijäkokemuksen parantaminen:* mm. työntekijäkokemuksen mittaaminen, työympäristön modernisointi ja osaamisen vahvistaminen vastaamaan toimintaympäristön muutoksia
- *Jatkuvuuden turvaaminen:* ICT-järjestelmien toimintakyvyn varmistaminen ja uudistaminen (ml. digiturvallisuus), kommunikaatio- ja perustietotekniikkapalveluiden kehittäminen, data-analytiikkaosaamisen vahvistaminen ja hyödyntäminen, riskienhallinnan ja varautumisen toimintamallien vahvistaminen

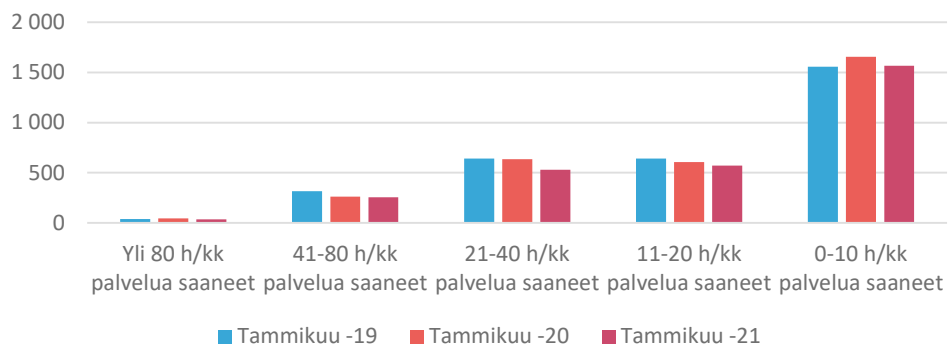
Lähtökohtia vuoden 2022 suunnitteluun

Lautakunnat

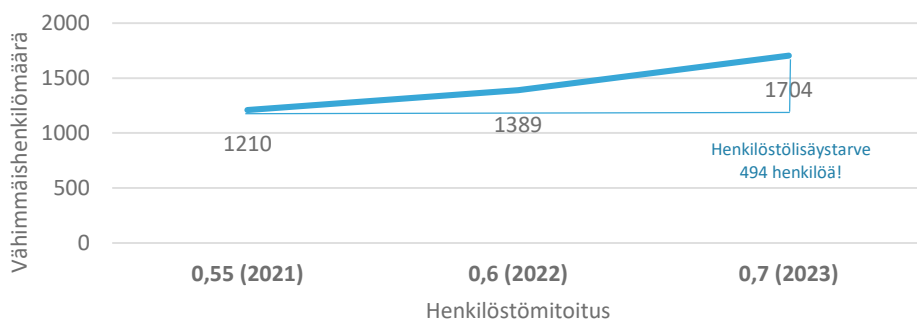
Tampereen ikäihmisten yli 75-vuotiaiden palvelujen peittävyys joulukuun -20

Säännöllisen kotihoiton asiakkaat palvelutuntiluokittain tammikuussa 2019 - 2021

Asumispalvelut henkilöstötarve vähimmäishenkilöstömitoituksen toteutumiseen

IKÄÄNTYVÄ VÄESTÖ

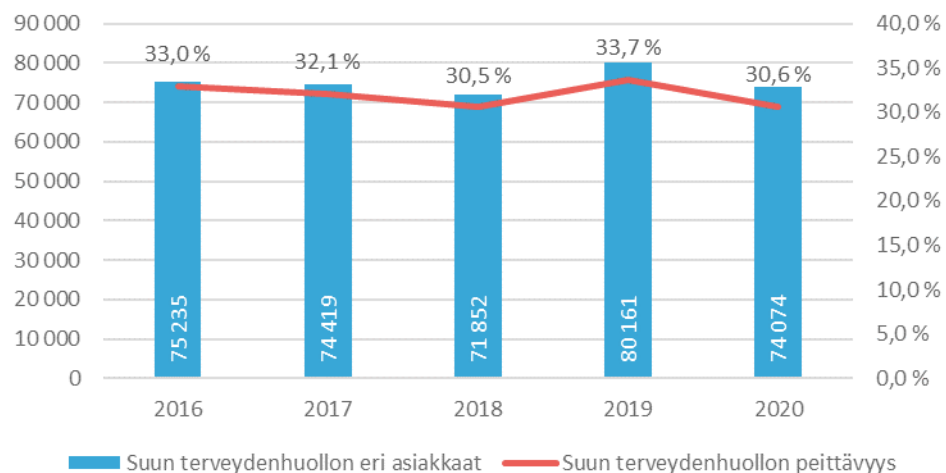
Toimintakyvyn ylläpitäminen ja kotona asumisen tukeminen

- **Väestömäärän kasvu ja ikääntyminen lisäävät palvelutarvetta** sekä painetta kustannusten kasvun taittamiseen.
- **Ikääntyvät asuvat kotona pidempään** ja siirtyvät ympärivuorokautiseen hoitoon aiempaa myöhemmin.
- **Ennaltaehkäisevien ja omaehtoisten palvelujen merkitys kasvaa** ja ikääntyneitä ohjataan niiden piiriin. Yli 75-vuotiaista ikäihmisistä joulukuussa 2020 ilman säännöllisiä palveluja oli 71%. Ennaltaehkäiseviin ja omaehtoiisiin palveluihin panostamalla ja ohjaamalla voidaan vaikuttaa raskaampien palvelujen tarpeeseen.
- **Teknologian** (esim. kuvapuhelin ja lääkeautomaatti) avulla kotona asumista pystytään tukemaan entistä asiakaslähtöisemmin ja hillitsemään osaltaan palvelutarpeen kasvua. Teknologian avulla voidaan korvata käyntejä, joissa fyysiselle avulle ei ole tarvetta.
- **Omaishoidon tuen saajien määrän lisääntyessä lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon tarve kasvaa** ja haastaa omaishoidon lakisääteisten vapaiden järjestämistä sekä tarvittavien lääkäripalvelujen saamista.
- Ikäihmisten kotona asuminen edellyttää yksilöllisiä ja kuntouttavia palveluita sekä kevyempiä yhteisöllisyyttä tukevia palveluja ja välimuotoisten kampusmaisten asumispalvelujen kehittämistä. Koronan vuoksi vuosina 2020-2021 yhteisöllisyyttä ja yksinäisyyttä ehkäiseviä päivä- ja palvelukeskustaikoja jouduttiin vähentämään. Myös tehostetussa palveluasumisessa olevien asukkaiden yksinäisyyden tunnetta pyritään lieventämään.
- **Ikääntyvien päihde- ja mielenterveysasiakkaiden palvelun tarve kasvaa** sekä kotiin annettavissa palveluissa että asumispalveluissa.

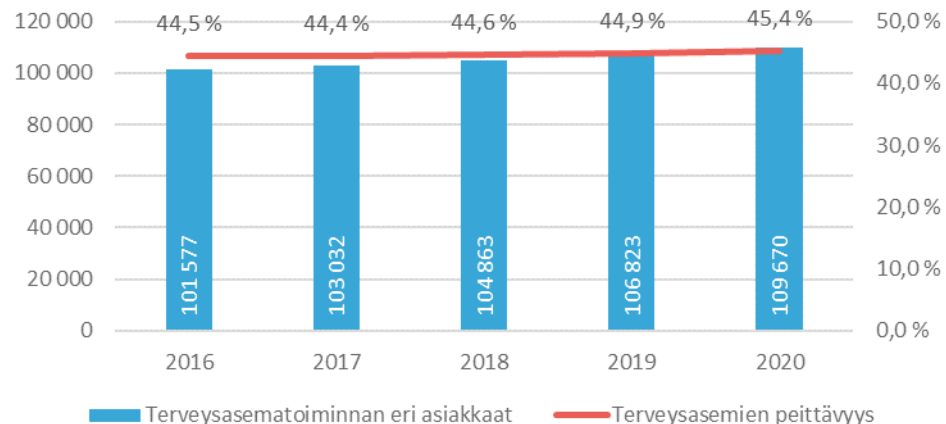
Asumispalvelujen henkilöstötarve ja rekrytointihaasteet

- **Tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodissa henkilöstömitoituksen nosto** lisättiin lakiin. Asiakasmäärän ennustetaan kasvavan vuosittain 5,2 % vuosina 2022-2023. **Sitovaan 0,7 vähimmäismitoitukseen siirrytään porrastetusti:** 1.1.2021 mitoitus 0,55, 1.1.2022 mitoitus 0,6 ja 1.4.2023 mitoitus 0,7. Mitoituksen nosto 0,55:stä 0,7:ään edellyttää kokonaisuudessaan 494 työntekijän lisäystä (2021->2022 179 työntekijää ja 2022->2023 315 työntekijää). Kokonaisarvio kustannusten kasvusta ilman tehtäväkohtaisia vuorolisiä on 17,8 M€. Kustannusten kasvu sijoittuu pääosin aikavälille 1.1.2022 - 1.4.2023 (arviolta 11,3 M€), jolloin rekrytoitavia työntekijöitä on 315.
- Koronapandemian myötä **hoitohenkilöstön saatavuus on vaikeutunut entisestään ja lisännyt henkilöstön kuormitusta.** Vuokratyövoimaa on jouduttu käyttämään entistä enemmän.

Suun terveydenhuollon eri asiakkaat ja peittävyys

Terveysasematoiminnan eri asiakkaat ja peittävyys

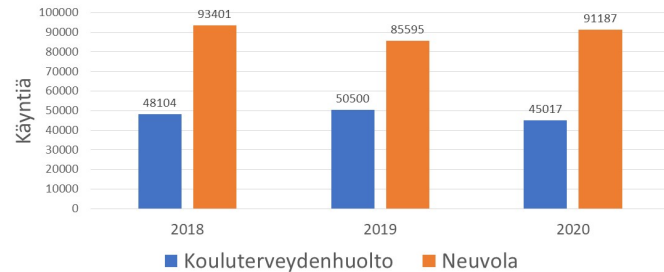
Palvelujen peittävyys on laskettu jakamalla palvelussa asioineiden eri asiakkaiden määrä Tampereen väestömäärällä. Vuoden 2020 väkiluku perustuu väestön ennakkotilastoon 01/2021. Suun terveydenhuollon kiireetön hoito jouduttiin keskeyttämään noin neljäksi kuukaudeksi koronapandemian vuoksi, mikä selittää vuoden 2020 alemmaa peittävyyttä.

PERUSTERVEYDENHUOLTO

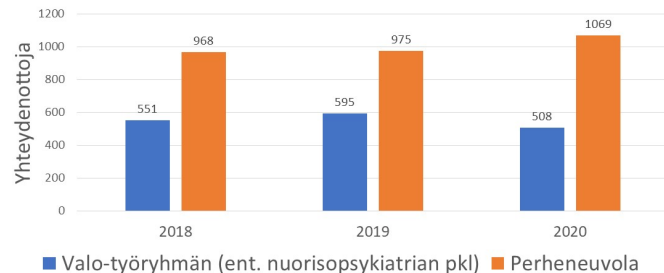
Palvelujen turvaaminen koronapandemian aikana ja sen jälkeen

- Tampereen kaupungin väestönkasvu on jatkunut koronapandemiasta huolimatta. **Palvelutarpeeseen vastaamiseksi perusterveydenhuollon palvelujen saatavuus on turvattava.**
- Merkittävä osa koronapandemian torjuntatoimista on terveysasematoiminnan vastuulla**, mikä lisää henkilöstön kuormitusta. Tehtäväsiirrot torjuntatoimiin vähentävät erityisesti perustoiminnan hoitajaresurssia ja yhteydenottoکانavat ruuhkautuvat koronaa koskevista yhteydenotoista. Koronapandemian viivästyttämän hoidon takaaminen tulee olemaan haastavaa varsinkin, jos virusmuunnokset tai muut odottamattomat tekijät vaativat torjuntatoimien järjestämistä jatkossakin.
- Tampereen kaupungin omilla terveysasemilla on käytössä uusi toimintamalli, jolla vahvistetaan hoidon jatkuvuutta ja moniammatillista yhteistyötä sekä lisätään digitalisaatiota.** Koronapandemiasta huolimatta terveysasematoiminnan peittävyys on kasvanut viime vuosina. Uusilla toimintatavoilla pyritään tavoittamaan yhä suurempi osa väestöstä hyvinvoinnin lisäämiseksi ja vakavampien terveyshaittojen ennaltaehkäisemiseksi.
- Muutokset erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon hoitopoluissa ovat tuoneet **perusterveydenhuollon vastuulle paljon uusia tehtäviä ja toimenpiteitä.**
- Perusterveydenhuollon vastuu mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden hoidossa on kasvanut.** Mielenterveys- ja päihdetyön resursointia ja osaamista on vahvistettava perusterveydenhuollossa, jotta asiakkaat saavat tarvitsemansa avun oikea-aikaisesti.
- Suun terveydenhuollon palvelujen tarve on pysynyt korkealla tasolla, mutta jonotilanne kiireettömään hoitoon on oman toiminnan kehittämisen ja onnistuneen palveluhankinnan myötä parantunut. **Perustason suun terveydenhuollon palveluihin panostamalla ennaltaehkäistään vakavampien suun sairauksien syntymistä.** Vahvistamalla palveluintegraatiota tavoitetaan entistä paremmin ne suun terveydenhuollon palveluja tarvitsevat asiakkaat, jotka eivät ole vielä palvelun piirissä.
- Hoitotarvikkeiden kustannukset ovat edelleen kasvaneet**, vaikka maakunnallista yhteistyötä on tehty kustannusten hillitsemiseksi. Asiakasmäärien kasvun lisäksi hoitotarvikkeiden teknologinen kehitys lisää asiakaskohtaisia kustannuksia.
- Paljon palveluja käyttävien kuntoutujien määrä lisääntyy väestön kasvun, ikääntymisen sekä Kelan ja kunnan vaikeavammaisten kuntoutusta koskevien vastuiden muutosten vuoksi.** Kuntoutuspalveluilla tuetaan ikääntyneiden mahdollisuutta asua kotonaan mahdollisimman pitkään, vahvistetaan osatyökykyisten toimintakykyä ja turvataan erityislasten toimintakyky.

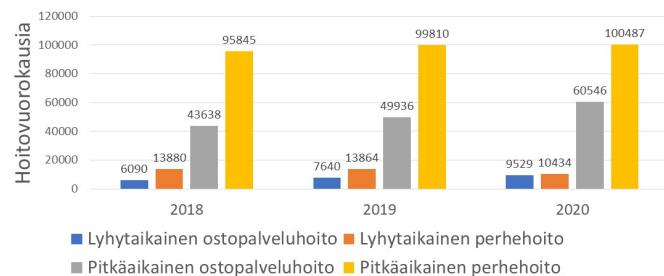
Peruspalvelujen käyntimääriä vuosina 2018-2020

Uudet yhteydenotot vuosina 2018-2020

Sijaishuollon hoitovuorokaudet vuosina 2018-2020

LAPSIPERHEET JA NUORET

Lapsiperheiden oikea-aikainen tuki ja peruspalvelujen kattavuus

•Useilla eri indikaattoreilla mitattuna pääosa tamperelaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja peruspalvelut ovat heille riittäviä. **Toisaalta erityistä tukea tarvitsevat ovat entistä huonovointisempia**, mikä näkyy vahvemman tuen palvelujen käytön lisääntymisenä ja peruspalveluiden kuormittumisena. Myös **syntyvyys** on alkuvuoden tietojen valossa kasvussa, mikä lisää erityisesti varhaisen vaiheen peruspalvelujen tarvetta.

•Lastensuojeluilmoitusten määrä on nousussa ja **yhteydenotot ja lähetteet perheneuvolaan ja nuorisovastaanotolle sekä sijaishuollon laitoshoitovuorokaudet ovat lisääntyneet**. Tämä ja mahdollinen lainmuutos sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärän rajaamiseksi haastavat kehittämään toimintaa ja työnjakoa lisääntyneen resurssitarpeen lisäksi. Alustavan arvion mukaan ehdotettu resurssilisäys tarkoittaisi vähintään 20 sosiaalityöntekijää (1,5 milj. €).

•**Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarve kasvaa edelleen**. Työnjakoa kaupungin omien palvelujen sekä Tampereen yliopistollisen sairaalan lasten- ja nuorisopsykiatrian välillä kehitetään. Nuorten mielenterveyspalveluja vahvistetaan keskittämällä toimijoita nuorisovastaanottoon ja uudistamalla toimintatapoja.

•**Asiakkaiden vaikeutuneet tilanteet kuormittavat myös peruspalveluja**, kuten neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Opiskeluterveydenhuollossa palvelujen kysyntä on pysytellyt korkeana ja erityisesti mielenterveyspalveluiden kysyntä ruuhkauttaa palveluita. Oppivelvollisuuden laajeneminen ja uudet opiskeluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuositukset lisäävät henkilöstötarvetta.

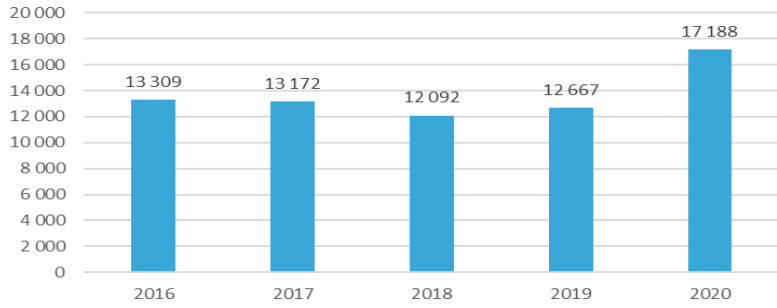
•**Kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiseksi palveluja vahvistetaan monialaisesti** muun muassa kehittämällä perhekeskumallia ja pitämällä peruspalvelujen resurssit riittävinä. Avohoidon ja erityisesti ennaltaehkäiseviä palveluita tulee vahvistaa sekä monialaista yhteistyötä kehittää palvelujen oikea-aikaisuuden parantamiseksi. Näin voidaan havaita helpommin myös erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat ja apu saadaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

•**Koronapandemia aiheuttaa hoito- ja sosiaalista velkaa**, mikä voi näkyä peruspalvelujen ruuhkautumisena ja paljon palvelua tarvitsevien asiakkaiden määrän lisääntymisenä.

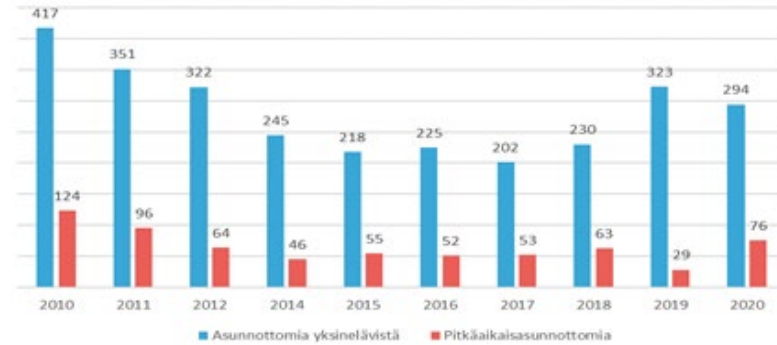
•**Hoitovelka lisää huolta myös henkilöstön työssä jaksamisesta ja lisää tarvetta sen tukemiseen**. Uuden osaavan henkilöstön saatavuudessa on jatkuvasti haasteita, mutta tärkeässä osassa on myös nykyisen henkilöstön pysyvyyden varmistaminen.

•Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston (Kanta) käyttöönotto loppuvuodesta 2021 muuttaa merkittävällä tavalla asiakastietojen kirjaamiskäytäntöjä ja lisää koulutustarpeita.

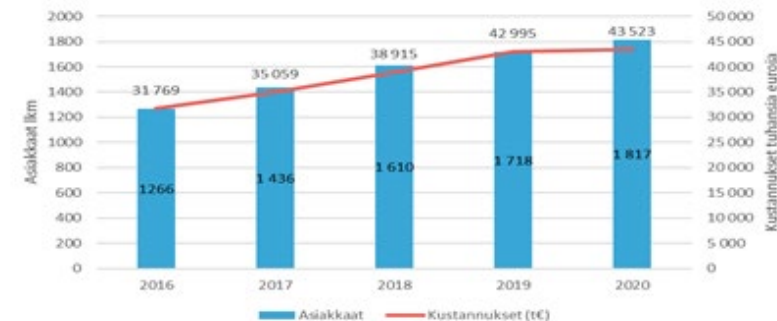
Päihtyneiden päivätöimintakeskus Huoltsun asiakkaat 2016 - 2020

Asunnottomuus Tampereella 2010 - 2020

Vammaispalvelun ostopalvelun suurimpien palvelujen* asiakkaat ja kustannukset 2016 - 2020

*Henkilökohtainen apu, palveluasuminen omaan kotiin, vammaisten ja kehitysvammaisten asumispalvelut, kehitysvammaisten päiväaikainen toiminta

PSYKOSOSIAALINEN TUKI

Palvelujen kasvavaan tarpeeseen vastaaminen

- **Koronapandemia aiheuttaa hoitovelkaa** päihdepalveluissa, aikuissosiaalityössä ja gerontologisessa sosiaalityössä. Tilanne vaikuttaa psykososiaalisen tuen palveluihin laajasti ja pitkällä aikavälillä palvelutarpeita lisäämällä.
- **Päihdepalvelujen kysyntä kasvaa edelleen**, mikä edellyttää palvelujen vahvistamista tarvetta vastaaviksi.
- **Tarve tehostaa huumehoidon palveluita** erityisesti alkuvaiheessa lisääntyy. Paine lisätä psykososiaalista tukea huumehoidon asiakkaille kasvaa.
- **Asunnottomien määrä on laskussa**, mutta pitkäaikaisesti asunnottomien määrä on kasvanut, osin laskentatavan muutoksesta johtuen. Tampere on sitoutunut **asunnottomuuden puolittamisen toimenpideohjelmaan**. Ennaltaehkäiseviin toimiin panostetaan ja pitkäaikaisasunnottomuutta vähennetään korjaavilla toimenpiteillä. Asumisen ja taloudenhallinnan ongelmat, velkaantuminen ja vuokratvelkaantuminen ovat jatkuneet, minkä vuoksi tarve taloussosiaalityölle ja taloudelliselle tuella korostuu.
- **Aikuissosiaalityössä on enenevässä määrin asiakkaina erittäin haastavissa elämäntilanteissa olevia henkilöitä**, joilla on useita päällekkäisiä tuen ja palvelujen tarpeita. Asiakkaat tarvitsevat erityistä tukea palvelujen hakemiseen ja niissä asiointiin. Palveluissa tarvitaan monialaista verkostomaista työskentelyä.
- **Vammaispalvelujen palvelutarpeet ovat kasvaneet**. Vammaispalvelulain mukaisissa palveluissa suurimmat tarpeet kohdistuvat henkilökohtaisen avun palveluun sekä palveluasumiseen omassa kodissa. Lisäksi asumispalvelujen tarve kasvaa vammaispalveluissa.

Terveydenhuollon ikävakioidut kustannukset per asukas vuonna 2019

	Oulu	Kuopio	Turku	Tampere	Lähti	Pori	Helsinki	Espoo	Jyväskylä	Vantaa	Kaikki	Mediaani	Min.	Max.
Perusterveydenhuolto	1 217	1 189	1 099	1 071	1 126	1 070	1 126	1 193	1 155	1 097	1 131	1 126	1 070	1 217
Avohoito	615	704	564	645	699	537	599	635	610	565	613	613	537	704
Avoterveydenhuolto	300	311	273	312	336	285	286	354	314	309	304	310	273	354
Suun terveydenhuolto	111	114	94	116	116	92	99	93	109	102	103	106	92	116
Kotihoito	203	279	197	217	247	159	214	188	187	153	206	200	153	279
Ympäri vuorokautinen hoito	602	485	535	427	427	533	527	558	544	532	518	533	427	602
Peruster.huollon laitoshoido	210	150	187	69	138	161	152	188	170	172	157	166	69	210
SHL:n mukainen laitoshoido	160	98	39	99		61	143	29	60	38	87	61	29	160
Tehostettu palveluasuminen	232	237	309	258	288	312	232	341	314	322	274	299	232	341
Erikoissairaanhoito	1 446	1 408	1 415	1 438	1 290	1 324	1 242	1 087	1 119	1 168	1 274	1 307	1 087	1 446
Avohoito	812	688	846	658	743	709	645	567	579	580	666	673	567	846
Somaattinen	658	543	673	535	538	537	492	444	434	462	520	536	434	673
Psykiatrinen	155	145	173	123	205	172	153	123	145	118	146	149	118	205
Laitoshoido	633	720	569	780	547	615	598	520	540	588	608	593	520	780
Somaattinen	523	569	467	682	464	511	509	450	456	523	518	510	450	682
Psykiatrinen	110	151	102	98	83	104	88	69	84	65	90	93	65	151
Yhteensä	2 663	2 597	2 514	2 509	2 415	2 394	2 368	2 280	2 274	2 264	2 405	2 405	2 264	2 663
Yhteensä ikävakioiduton	2 515	2 784	2 747	2 604	2 730	2 824	2 328	2 048	2 270	2 061	2 405	2 559	2 048	2 824
Väestö 31.12.2019	205 489	119 282	192 962	238 140	119 823	83 934	653 835	289 731	142 400	233 775	2 279 371	199 226	83 934	653 835

Lähde: Kuntaliitto, suurten kaupunkien terveydenhuollon kustannukset vuonna 2019

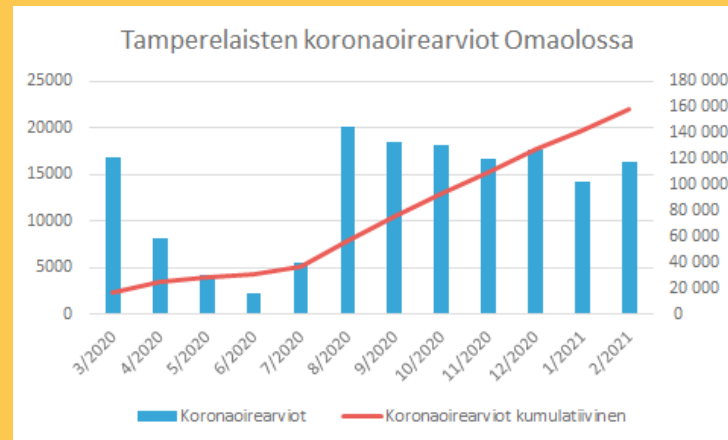
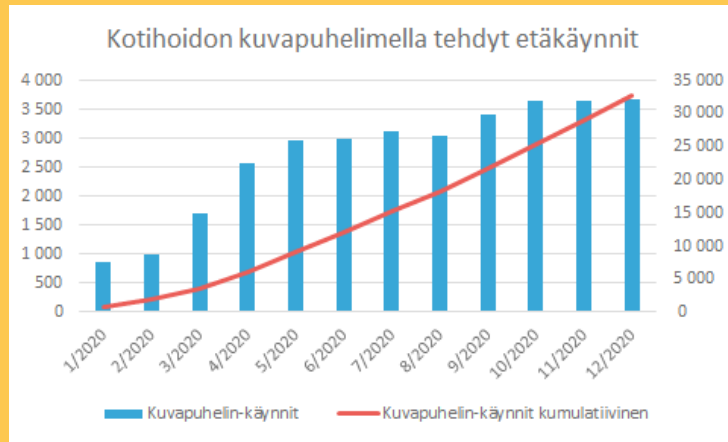
- Tampereen ikävakioidut kustannukset 2 509 euroa per asukas olivat vertailun 4. suurimmat vuonna 2019.
- Tampereen asukaskohtainen kustannus oli 104 euroa (4,3 %) mediaanikustannusta suurempia.
- Vuodeosastohoidon osalta Tampereen palvelurakenne on ollut perinteisesti erikoissairaanhoitopainotteinen, minkä vuoksi Tampereen perusterveydenhuollon laitoshoidon kustannukset ovat selvästi vertailun pienimmät ja vastaavasti erikoissairaanhoitohoidon kustannukset selvästi suurimmat

SAIRAALAPALVELUT

Palvelurakenteen muutoksen jatkaminen ja koronan jälkeiseen aikaan varautuminen

- Vuonna 2021 on tehty useita **organisaatiomuutoksia, jotka vähentävät palvelurakenteen erikoissairaanhoitopainotteisuutta** ja vahvistavat kaupungin vuodeosastotoiminnan kehittämismahdollisuuksia kuntoutuksen ja erikoissairaanhoitohoidon jatkohoidon toteuttamisessa. **Muutosten hyödyt näkyvät täysimääräisinä vuodesta 2022 eteenpäin**
- Vuonna 2022 pyritään jatkamaan **erikoissairaanhoitohoidon vuodeosastohoidon tarpeen vähentämistä**
- Koronapandemian mahdollinen pahentuminen vuoden 2021 aikana **siirtäisi hoitovelkaa vuodelle 2022**. Hoitovelkaa siirtyy, mikäli erikoissairaanhoitohoidon kiireittämiä toimenpiteitä joudutaan rajoittamaan, vuodelta 2020 kertynyttä hoitovelkaa ei päästä purkamaan vuoden 2021 aikana ja asiakkaiden hakeutuminen palveluihin vähenee
- Hoitovelan siirtyminen **vaikuttaisi merkittävästi myös kaupungin talouteen vuosina 2021 ja 2022**. Kiireittämiä toimenpiteiden siirto ja vähentynyt palvelujen käyttö **vähentäisivät kaupungin erikoissairaanhoitohoidon kustannuksia vuonna 2021**, mutta vastaavasti Pirkanmaan sairaanhoitopiirille syntyvien alijäämien kattaminen ja kertyneen hoitovelan purkaminen **kasvattaisivat kaupungin kustannuksia vuonna 2022**.
- Koronapandemia vaikuttaa myös **henkilöstön jaksamiseen**, mikä muun muassa lisää rekrytointihaasteita

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN ORGANISAATION TOIMINTAKYKY

Palvelujen järjestämisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantaminen

- Palvelujen saatavuutta parannetaan ja palvelutarpeiden ja toiminnan kustannusten kasvua hillitään järjestämällä palveluja tuloksellisesti ja vaikuttavasti. Tämä edellyttää **tiedolla johtamisen ja hankintojen vaikuttavuuden** edelleen kehittämistä.
- Teknologinen kehitys tuo osaltaan uusia mahdollisuuksia asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen ja ylläpitämiseen sekä vaikuttavien palvelujen järjestämiseen. Asiakkaat myös odottavat yhä enemmän digitaalisia palveluja. Koronapandemia on osaltaan lisännyt digitaalisten palvelujen kysyntää ja käyttöä. **Digitaalisia asiointikanavia ja palveluja kehitetään huomioiden asiakas- ja käyttäjälähtöiset palvelukokonaisuudet ja prosessit.** Asiakkaiden ja henkilöstön teknologisten valmiuksien kehittyminen on kuitenkin edellytyksenä palvelujen laajamittaiselle digitalisoinnille.

Henkilöstön hyvinvoinnin vahvistaminen ja saatavuuden turvaaminen

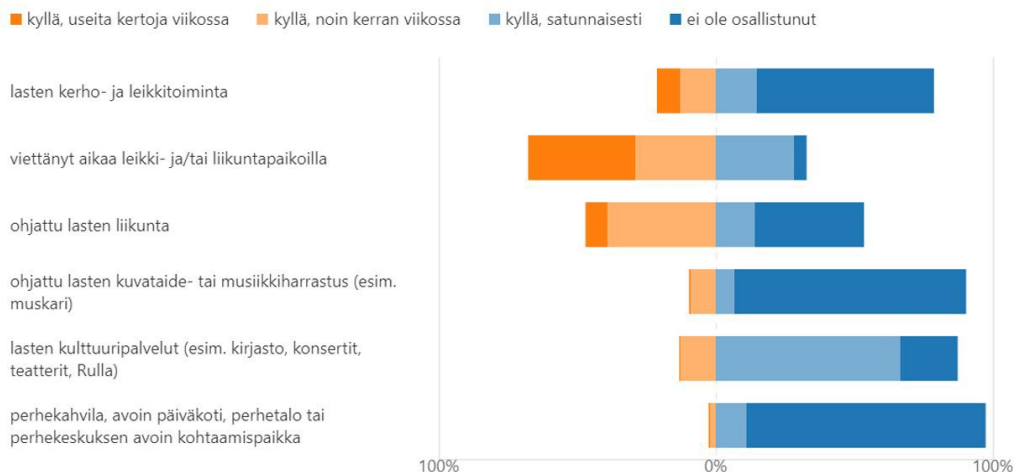
- Palveluista suurin osa rakentuu edelleen asiakkaiden ja henkilöstön kohtaamisille. **Henkilöstön hyvinvointia ja työntekijäkokemusta seurataan säännöllisesti ja niitä tuetaan ja kehitetään** tulosten pohjalta. Kuormittumiseen puututaan työhyvinvointisuunnitelmien toimenpiteillä ja vahvistamalla ennaltaehkäisevää työterveysyhteistyötä.
- Henkilöstön **saatavuuden haasteisiin vastataan** muun muassa tiiviillä oppilaitosyhteistyöllä ja hyvällä rekrytoinnilla. Merkittävä rooli saatavuudessa on myös pitotekijöillä, kuten hyvällä perehdytyksellä, palkitsemisen kokonaisuudella sekä työntekijäkokemuksen huomioimisella koko palvelussuhteen ajan.
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen valmistautuminen** ja sen toimeenpano ohjaavat palvelujen ja niitä tukevien toimintojen kehittämistä lähivuosina. Vuonna 2021 käynnissä olevassa Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa (PirSOTE) valmistaudutaan vuoden 2022 jatkorahoituskauteen.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

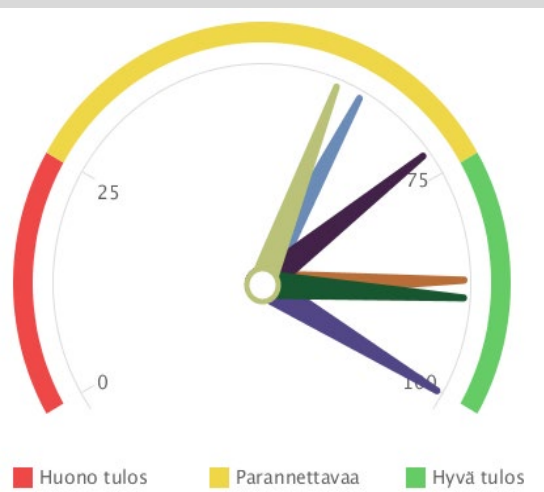
Onko 4-vuotias lapsi osallistunut seuraaviin toimintoihin 12 viime kuukauden aikana?

Tamperelaisten 4-vuotiaiden lasten ja perheiden hyvinvointi

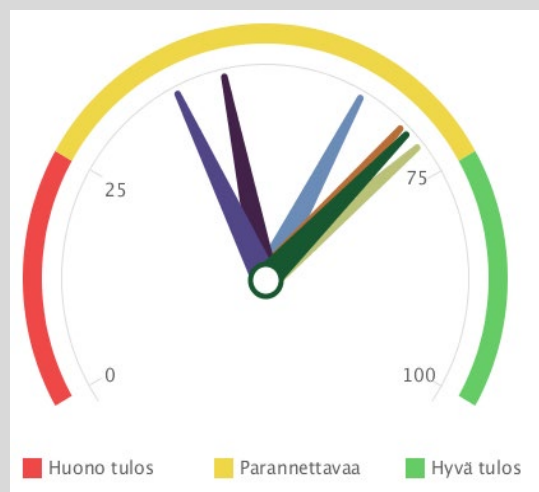
Terveystiedon aktiivisuus Tampereella

LIIKUNTA

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Voimavarat
- Osallisuus

KULTTUURI

- Seuranta ja tarveanalyysi
- Muut ydintoiminnot

Lähde: Thl

SIVISTYSPALVELUT

HYVINVOINNIN, YHDENVERTAISUUDEN JA OSALLISUUDEN EDISTÄMINEN

- Mahdollisuudet mielekkääseen vapaa-aikaan, liikkumiseen, opiskeluun ja asiointiin ovat heikentyneet merkittävästi koronapandemian aikana.
- Pitkien sulkuakojen jälkeen tarve sosiaaliselle kanssakäymiselle ja kaipuu sisältöjen ja palvelujen pariin on suuri. Sivistyspalvelut ovat merkittävässä roolissa yksinäisyyden helpottamisessa. Lasten ja nuorten lisäksi erityisesti ikäihmiset ovat kärsineet yksinäisyydestä.
- Koronalla on ollut merkittäviä vaikutuksia erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin ja harrastamiseen. Lupa liikkua ja harrastaa -toiminnan avulla mahdollistetaan koulupäivien yhteydessä yhdenvertainen harrastaminen. Toimintamallia on edelleen tarve vahvistaa.
- Suurin osa tamperelaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta samanaikaisesti huono-osaisuus kasautuu. Ennaltaehkäisevien tukitoimien tarjoaminen lähipalveluina ja niiden riittävyys sekä vaikuttavuus on koko kaupungin yhteinen haaste.
- Perheiden ja vanhemmuuden tuen tarve lisääntyy. Pienten lasten vanhemmat kokevat aikaisempaa enemmän riittämättömyyttä vanhempana ja itsensä yksinäiseksi kokeminen on yleistynyt.
- Perhekeskustoimintamallissa on tarve kehittää matalan kynnyksen vertaistukea ja palveluohjausta.
- Sivistyspalvelujen tulee omalta osaltaan varautua mahdolliseen sote-uudistukseen ja yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa.

TYÖNTEKIJÄKOKEMUKSEN PARANTAMINEN

- Nopeasti muuttuva koronatilanne on vaikuttanut henkilöstön kuormittumiseen. Keinoja kuormitukseen puuttumiseksi ja henkilöstön hyvinvoinnin tukemiseksi tarvitaan.
- Osaavan henkilöstön saatavuus tulee turvata varhaiskasvatuksessa ja erityisopetuksessa. Toimialojen vetovoimaisuutta ja työnantajaimagoa tulee vahvistaa sekä oppilaitosyhteistyötä tiivistää työvoimapulaan vastaamiseksi.

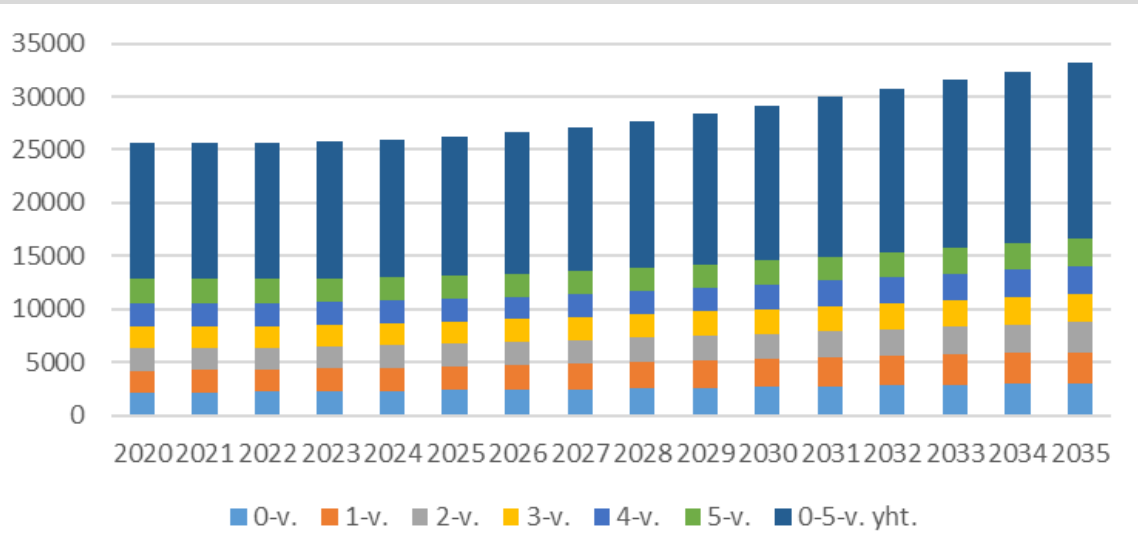
Sivistys- ja kulttuurilautakunta

NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

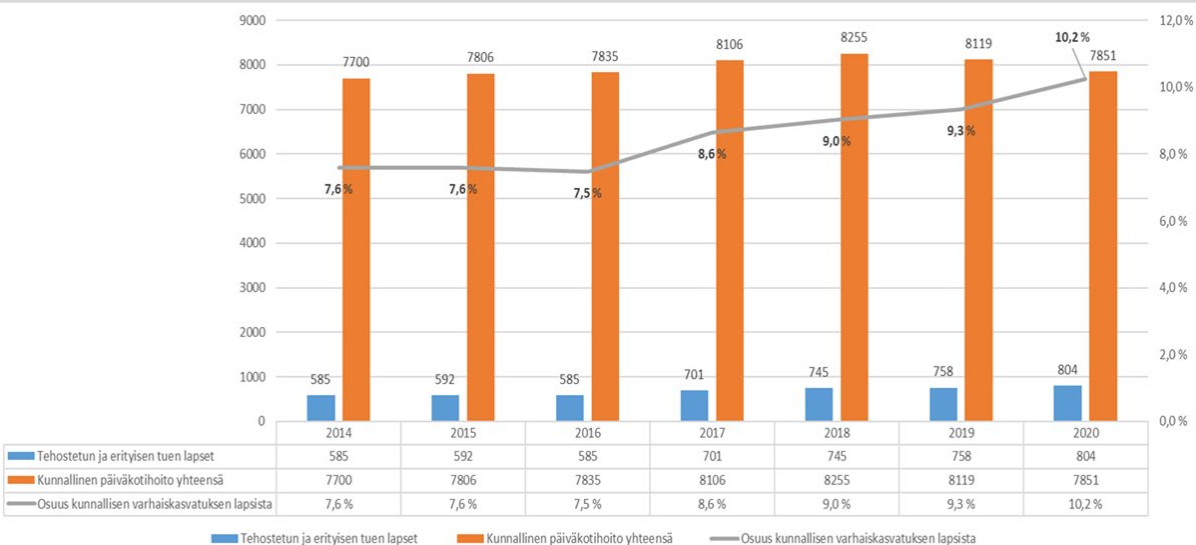
VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS

YHDENVERTAISUUDEN JA OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN

0-5 -vuotiaiden määrän kehitys (strategian mukainen kasvutavoite)

Tuen lapset kunnallisessa päiväkotihoidossa ja esiopetuksessa 2014-2020

- Varhaiskasvatukseen osallistumisaste on edelleen noussut ja väestöennusteen mukaan syntyvyyden laskusuunta on tasaantumassa. Korkea osallistumisaste ja Tampereelle muuttavat lapsiperheet lisäävät varhaiskasvatuspalvelujen tarvetta.
- Asiakasmaksulain muutokset tulorajojen osalta 1.8.2021 huojentavat asiakasmaksuja huomattavasti. Tämä aiheuttaa merkittävää maksutuottojen menetystä (-1,7milj. €) vuodelle 2022 ja lisää palvelutarvetta. Myös hallitusohjelman viisivuotiaiden lasten maksuttomuuden mahdollinen laajeneminen ja lakimuutokset kotihoidon tuen sekä perhevapaaudistuksen osalta edellyttävät palvelujen järjestämistapojen uudistamista.
- Lähipalvelua vahvistetaan uusien päiväkotien rakentamisella kasvaville alueille palveluverkko-suunnitelman mukaan. 4-vuotiasta lapsista 95 %:lle pyritään tarjoamaan palvelu osoitteen mukaan kasvun- ja opinpolun päiväkodeissa.

YHTEISÖLLISEN JA YKSILÖLLISEN TUEN VAHVISTAMINEN

- Tuen toteutumista lähipalveluna vahvistetaan lisäämällä integroituja ryhmiä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Tuen kolmiportaisuuden mahdolliseen lakimuutokseen varaudutaan henkilöstön koulutussuunnitelmalla.
- Varhaiskasvatuksessa jatketaan varhennetun kielikasvatuksen toimintamallia.
- Varhaiskasvatuksen alueellisen myönteisen erityiskohtelun mallille ja resurssin kohdentamiselle luodaan vuoden 2021 aikana kriteeristö. Tämä huomioidaan osana tulevaa varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kokonaisuudistusta.
- Varhaiskasvatuksen kehittäjäopettaja-mallin (vasu-agentit) mukaista toimintaa on tarve jatkaa, jotta voidaan tukea laadukasta ja yhteisöllistä kasvatusta ja oppimista.

TOIMINNAN JA PALVELUPROSESSIEN UUDISTAMINEN

- Varhaiskasvatuksen uusi toiminnanohjausjärjestelmä TreVaka otetaan käyttöön keväällä 2022.
- Sähköisiä palveluja ja digitaalisia oppimisympäristöjä sekä osaamista on edelleen kehitettävä. Tämä edellyttää laitehankintoja ja koulutuksia.

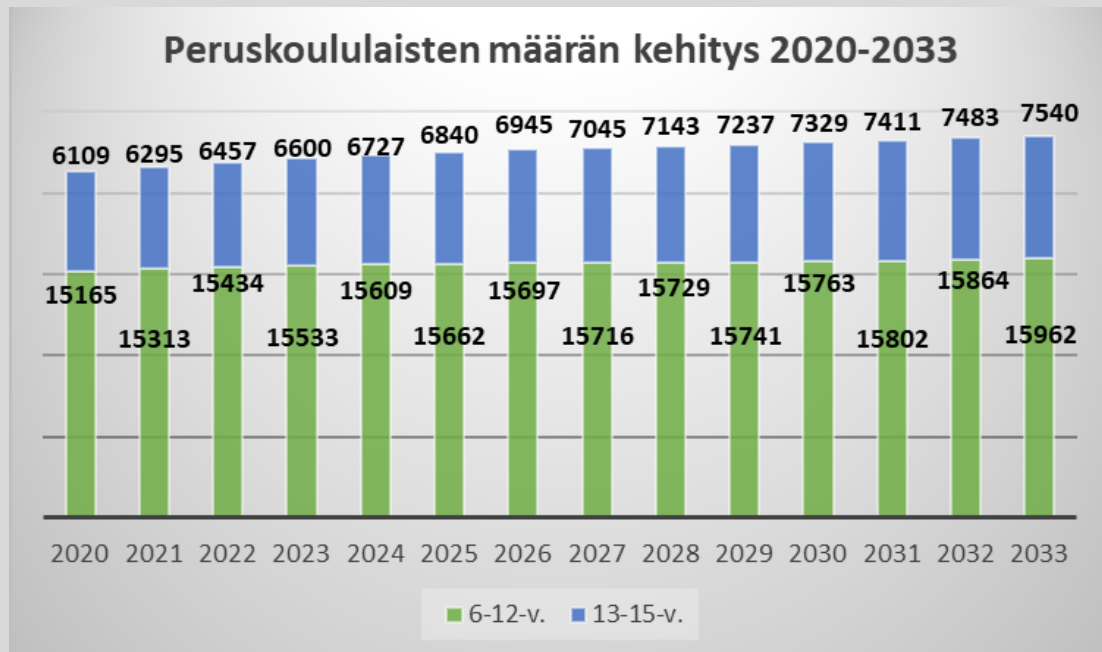
PERUSOPETUS

YHTEISÖLLISEN JA YKSILÖLLISEN TUEN VAHVISTAMINEN

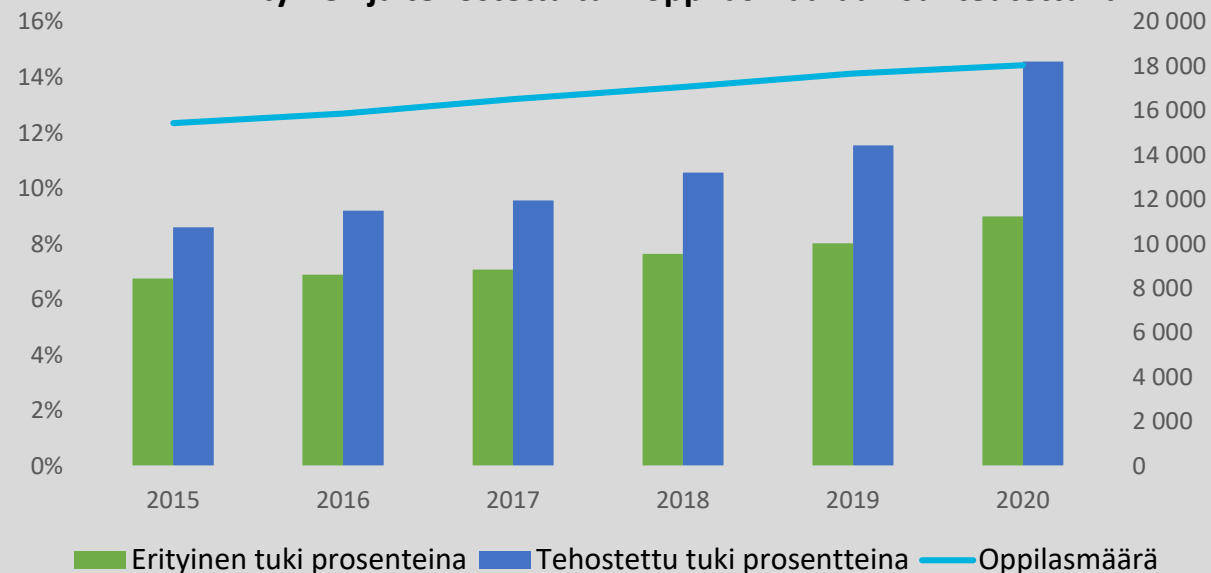
- Tampereen kaupungin väestösuunnitteen mukaan oppilasmäärä kasvaa lukuvuodelle 2022 noin 250 lapsella.
- Asuinalueiden eriytymisen kehittymiseen on tarve kiinnittää entistä enemmän huomiota.
- Useat isot koulurakennushankkeet ovat rakenteilla ja valmistumaisillaan.
- Osaamisen ja yhteisopettajuuden kehittämiseksi tulee vahvistaa tutoropettajan kaltaisia toimintamalleja.
- Oppivelvollisuuden laajentuessa opinto-ohjauksen toimintatapoja on vahvistettava perusopetuksen ja toiseen asteen nivelvaiheessa.
- Yhteisöllistä toimintakulttuuria on edelleen tarve kehittää.
- Koronatilanteen pitkittyminen korostaa entisestään oppilashuollon ja erityisen tuen palvelujen tarvetta.

OPPIMISEN DIGITALISAATIO

- Digitaalisten palvelujen käyttöönotto ja vaikuttavien asiakaslähtöisten prosessien edistäminen vaatii pitkäjänteistä työtä.
- Perusopetuksen toiminnanohjausta, kodin ja koulun välistä yhteistyötä sekä opetuksen digitaalista ekosysteemiä on tarve kehittää yhdessä muiden suurten kaupunkien kanssa.
- Oppimisen ja opetuksen kehittämiseksi tarvitaan toimintamalleja, jotka lisäävät oppimisen digitalisaation laatua ja edistävät opetussuunnitelman perusteiden mukaista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämistä. Tämä edellyttää koulujen laitekannan vahvistamista. Koronatilanne osaltaan vahvasti tarvetta.

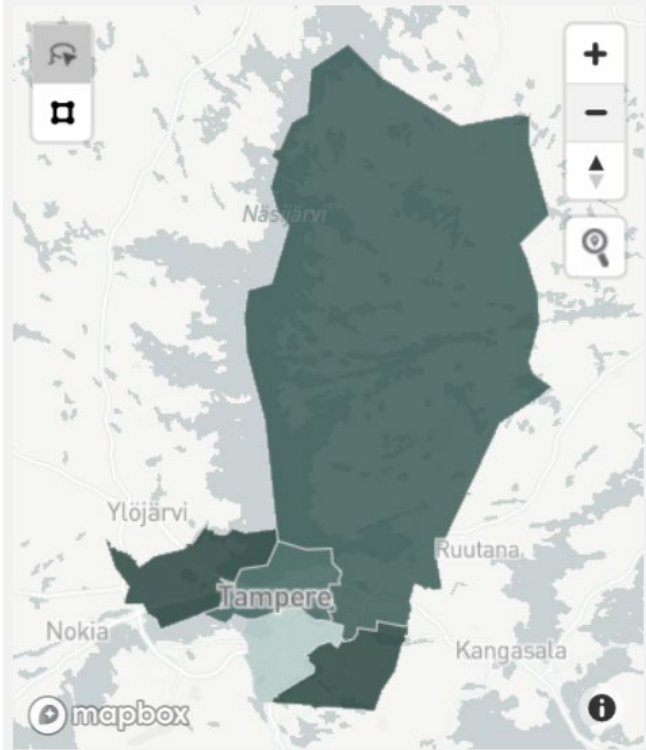

Erityinen ja tehostettu tuki oppilasmäärään suhteutettuna

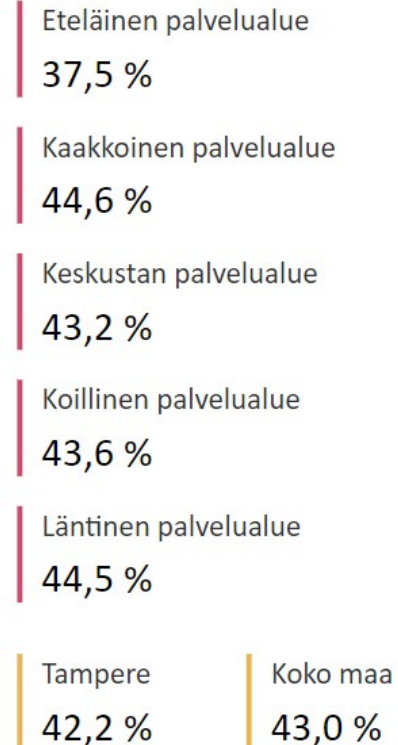

8.-9.-luokkalaisten mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista

2019

2019

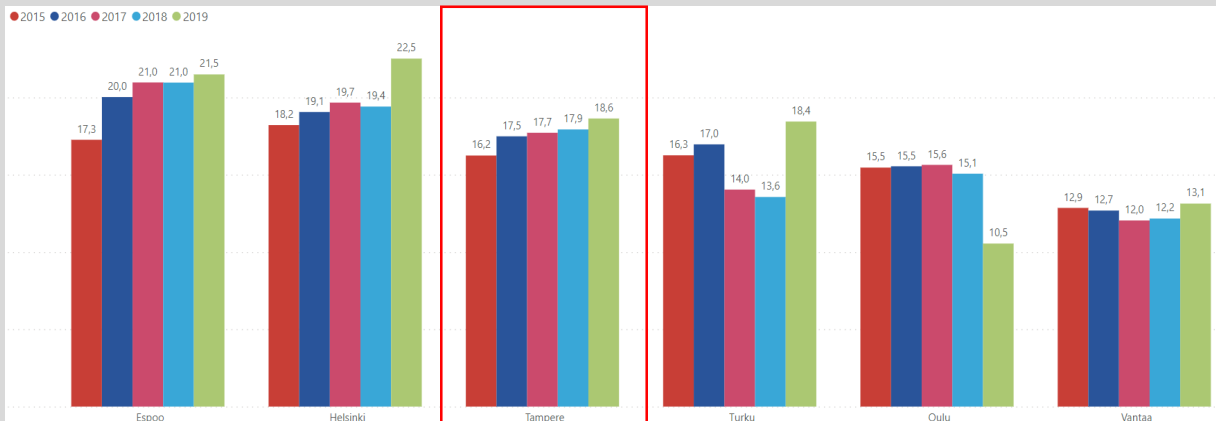
LIIKUNTA JA NUORISO

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIEROJEN KAVENTAMINEN

- Lapsimäärän kasvu haastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lisäksi myös muita lasten ja nuorten palveluja, kuten nuorisotyötä ja harrastamisen palveluja.
- Lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen tarve kasvaa edelleen. Ehkäisevää päihde- ja mielenterveystyötä sekä vaikuttavaa nuorisotyötä tulee vahvistaa.
- Nuorisopalveluiden toimintaedellytykset tulee turvata. Tampereen nuorisopalvelujen resursointi on suurten kaupunkien alhaisimpia.
- Lapsilla ja nuorilla yksinäisyyden kokemukset vaikuttavat mielen hyvinvointiin. Lähes kaikilla Kouluterveyskyselyyn vastanneilla alakoululaisilla oli vähintään yksi hyvä kaveri, mutta yläkoululaisista noin joka kymmenes kertoo, että heillä ei ole yhtään läheistä ystävää. Pojat ovat tyttöjä yleisemmin ilman läheistä ystävää, mutta tytöt vastaavasti kokevat enemmän yksinäisyyttä kuin pojat.
- Jokaiselle lapselle ja nuorelle tulee turvata vähintään yksi harrastus.
- Lasten ja nuorten maksuttomia harrastusmahdollisuuksia ja -olosuhteita on tarve edistää ja varmistaa palvelujen yhdenvertainen saavutettavuus.
- Ammattilaisten tukea, nuorten omaehtoista toimintaa ja digitaalista nuorisotyötä on tarve vahvistaa muun muassa keskustassa kauppakeskuksen yhteydessä sijaitsevan nuorisotilan ja mobiilinuorisotilan avulla.
- Uudet trendilajit ja monipuolistuvat mieltymykset haastavat liikuntapalvelujen järjestämistä ja harrastamisen mahdollistamista.
- Pandemia-aika on lisännyt hiihdon, skeittauksen ja yleensä ulkoliikunnan suosiota nopeasti.
- Liikuntapalvelujen olosuhteet kehittyvät merkittävästi lähitulevaisuudessa, mikä mahdollistaa harrastamisen kasvun.
- Pandemia on vaikeuttanut liikuntajärjestöjen taloudellista ja toiminnallista asemaa.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta

Vapaa-ajan palvelujen käyttö per. asukas suurissa kaupungeissa 2014–2019 (kirjastot, museot, uimahallit)

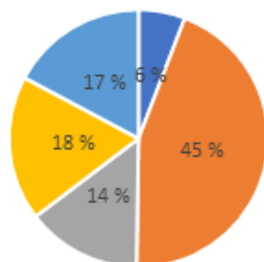
NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

KULTTUURI

KULTTUURIHYVINVOINNIN VAHVISTAMINEN

- Asiakasmäärät kasvoivat lähes kaikissa kulttuurin ja vapaa-ajan palveluissa ennen koronakriisiä. On odotettavissa, että trendi jatkuu pandemian jälkeen. Tamperelaiset ovat ahkeria vapaa-ajan palvelujen käyttäjiä verrattuna muihin suuriin kaupunkeihin.
- Kuilu aktiivisten ja ei-aktiivisten kuntalaisten välillä kasvaa. Osa on palvelujen suurkuluttajia ja osa ei käytä lainkaan. Poikkeusaika on vahvistanut trendiä. Palveluja tulee kohdentaa ja muotoilla yhä tarkemmin erilaisille käyttäjille.
- Poikkeustilanteessa kehitetyt kulttuuripalvelujen digitaaliset ratkaisut ja sisällöt kaipaavat jatkokehittämistä ja soveltuvin osin vakiinnuttamista.
- Tampereen rooli Pirkanmaalla kasvaa. Lähes kaikissa vapaa-ajan palveluissa maakunnallisen yhteistyön rooli on kasvanut.

Miten korona on vaikuttanut yhdistyksien talouteen vuonna 2020?

- Säästöjä/tulos positiivinen
- Vähäinen (negatiivinen) vaikutus/talous pysyi tasapainossa
- Ei vaikutusta
- Huonontunut suuresti/ taloudellinen epätasapaino
- Ei mainintaa

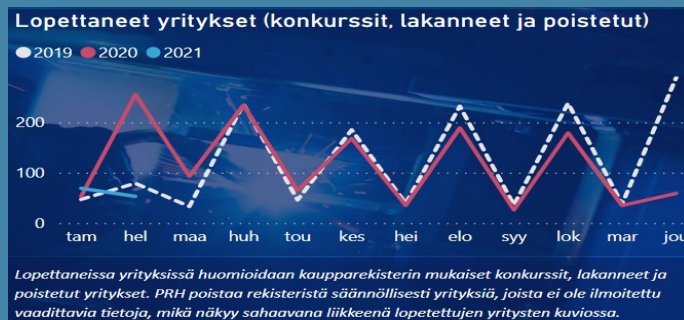
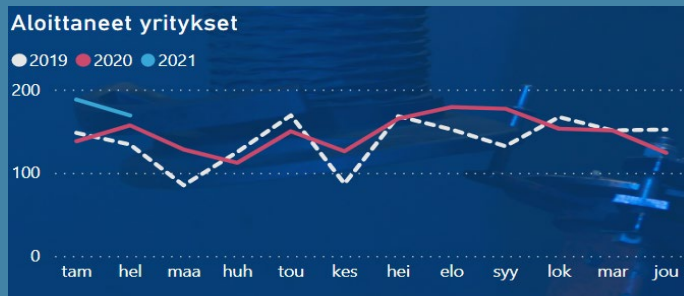
Lähde: Sivistys- ja kulttuurilautakunnan sekä Sosiaali- ja terveyslautakunnan toiminta-avustushakemukset

3. SEKTORIN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN EDISTÄMINEN

- Pandemia on ajanut kolmannen sektorin toimijat, kulttuurin ja tapahtuma-alan yrittäjät sekä freelancerit vaikeaan tilanteeseen. Valtakunnallisesti tapahtumatoimialan liikevaihto on supistunut 80 %.
- Tilanne on kohdellut toimijoita epätasaisesti. Osa on saanut kompensatioita ja ulkoista rahoitusta, osa ei.
- Moni luovien alojen ammattilainen on vaihtanut työpaikkaa kriisin vuoksi. Paluu alalle on epävarma.
- Jo ennen korona erityisesti taiteilijoiden toimintamahdollisuudet Tampereella olivat heikot muun muassa tilojen näkökulmasta. Tilannetta on lähdetty parantamaan suunnitelmallisesti.
- Yhdistysten toimintakykyisyys on avainasemassa yhteisöllisen toiminnan palautumiseen koronan hellittäessä.

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset kuukausittain

Tilanne tammí-helmikuussa	
Aloittaneita yrityksiä 2021	Lopettaneita yrityksiä 2021
357	122
Aloittaneita yrityksiä 2020	Lopettaneita yrityksiä 2020
295	308
Aloittaneita yrityksiä 2019	Lopettaneita yrityksiä 2019
282	126

Lähteet: PRH, Tilastokeskus, Helsinki GSE
Tilannehuone, Tampereen kaupungin tietonäköala

Pirkanmaan elinkeinorakenne

PIRKANMAAN LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN 2019		
	2019	2020*
Liikeyhteisö kaikkien toimialojen	34 901 M€	16 491 M€
Liikeyhteisö muutokset	3,2 %	-1,7 %
Liikeyhteisö teollisuus	12 030 M€	5 733 M€
Teollisuuden liikeyhteisö muutokset	3,0 %	-2,7 %
Vienti, teollisuus	7 053 M€	3 418 M€
Teollisuuden viennin muutokset	4,5 %	-1,9 %
Asukkaita	517 666	
Työttömyysaste	9,2 %	
Toimipaikkoja	34 136	

TEOLLISUUS 12 030 M€	Teknologia 48,5 %	Metsä 21,5 %	Kemikaalit, kumi, muovi 15,6 %
	Elintarvike 4,7 %	TeVaNaKe 2,5 %	
KAUPPA 9 317 M€	Tukkukauppa 61,1 %	Vähittäiskauppa 38,9 %	
PALVELUT 5 593 M€	Liike-elämän palvelut 60 %	Liikenne 27 %	Majoitus ja ravitsemus 14 %
RAKENTAMINEN 3 542 M€			
ELÄMYSTALOUS 1 917 M€			
INFORMAATIO JA VIESTINTÄ 1 607 M€			

*1. puolivuotta

%-osuus koko toimialan liikeyhteisöstä

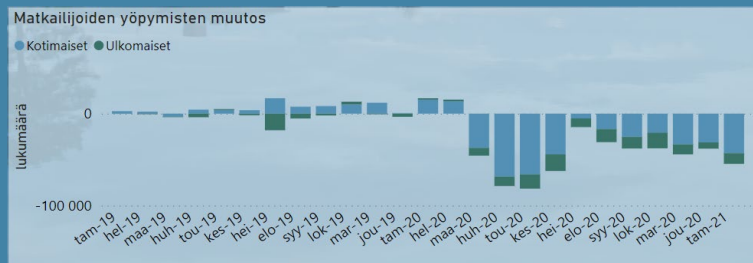
Lähde: Pirkanmaan talous 2020, www.pirkanmaantalous.fi

YRITYKSET, EKOSYSTEEMIT JA INVESTOINNIT

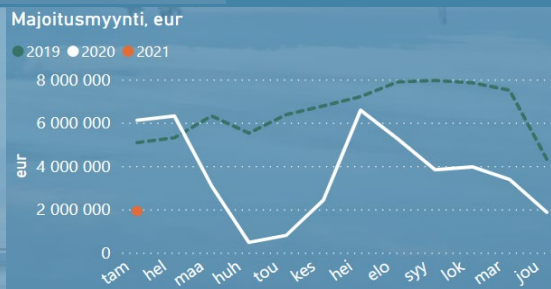
- Kaupunkiseudun aktiivisten yritysten määrä on 27 536. Muutos edelliseen +4,9 %. Yli 20 % vuosittaiseen kasvuun henkilöstömäärässä kaupunkiseudulla on yltänyt 107 yritystä vertailukaudella 2015 – 2018 (lähtötyöllisyys väh 10). 10 % kasvuun yltäneitä (lähtötyöllisyys 3) yht. 679.
- Tampereen kaupunkiseudulla sijaitsee 220 startup-yritystä (mittaustavan muutos edellisvuoteen nähden) ja startup-ekosysteemin kehitys on vahvaa 10 vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna.
- Kasvu- ja startup ekosysteemien kehittäminen edellyttää systemaattista panostusta yritysten toimintaedellytyksiin sekä koko startup-ekosysteemin kehittämiseen. Erityistä painoa tulee antaa startup -toiminnan ja teollisuuden yhteistyölle. Platform6 on käynnistänyt toimintansa ja startup-yritysten määrä on kasvussa.
- Vuonna 2020 uuden yritystoiminnan aloittaminen oli Tampereella edellisvuotta aktiivisempaa (+ 5,4 %). Aloittaneiden ja lakanneiden yritysten välinen nettolisäys on ollut alkuvuonna 2021 235 yritystä, mikä on selkeästi korkeampi nettoluku kuin edeltäneinä vuosina.
- Teollisuuden merkitys tulee jatkossakin olemaan olennainen Tampereelle. Sen tärkeimpiä tuotealueita ovat esimerkiksi ihmis-konejärjestelmät, älykkäät tuotantojärjestelmät sekä liikkuvien koneiden klusteri. Kestävällä kehityksellä, hiilineutraaliudella ja vastuullisuudella on vahva horisontaalinen painotus.
- Tavoiteltavat yritysinvestoinnit ovat toteutuneet Tampereelle erityisesti kolmella tapaa: uudet yritysijoittumiset seudulle (mm. mobiili-, puolijohde- ja terveysteknologian yritykset), kasvuinvestoinnit kaupungissa jo toimivissa yrityksissä sekä pääomasijoitukset.
- Näiden toteutuminen edellyttää kaupunkikonsernilta ja sidosryhmiltä aktiivista myyntiä, vahvoja teknologiaekosysteemejä ja asiakkuuksien hoitoa (yritysijoittumiset ja laajennusinvestoinnit) sekä kasvupalveluja ja verkostoja huippuyrittäjille (pääomasijoitukset)
- Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa on solmittu innovaatiotoimintaa vahvistavat ekosysteemisopimukset. Valitut strategiset painopisteet ovat sustainable industry X, rakennukset, energia ja infra –kokonaisuus sekä digitaaliset terveysratkaisut.

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Matkailijat

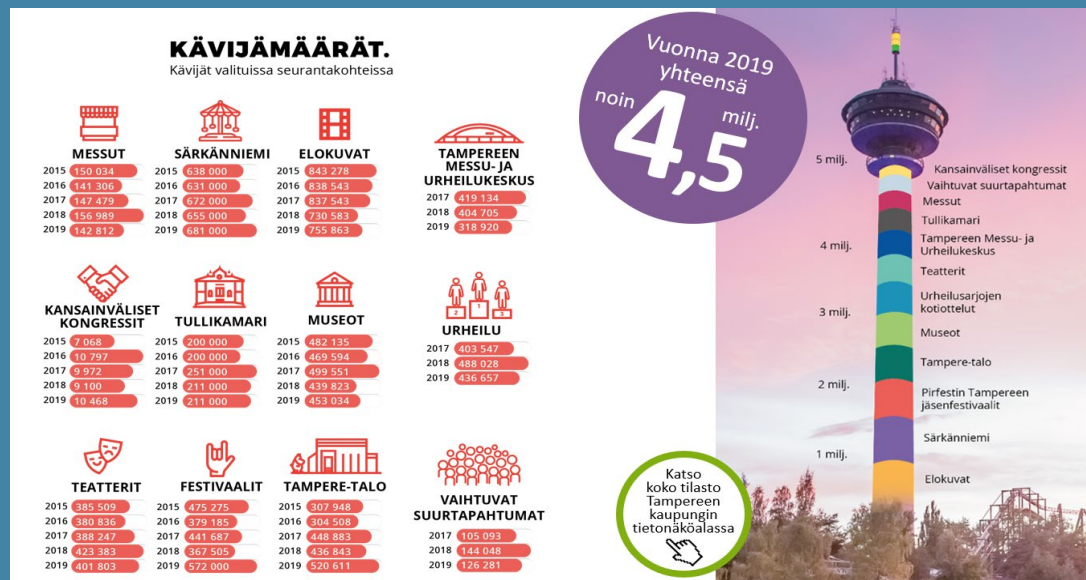

Kuva: Karl Savolainen, Visit-Tampere

Lähteet: Tilastokanta Rudolf, Tieto & Trendit, Tilastokeskus, Tampereen kaupungin tietonäköala

Kävijämäärät valituissa seurantakohteissa 2015 – 2019

Lähde: Tampereen kaupungin tietonäköala, vuoden 2020 tiedot saatavissa keväällä 2021

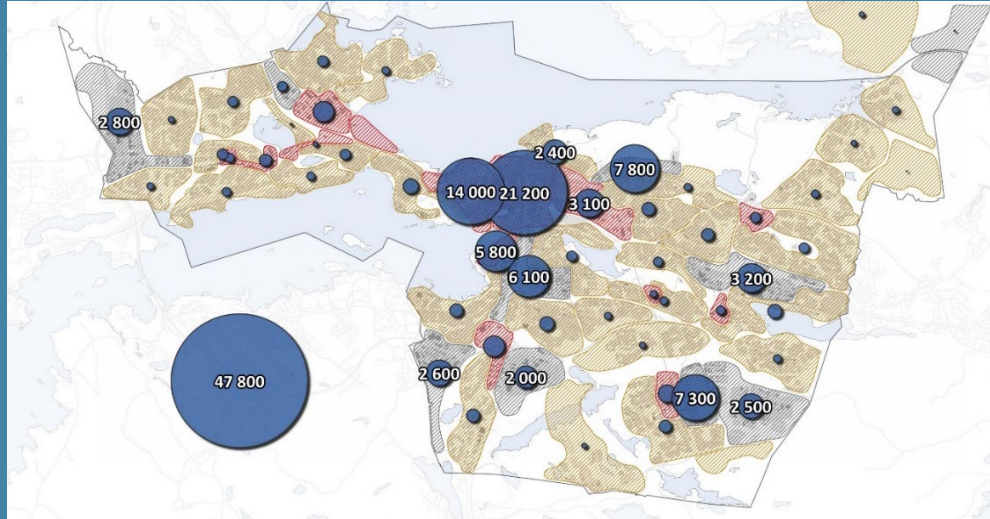
NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

MATKAILU JA TAPAHTUMATALOUS

- Tampereen kaupunkistrategian tavoitteena on olla vetovoimaisin elämyskaupunki 2030. Tällä tarkoitetaan paikallisten tapahtumien, suur tapahtumien, kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden sekä muiden vapaa-aikapalveluiden kokonaisuutta, josta muodostuu aluetaloudellinen vaikuttavuus sekä yhteisöllinen ja imagollinen hyöty kaupungille. Elämyskaupungin sisällöt ja luova talous tulee olemaan yhtä olennaisempi tekijä kaupungin vetovoimalle ja kehitykselle.
- Tapahtumatoimialan globaali taloudellinen volyyymi oli vuonna 2019 n. 1 135 miljardia dollaria. Vuoteen 2028 mennessä, sen on ennustettu rikkovan 1 552 miljardin dollarin rajan (Allied Market Research 2021: Event Industry).
- Tampereella tapahtumatoimialan liikevaihto oli 646 miljoonaa euroa v. 2018. Liikevaihto on ollut nousussa v:sta 2013 lähtien. Tapahtumiin myytiin Tampereella vuonna 2019 noin 4,5 miljoonaa pääsylippua.
- Vuosi 2020 oli tapahtuma-alalle erittäin haastava koronatilanteesta johtuen. Suurin osa Tampereella pidettäviksi suunnitelluista tapahtumista jouduttiin perumaan tai toteuttamaan normaalista tavasta poiketen. Kävijätyytyväisyys pysyi kuitenkin korkealla tasolla. Verkossa järjestettyjen tapahtumien ja striimien ansiosta tapahtumia onnistuttiin myös tuomaan tutuksi uusille yleisöille. Eri laisten hybriditapahtumien merkitys jäänee pysyväksi.
- Koronavirustilanteen aiheuttamat liikkumisrajoitukset ja rajojen sulkeutuminen romahduttivat matkailijoiden yöpymiset. Majoitusmyynti vähentyi tammikuussa 2021 noin 3 miljoonalla eurolla vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Majoitusalan kysyntä perustuu tällä hetkellä kotimaan vapaa-ajanmatkailuun. Matkailualalla on menossa voimakas rakennemuutos, joka synnyttää uutta liiketoimintaa ja vastaavasti perinteisiä toimijoita poistuu.
- Valmistuvat hankkeet kuten Tampereen Kansi ja Areena sekä Särkänniemen tapahtumaranta luovat uudenlaisina tapahtuma-alustoina merkittäviä kasvun mahdollisuuksia. Myös Tammelan stadion ja Hakametsän sport campus avaavat uusia markkinoita tapahtumatoimialalle.
- Tietoisuus ympäristöystävällisyydestä, yhdenvertaisuudesta ja kestävästä kehityksestä lisääntyy ja kuluttajat ovat entistä valveutuneempia. Tämä suuntaa myös tapahtumatoimialan kehittämistä.
- Kulttuuripääkaupunkihaku on ollut tärkeä investointi vetovoiman, aineettoman pääoman ja luovan talouden kehitykselle.

Nykyiset työpaikkamäärät ja tulevaisuuden tarve maakuntakaavasta vuoteen 2040

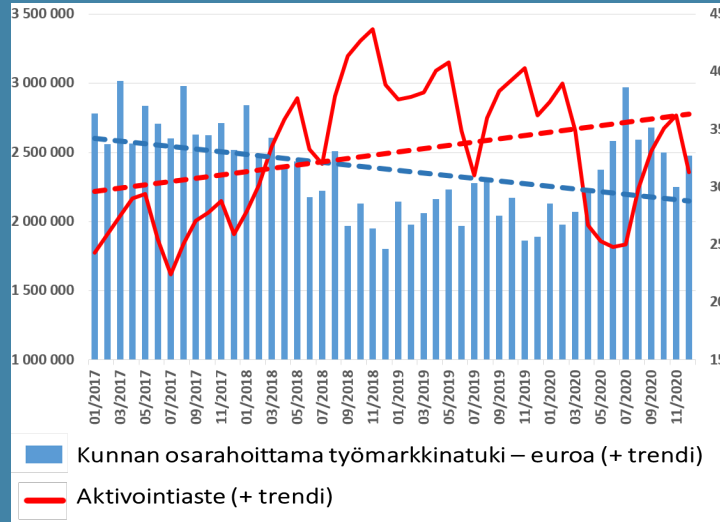
Osaavan työvoiman rekrytointi

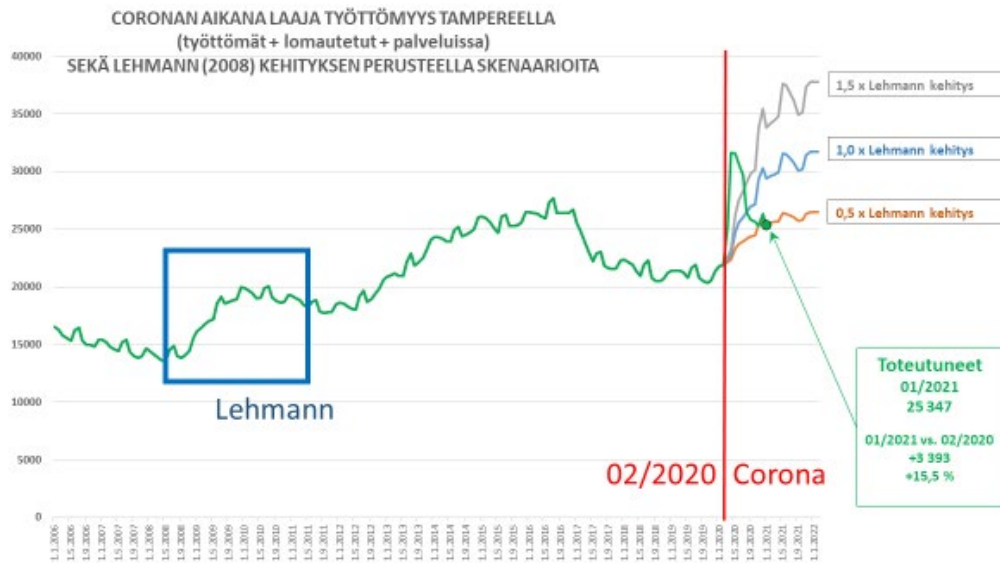
TYÖPAIKAT, OSAAVA TYÖVOIMA JA TYÖLLISYYS (1/3)

- Tampereen kaupunki teetti v. 2020 tutkimuksen (500 yrityksen otos), jonka tavoitteena oli selvittää Tampereella sijaitsevien yritysten näkemyksiä yrityksen kasvun esteistä, menestyksen kannalta keskeisistä haasteista ja palvelutarpeista. Tutkimuksesta ilmeni, että 50 % vastaajista tunnistaa toiminnassaan kasvun esteitä. Näistä merkittävämpänä esteenä nousi ammattitaitoisen työvoiman puute. Kolmasosa yrityksistä kokee, että osaavan työvoiman rekrytointi tällä hetkellä on vaikeaa tai erittäin vaikeaa.
- YT-neuvottelut, joissa arvioitiin olevan henkilöstövaikutuksia kasvoivat vuonna 2020 pandemian johdosta. Erityisesti lomautusten määrät kasvoivat merkittävästi Tampereella (joulukuussa 2020 verrattuna joulukuuhun 2019 oli + 2570 lomautettua). Kuitenkin alkuvuonna 2021 avoimien työpaikkojen määrä kasvoi 20 % oli edellisen vuoden vastaavaan lukuun verrattuna.
- Vuonna 2021 aloitettiin yritysten osaamistarpeiden ennakointityö sosiaali- ja terveystalouteen, teollisuuteen, elämystalouteen, kiertotalouteen sekä yrittäjyyteen. Vuoden 2021 aikana mallinnetaan ja tehdään osaamistarpeiden ennakointimalli sekä toimenpideohjelma valituille aloille ja edistetään yritys- ja koulutusmallien kehittymistä lyhyen ja keskipitkän aikavälin osaamistarpeisiin.
- Työn murros, teknologinen kehitys sekä kohtaanto-ongelma työmarkkinoilla aiheuttavat nopeita muutoksia osaamistarpeisiin sekä uudentyyppisiä työnantajapalveluja.
- Yksinyrittäjien ja kevytyrittäjyyden määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa ja samalla myös tarve kehittää tämän kohderyhmän kasvua mahdollistavien verkostojen tukemista ja jatkuvan oppimisen palvelumalleja. Alkavan yrittäjyyden palveluja uudistetaan vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin modernilla ja vaikuttavalla perusneuvontapalvelulla, kevytyrittäjien ja muun yrittäjämäisen toiminnan neuvonnalla, verkostojen muodostamisen sekä tiimiyrittäjyyden ja osaajatiimien neuvonnalla ja nuorten sekä kv-yrittäjien mentorointiohjelmilla.

Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki (€) ja aktivointiaste

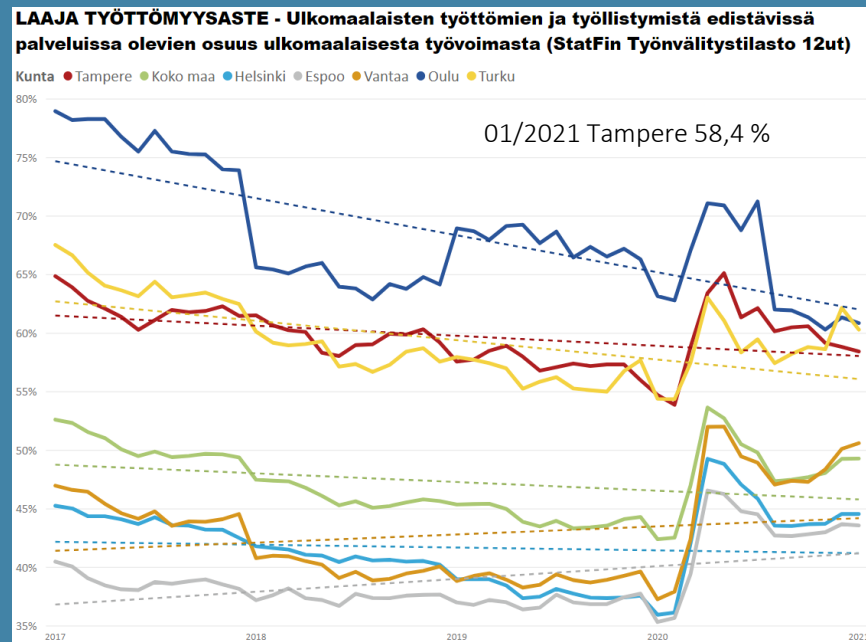
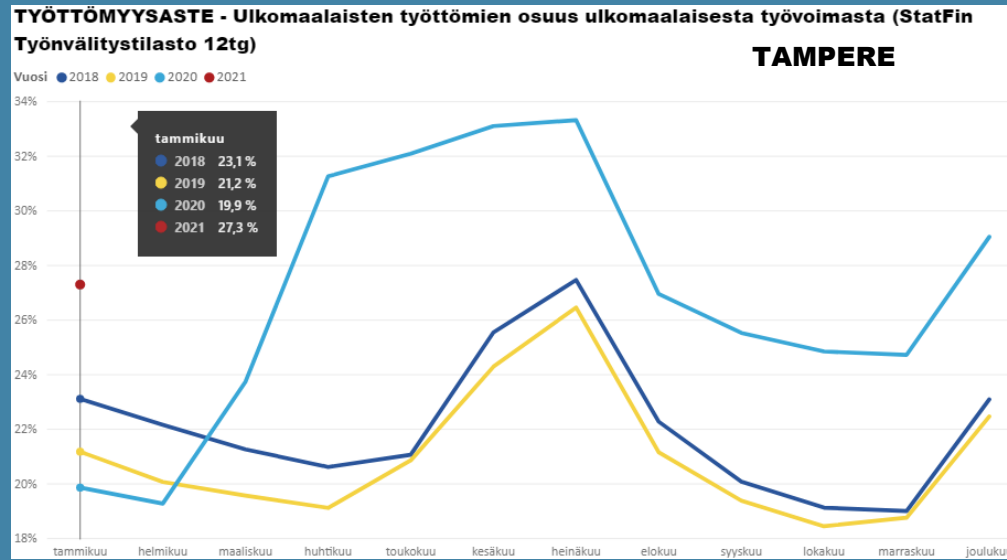
Laaja työttömyys koronan aikana ja skenaariot

TYÖPAIKAT, OSAAVA TYÖVOIMA JA TYÖLLISYYS (2/3)

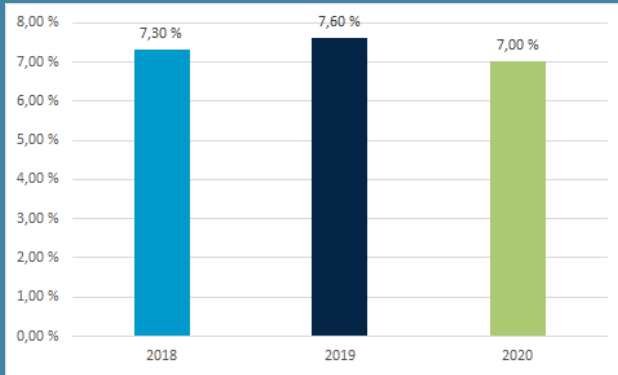
- Työllisyyden kuntakokeilun myötä kaupunki vastaa kokeilulain nojalla suuresta osasta lakisääteisten TE-palvelujen tarjoamisesta noin 19 000 kokeilun kohderyhmään kuuluvalle. Toimivalta mahdollistaa tehokkaan työhön, koulutukseen ja palveluihin ohjaamisen.
- Kaupunki voi kokeilussa hyödyntää asiakkaan työllistymispolun tueksi omien työllisyys- ja kasvupalvelujensa ja TE-palvelujen lisäksi kaupungin muuta palveluekosysteemiä sekä kumppanuuksia yksityisen ja 3. sektorin toimijoiden, koulutuksenjärjestäjien ja valtion kanssa.
- Työllisyysasteen nostaminen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen edellyttää koko työvoimapotentialin saamista työmarkkinoille. Työmarkkinoiden vastaanottokyvyn parantamiseksi on tehtävä toimia.
- Tampereen työttömyys on kasvanut koronan aiheuttamien vaikutusten vuoksi selvästi kaikissa työnhakijaryhmissä. Koronan aiheuttama työmarkkinoiden epävarmuus luo riskiä, jossa lomaukset muuttuvat irtisanomisiksi ja pahimmillaan pitkittyväksi työttömyydeksi. Erityisen vaikea tilanne on esim. nuorille, jotka pyrkivät ensimmäistä kertaa työmarkkinoille sekä haastavassa työmarkkinatilanteessa oleville ryhmille.
- Kuukausikohtaiset työmarkkinatukikustannukset ovat nousseet huhtikuusta 2020 alkaen yli edellisen vuoden vastaavan tason. Kustannuksia ovat lisänneet koronan lisäksi v. 2019 lopussa päättyneeseen aktiivimalliin sisältyneen aktivointiehdon leikkurin poistuminen, työmarkkinatuen tasokorotus sekä yrittäjän oikeus työttömyysturvaan koronatilanteessa.
- Tulevat päätökset työvoimapalvelujen rakenneuudistuksen linjauksista vaikuttavat olennaisesti kuntien rooliin työvoimapalvelujen järjestämisessä ja mahdollisuuksiin palvella laajasti ja asiakaslähtöisesti työnhakija- ja työnantaja-asiakkaita myös työllisyyden kuntakokeilun jälkeen.
- Palvelurakenteen uudistamisen yhteydessä on tärkeää vaikuttaa pysyvien kuntapohjaisten työllisyyspalvelujen rahoitusmalliin sekä mahdollisimman joustavan lainsäädännön valmisteluun. Lisäksi on tarpeen huolehtia yhdyspinnan rakentamisesta mahdolliselle hyvinvointialueelle vuoteen 2023 mennessä.

TYÖPAIKAT, OSAAVA TYÖVOIMA JA TYÖLLISYYS (3/3)

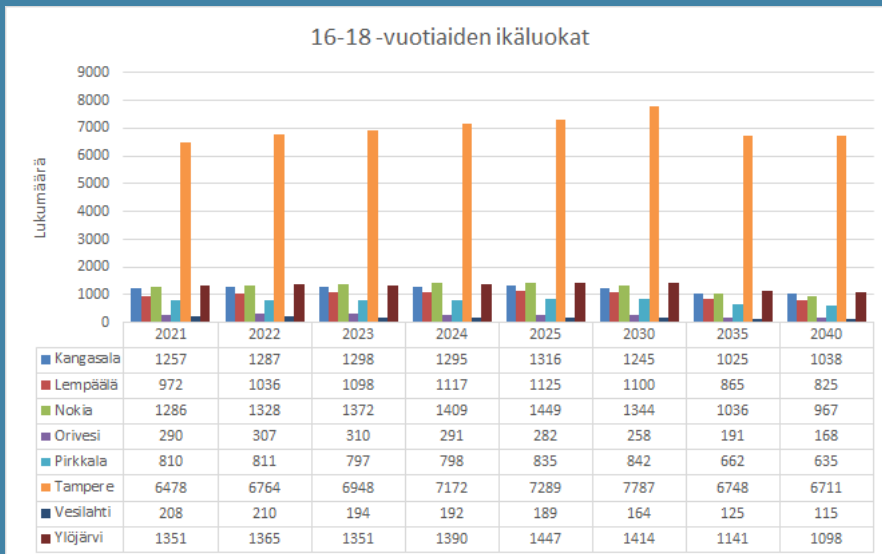
- Kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärät ovat lisääntyneet edelliseen vuoteen verrattuna. Esimerkiksi Tampereen yliopistossa englanninkielisten maisteriohjelmien hakemusmäärä kasvoi 20 %. Myös Tampereen ammattiopiston vieraskielisten opiskelijoiden määrä on lisääntynyt 141 henkilöllä. Vieraskielisiä opiskelijoita oli Tredussa 1351 opiskelijaa v. 2020 ja 1494 opiskelijaa v. 2021.
- Vieraskielisen väestön määrä on jatkanut kasvuaan ja tällä hetkellä 8,0 % Tampereen väestöstä on vieraskielisiä. Tampere on kuutoskaupunkien vertailussa viidentenä vieraskielisen väestön määrässä.
- Vieraskieliset ovat pääosin iältään 30-44-vuotiaita työikäisiä. Yleisimmät kansalaisuudet ovat Viro, Venäjä, Irak ja Afganistan. Vieraskielisessä väestössä eniten kasvua on ollut Afganistanin ja Intian kansalaisuuksissa. Tampereella asui vuonna 2019 hieman enemmän Aasian maiden kuin Euroopan maiden kansalaisia.
- Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste (sis. palvelut) oli 01/2021 Tampereella 58,4 %, joka on 3,7 %-yksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin. Tampereella ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on merkittävästi pääkaupunkiseutua korkeampi, mutta karkeasti samalla tasolla Turun ja Oulun kanssa.
- Kokoaikaisia työnhakijoita oli 21.10.2020 Tampereella 1355. Ulkomaalaisia työttömiä oli vuonna 2020 keskimäärin 1447 kuukaudessa (+ 15,4 % vs. 2019).
- Pirkanmaan laajuiset kotoutumisaikaisten maahanmuuttajien työllisyyspalvelut käynnistyivät 1.3.2021 työllisyyden kuntakokeilun myötä. Tampere palvelee keskitetysti kaikki pirkanmaalaiset kotoutumisaikaiset työnhakija-asiakkaat (n. 350) sekä vieraskieliset tamperelaiset työnhakija-asiakkaat (n. 3400) Maahanmuuttajien osaamiskeskuksessa. Kunnat ostavat palvelun Tampereelta.
- Monikielinen neuvonta Mainio laajenee kuntakokeilun myötä Pirkanmaan laajuiseksi ja tarjoaa 16 kielellä palvelua pirkanmaalaisille maahanmuuttaja-asiakkaille. Kunnat ostavat palvelun Tampereelta. Asiakasyhteydenottoja oli 3965 vuonna 2020. Vuonna 2019 80 % asiakkaista palveltiin lähityönä, mutta koronatilanteesta johtuen vuonna 2020 70 % asiakkaista palveltiin etänä.
- International House Tampereen toiminnan valmistelu saatettiin loppuun 2020 ja fyysisen palvelupisteen toiminta käynnistyy vuoden 2021 aikana. House edistää kumppaniyhteistyössä työperäistä maahanmuuttoa, kansainvälisten osaajien ja opiskelijoiden kiinnittymistä alueelle sekä tarjoaa yrityksille kv. rekrytointipalveluita.

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Alle 25 -vuotiaat negatiivisen syyn vuoksi eronneet perustutkinto-opiskelijat 2018-2020 (%)

= eronneiden opiskelijoiden määrä / kevään ja syksyn opiskelijamäärien painotettu ka.

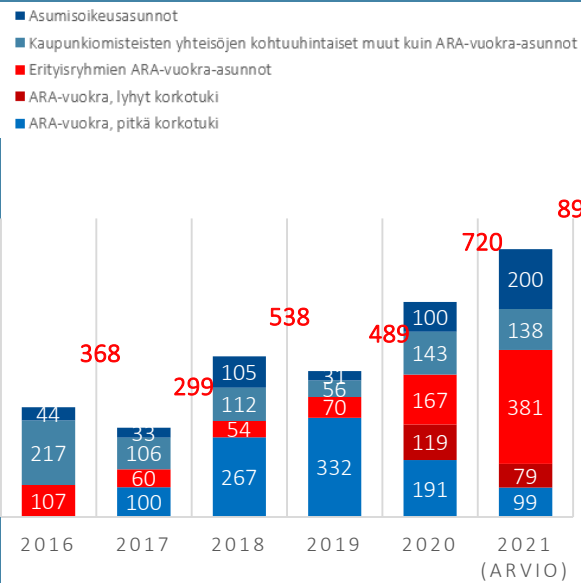

KOULUTUS

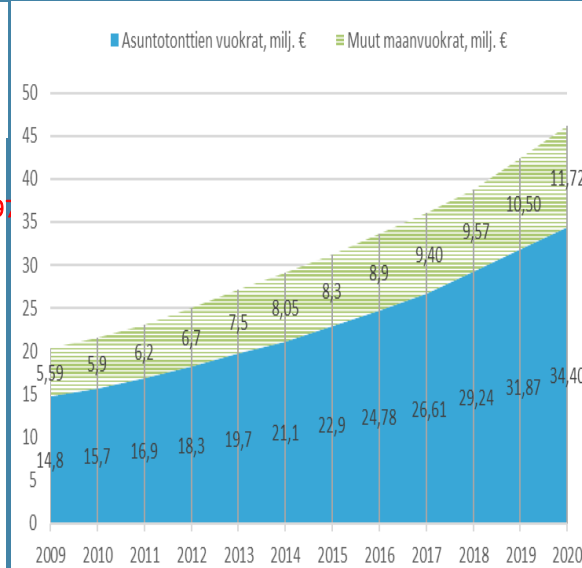
NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

- Opiskelijahyvinvoinnin ja turvallisuuden merkitys kasvaa oppilaitosyhteisöissä.
- Lukiolaki (714/2018) tulee kokonaisuudessaan voimaan yhdessä uuden opetussuunnitelman kanssa 1.8.2021. Laki ja uusi opetussuunnitelma asettavat koulutuksenjärjestäjälle uusia velvoitteita. Muutosten toteutuessa täydessä laajuudessaan ne otettava huomioon myös henkilöstön resursoinnissa ja talouden kehityksessä varsinkin, kun opiskelijamäärät kasvavat edelleen. Lukioreformin toteutus edellyttää resursseja mm. ajanmukaisiin laiteympäristöihin ja monimuotoisiin oppimis- ja opiskeluympäristöihin. Kasvavat opiskelijamäärät on huomioitu vuosina 2019 ja 2020 jatko suunnittelun pohjaksi hyväksytyssä palveluverkkoselvityksessä, jonka toimeenpanoa jatketaan vuonna 2021.
- Oppivelvollisuuden ja koulutuksen maksuttomuuden laajentaminen toiselle asteelle toteutetaan hallituksen suunnitelmien mukaan vaiheittain syyslukukaudesta 2021. Lakimuutoksen toteutumiseen on varauduttu ennakoiden sekä taloudellisesti että toiminnallisesti. Ammatillisen koulutuksen yhteiskunnallinen merkitys näkyy siinä, että koulutuksella varmistetaan parempi työllistyminen. Perusasteen varassa olevien työllisyysaste on vain 43 %.
- Jatkuvan oppimisen uudistus työelämän osaamistarpeisiin vastaamiseksi painottuu erityisesti työikäisten osaamisen kehittämiseen koko työuran ajan. Edellyttää jatkuvan oppimisen palveluiden kehittämisen ja tuotteistamisen jatkamista yksilöille, yrityksille ja työnantajille vuonna 2022 sekä Pirkanmaan tasoista koordinaatiota.
- Yhteistyötä tiivistetään työllisyyden hoidossa kuntakokeilun eri toimijoiden kanssa ja Tredun palveluita tarjotaan kokeilun asiakkaille. Palveluissa huomioitava aikaisempaa enemmän maahanmuuttajien määrän kasvu sekä yrittäjyyteen tukeminen (mm. itsensä työllistäminen).
- Korona-pandemian vaikuttaa koulutuksen nopeaan digitalisoitumiseen, mikä on aiheuttanut myös haasteita opiskelijoiden opintojen etenemiseen. Tarvitaan lisää tukea opiskelijoille. Ilmastonmuutoksen vaatimukset ja digitalisaation kasvava merkitys (ml. robotiikka, automaatio, tekoäly, data-analytiikka) näkyvät myös opetuksen sisällöissä.
- Negatiivisten keskeyttämisten määrä on edelleen haasteellinen ammatillisessa koulutuksessa. Keskeyttämisten seuranta ja opintoprosessin kehittäminen on keskeistä koulutuksen yhteiskunnallisen vastuun ja tutkintotavoitteisen koulutuksen varmistamiseksi. Korona-aikana kuitenkin nuorten keskeyttämiset eivät ole kasvaneet toisin kuin aikuisopiskelijoiden.
- Henkilökohtaisten opintopolkujen rakentaminen ja eri oppimisympäristöjen (oppilaitos, työpaikat, työelämässä oppiminen, ajasta ja paikasta riippumattomat ympäristöt/digi ja virtuaaliset oppimisympäristöt) entistä parempi hyödyntäminen on edelleen tärkeä kehittämiskohde ammatillisessa koulutuksessa.

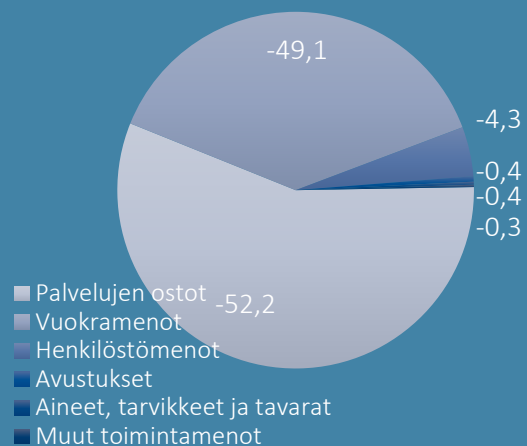
Valmistuneet MAL4 sopimuksen mukaiset asunnot (sis. ASO-asunnot)

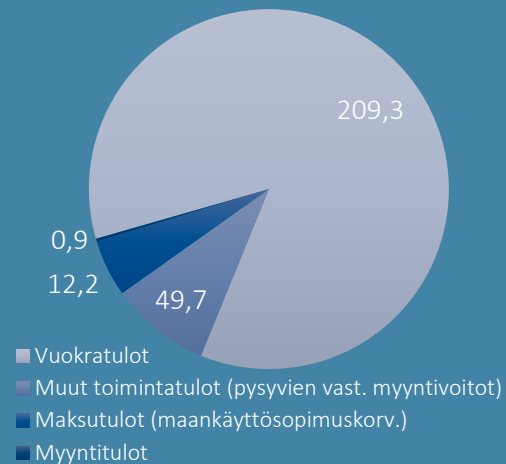
Maanvuokratulojen kehitys 2009 - 2020

Toimintamenot (M€, VS2021)

Toimintatulot (M€, VS2021)

- Kaupungin väestönkasvu jatkuu edelleen
  - Valtion ja kaupunkiseudun MAL4 sopimus hyväksyttiin vuonna 2020
  - Vuonna 2020 on valmistunut 3783 asuntoa, josta 620 MAL4 -sopimuksen mukaisia kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja 100 asumisoikeus-asuntoja (2019/MAL3:4122 kpl/458+31 kpl)
  - Vuonna 2020 on myönnetty rakennuslupa 4185 asunnolle. Näistä asunnoista 732 on MAL4 -sopimuksen mukaisia kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja ja 133 asumisoikeusasuntoja – osa luvan saaneista asunnoista valmistuu vuonna 2021 ja osa 2022.
  - Asuntotuotanto keskittyy voimakkaasti kerrostaloasuntoihin (85 % vuonna 2020 valmistuneista asunnoista) sekä yksioihin ja kaksioihin, jotka muodostavat 76 % kaikista valmistuneista asunnoista vuonna 2020.
  - Uusien asuntojen huoneistotyyppijakauma on pysynyt viimeisen neljän vuoden aikana lähes samalla tasolla.
  - Kaupunginhallitus päätti 11.1.2021 ohjata asuntokokoja ja asuntojakaumaa tarvittaessa.
  - Alueellisen eriytymiskehityksen uhka on edelleen olemassa ja edellyttää toimenpiteitä
  - Vuonna 2020 käynnistettiin Peltolammin ja Multisillan lähiöohjelma vuosille 2020-2022 ja osallistuttiin yhteistyö- ja toimenpideohjelmaan asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023 mennessä.
  - MAL4 -sopimuksen mukaiseen asuntotuotantoon on osoitettu tontteja 32.000 k-m2 vuonna 2020 ja samaa tasoa pyritään pitämään yllä tulevinakin vuosina koko MAL4 -sopimuskauden ajan
- Alueen taloustilanteen kehitys on ollut myönteistä
  - Yritystontteja on luovutettu noin 50.250 k-m2 vuonna 2020
  - Yritystonttitarjontaa on määrällisesti riittävästi, yritystonttien kysyntä kohdistuu pääasiassa Lahdesjärvelle.
  - Metso Outotec Finland Oy:n ja kaupungin välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti on valmisteltu asemakaavaehdotus Lahdesjärven eteläpuolelle.

kuvaaja Susanna Lylly

- Kaupungin voimakas kasvu merkitsee palvelurakennuksiin kohdistuvien investointitarpeiden ja kunnossapidettävien tilojen määrän kasvun kriittistä tarkastelua
  - Korjausvelka on kasvanut - 2016/308 M€ - 2017/311 M€ - 2018/321 M€ - 2019/320 M€
  - Sisäilmaprosessin vaiheissa 1 (esiselvitykset) ja 2 (sisäilmatyöryhmä) olevien hankkeiden lukumäärä on 24kpl/1-2021 (12 kpl/4-2020)
  - Kaupunki investoi merkittävästi palvelurakennusten perusparannus- ja uudisrakennushankkeisiin – vuonna 2021 perusparannuksiin on kohdennettu talousarviomäärärahaa 38,7 M€ ja uudisrakentamiseen 67,6 M€
    - Pääosa talonrakennusinvestoinneista kohdentuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tiloihin
  - Valmistaudutaan tulevaan sote-uudistukseen ja sote-palvelurakennuksista irtautumiseen hallitusti
    - Sosiaali- ja terveyspalveluiden rakennushankkeita edistetään hallitusti hyvinvointialueiden valmistelun aikana. Valmistelussa on lähdetty oletuksesta, että sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen myötä syntyvät hyvinvointialueet vastaisivat palveluiden järjestämisestä 1.1.2023 alkaen.
  - Tarpeettoman rakennetun kiinteistöomaisuuden kehittäminen ja realisointi on jatkuva prosessi – myyntiprosessissa mm. valikoidut sote-kiinteistöt ja Frenckellin toimitilat
  - Vuokrakoteiden kilpailutusmalli tilojen hankkimiseksi palvelutoimintaan vaihtoehtona omalle investoinnille on valmisteluvaiheessa ja ensimmäisenä kilpailutukseen tulevat Paloasema Länsi ja Kisapuiston päiväkotit, joiden molempien tarveselvitys on hyväksytty 2020.
  - Kestävä Tampere 2030 ohjelman pohjalta laaditun tiekartan toimenpiteet on integroitu osaksi asunto- ja kiinteistölautakunnan palvelu- ja vuosisuunnitelmaa
    - Mm. talonrakennushankkeiden elinkaaren hiilijalanjäljen laskenta on osa suunnitteluprosessia
- Palveluiden ja palveluprosessien kehittäminen kasvavassa kaupungissa
  - Palveluprosessien uudistamista digitalisaatiota hyödyntämällä jatketaan.
    - Pientalojen maanvuokrasopimusten sähköinen allekirjoitus on integroitu osaksi prosesseja 2020
    - Vuoden 2021 aikana otetaan käyttöön sähköinen kiinteistökauppa yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa – vuonna 2022 suuri osa kiinteistökaupoista tapahtuu sähköisesti
    - Muiden maanvuokrasopimusten sähköistä allekirjoitusta edistetään yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa ja käyttöönotto vuonna 2022
    - Asiakaspalveluprosessi uudistetaan vastaamaan digitaalisen palvelumallin tarpeita
  - Vuonna 2020 hyväksyttiin Retkeilyn kehitysohjelma, jolla parannetaan kaupungin retkeilyolosuhteita – toteutusta jatketaan suunnitelmallisesti olosuhteiden pysyväksi parantamiseksi
  - Vuonna 2021 tulee hyväksyttäväksi Metsien hoidon toimintamalli 2021 – 2030, jonka mukaiset toimet suunnitellaan osana palvelu- ja vuosisuunnittelua

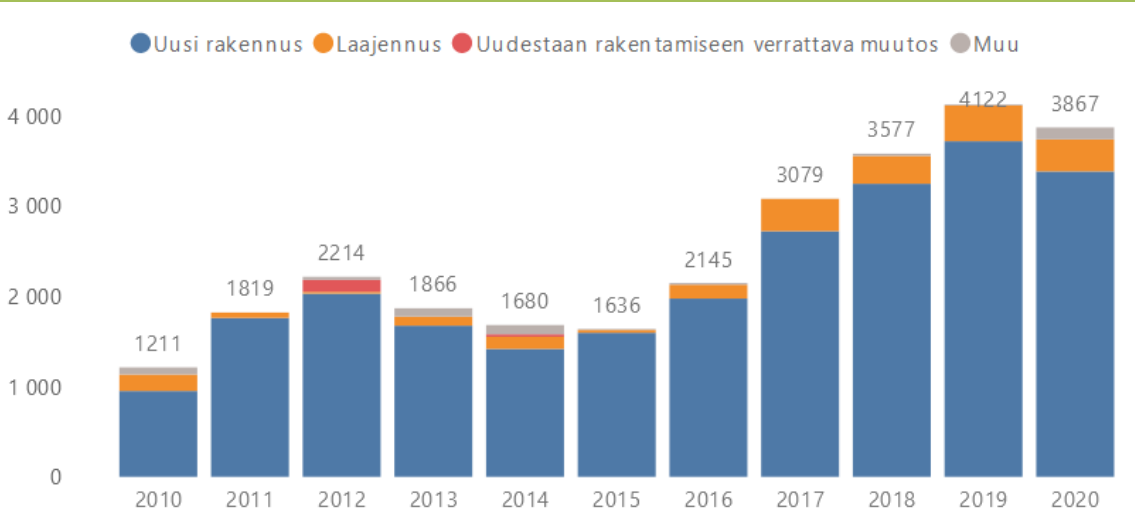
TOIMINTATAPOJEN UUDISTAMINEN JA HENKILÖSTÖN OSAAMISTARPEET

- Koronapandemia toi mukanaan aiempaa hajautetumman työn ja vaati työtapojen nopeaa uudistamista. Tilanteen jatkuessa tarvitaan toimenpiteitä etä- ja monipaikkatyökulttuurin ja siihen sisältyvän työergonomian kehittämisen, psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen ja muutososaamisen kentällä.
- Työn murros vauhdittui ja se haastaa palvelualueen henkilöstön. Työelämä tulee edellyttämään uudenlaisia työelämätaitoja ja osaamista. Osaamista tulee johtaa ja kehittää jatkuvasti suunnitelmallisesti henkilöstön monipuolisen ja ajantasaisen osaamisen turvaamiseksi. Elinikäisen oppimisen merkitys korostuu.
- Keskeisiä tunnistettuja työelämätaitoja ja osaamistarpeita ovat muun muassa
  - kyky muuttua ja tunnistaa omat voimavarat, muutososaaminen, resilienssi
  - teknologinen kyvykyys, digitaalisuuteen ja robotiikkaan liittyvä osaaminen
  - aktiivinen oppiminen
  - sosiaaliset taidot, yhteistyö ja neuvottelutaidot, verkostoissa toimiminen + johtaminen
  - ongelmanratkaisutaidot, päätöksentekokyky
  - esimiesosaaminen
  - palvelumuotoiluosaaminen
  - luovuus, ongelmanratkaisutaidot
  - itsensä johtamisen kyky
  - eettisyys, kestävän kehityksen mukainen toiminta
  - toimialaan liittyvä erityis- ja ammattiosaaminen.
  - Kansainvälisyys (kulttuurinen sensitiivisyys ja kielikysymykset)
- Osaamista kehitetään ja tuetaan monipuolisesti hyödyntämällä kokemuksesta oppimisen sekä toisilta ja toisten kanssa oppimisen keinoja ja erilaisia koulutuksia.

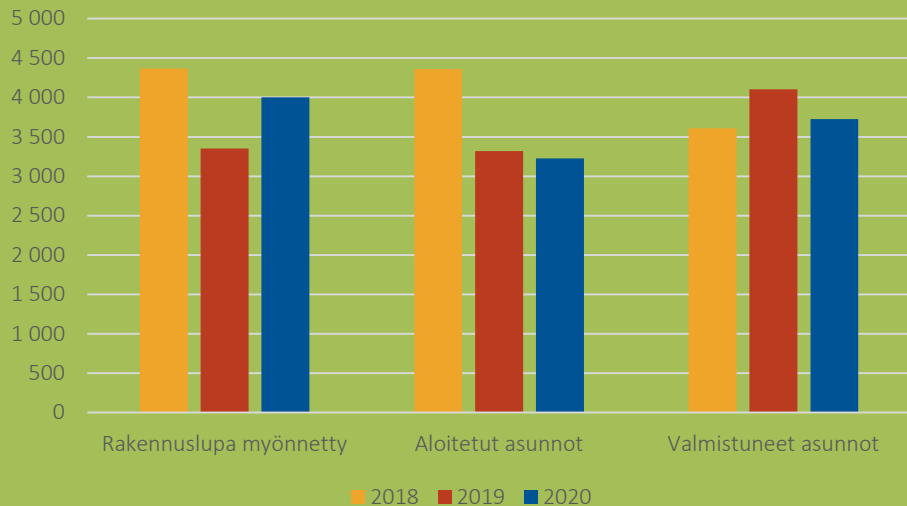
Yhdyskuntalautakunta Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

Valmistuneet asunot 2010-2020

Asuntorakentaminen Tampereella 2018-2020

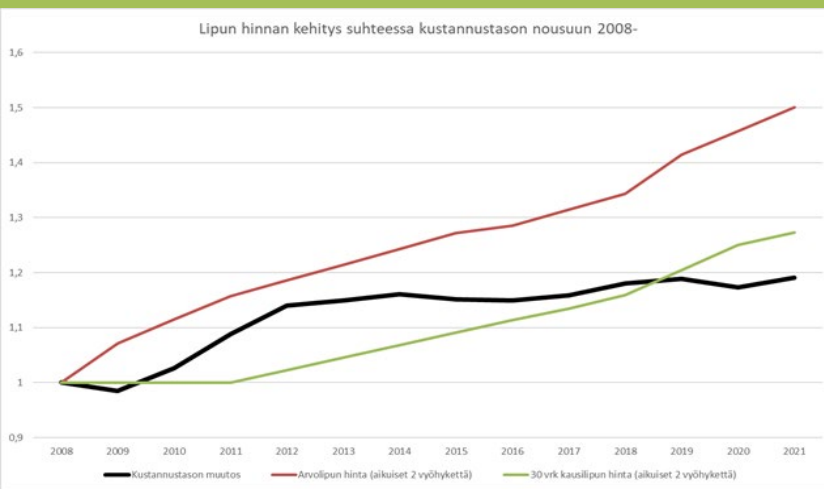
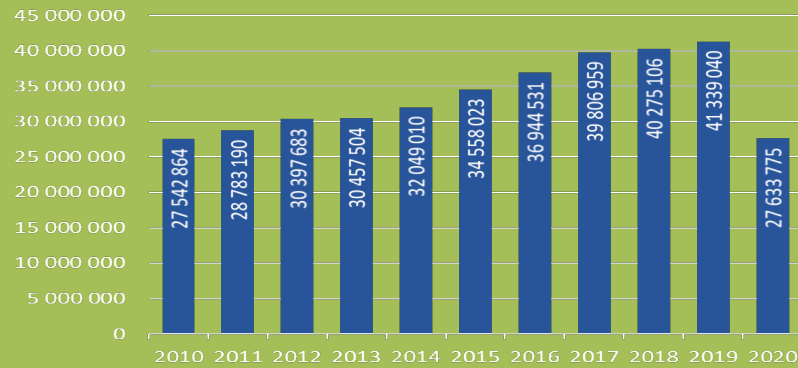

- Kaupungin kasvu jatkuu vahvana. Fokuksessa jatkossa:
  - Kasvun suuntaaminen
    - Tiivistyvä kaupunki ja monikeskuksinen kaupunkiseutu
    - Monipuolisen asumisen mahdollistaminen
    - Yritystoiminnan sijoittumisen ja kehittymisen edistäminen
  - Kaupunkiympäristön laatu:
    - Laadukkaat asuin- ja elinympäristöt sekä viihtyisä ja urbaani kaupunkiympäristö ovat kaupungin keskeisiä pitovoimatekijöitä.
    - Kaupungistumisen haittavaikutusten vähentäminen (liikenteelliset ongelmat, melu, ilmanlaatu, ympäristön köyhtyminen, alueiden eriytyminen)

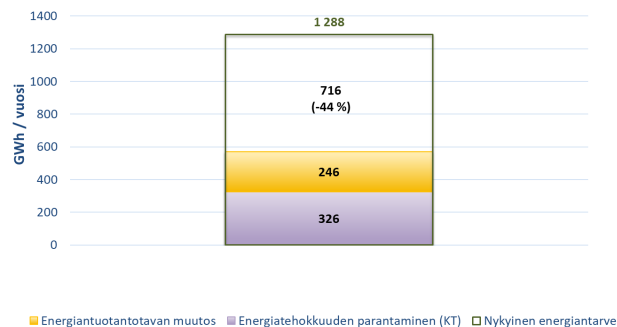

Yhdyskuntalautakunta Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Sopimusliikenne, nousut 2010-2020

Tampereen asuinkerrostalokannan kustannustehokas energiansäästöpotentiaali

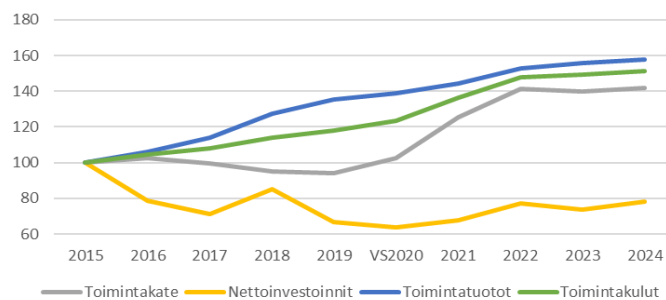
NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

- Kestävän liikkumisen edistäminen edellyttää joukkoliikennejärjestelmän kehittämistä kokonaisuutena.
  - Joukkoliikenteen palvelutarjonnan parantaminen erityisesti linja-autoliikenteen osalta sekä hintakilpailukyvyyn varmistaminen mahdollistavat matkustajamäärien palautumisen koronan jälkeen.
- Kokonaispäästöjen vähentyminen on viime vuosina pysähtynyt ja vähennystavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan nykyistä vaikuttavampia toimenpiteitä.
  - Joukkoliikenteen ja kaupungin oman kaluston ohella huomiota tulee suunnata asukkaiden sujuvan ja kestävä liikkumisen edistämiseen.
  - Asumiseen sisältyy merkittävä energiansäästöpotentiaali. Selvitysten mukaan energiankulutuksesta olisi mahdollista leikata n. 40%. Erytisen suuri potentiaali on vanhassa kerrostalokannassa ja öljylämmitteisessä pientaloissa. Rakentamisen kiertotaloutta edistetään.
  - Päästöjen vähentämisen lisäksi myös ilmastonmuutokseen varautuminen ja sopeutuminen edellyttävät toimenpiteitä. Riskienhallinnan roolia tulee selkeyttää ja vahvistaa.
- Ilmastonmuutoksen ohella huomiota tulee kiinnittää jatkossa vahvasti myös luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Yhdyskuntalautakunta Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

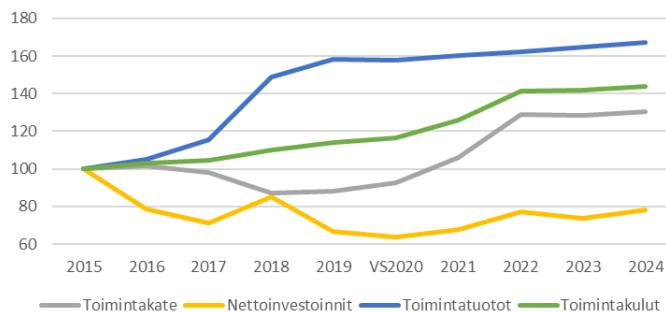
NÄKYMIÄ VUOTEEN 2022

Kaupunkiympäristön palvelualue: Toimintatuotot ja -kulut, toimintakate ja nettoinvestoinnit

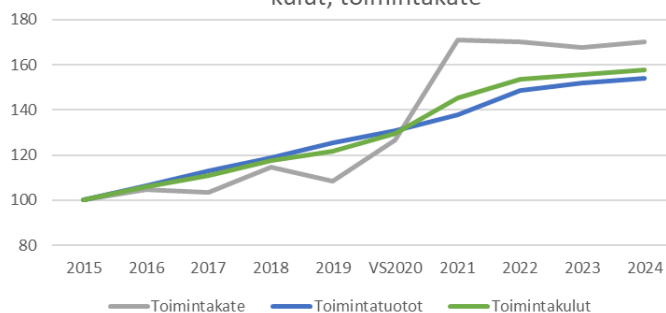

Toimintakatteen, nettoinvestointien sekä toimintatuottojen ja -kulujen kehitys kuvattuna indeksillä (2015 = 100).

Yhdyskuntalautakunta: Toimintatuotot ja -kulut, toimintakate ja nettoinvestoinnit

Joukkoliikennelautakunta: Toimintatuotot ja -kulut, toimintakate

Talousarvio 2022 nostot

Käyttötalous

- Koronapandemia tuo yhä epävarmuutta palvelualueen talouden suunnitteluun. Erityisesti se vaikuttaa joukkoliikenteeseen, jossa kysyntä jäänee jonkin verran alle normaalitason, vaikka koronatilanne helpottaisikin. Lipputulojen menetykset näkyvät suoraan palvelualueen tuloksessa.

Investoinnit

- Kaupungin kasvun mahdollistaminen pitää yhdyskuntalautakunnan investointitarpeet korkealla tasolla. Raitiotien osan 2 rakentaminen sitoo investointeja raitiotien rinnakkaishankkeisiin. Kasvuinvestointien ja infran korjausvelan hallinnan sovittaminen kaupungin investointitasoon on edelleen hyvin haasteellista.

Tuottavuus

- Palvelualueen keskeisiä tuottavuuteen vaikuttavia kehittämistoimenpiteitä ovat investointien suunnittelun ja hankkeiden tiedonhallinnan kehittäminen, maankäytön prosessien toiminnan ohjauksen kehittäminen sekä pitkän aikavälin suunnittelun kehittäminen (PALM)

TAMPERE.
FINLAND

Kiitos!